

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Peer to peer půjčky z pohledu investora

Bc. Pavlína Hamsová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Pavlína Hamsová

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Peer to peer půjčky z pohledu investora

Název anglicky

Peer to peer lending from the investor's perspective

Cíle práce

Primárním cílem této diplomové práce je identifikace reálné míry zhodnocení poskytovaných půjček formou peer to peer prostřednictvím platformy Zonky.

Dílčím cílem práce je deskripce bankovního systému v České republice a deskripce principu fungování peer to peer půjček.

Metodika

Teoretická část práce bude zaměřena na legislativní východiska a charakterizaci pojmů peer to peer půjčky, peer to peer platforma a její principy, investice, spotřebitelský úvěr, činnost České národní banky.

V praktické části bude analyzováno konkrétní investorské portfolio na online platformě Zonky, dále bude provedena identifikace reálné míry zhodnocení.

V práci bude využita metoda deskripce, sběr dat, třídění informací, analýza, syntéza, dále komparace a vyhodnocení.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

investice, míra zhodnocení, P2P, participace, peer to peer půjčka, platforma Zonky, riziko, RPSN, sdílená ekonomika, spotřebitelský úvěr, úroková sazba

Doporučené zdroje informací

- ADAMS, Andrew. Investment. London : Graham & Trotman, 1992. 440 s. ISBN 0-860 10-585-7.
- BERGMANNOVÁ, Lenka; HŮLE, Daniel; ŠMEJKAL David. Půjčky a úvěry obezřetně a uvážlivě. Praha : Sdružení českých spotřebitelů, z.ú, 2016. 13 s. ISBN 978-80-87719-49-7.
- DOHNAL, Jakub. Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou. Praha : Leges, 2011. 128 s. ISBN 978-80-87212-76-9.
- KOHOUT, Pavel. Investice: nová strategie. Praha : Grada Publishing, a.s., 2018. 212 s. ISBN 978-80-271-2101-4.
- NĚMEC, Libor; ZÁHRÁDKOVÁ Jana. Finanční crowdfunding. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2019. 116 s. ISBN 978-80-7552-980-0.
- PICHT, Jan; BOHÁČ, Radim; MORÁVEK Jakub. Sdílená ekonomika – sdílený právní problém? Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2017. 336 s. ISBN 978-80-7552-874-2.
- POONWASSIE, Davin; POONWASSIE, Atuksha. Simple crowdfunding: learn the secrets to crowdfunding success. Velká Británie : Focus 2020, 2015. 70 s. ISBN 978-0-9934007-6-6.
- SLANINA, Jan; JEMELKA, Luboš; VETEŠNÍK, Pavel; WACHTLOVÁ, Lucie; FLÍDR, Jan. Zákon o spotřebitelském úvěru: komentář. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2017. 882 s. ISBN 978-80-7400-645-6.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Hrdlička, MBA, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 11. 12. 2020

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 1. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 02. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Peer to peer půjčky z pohledu investora" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 28.2.2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Pavlu Hrdličkovi, MBA, Ph.D. za čas, cenné připomínky, trpělivost a odborné vedení při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu.

Peer to peer půjčky z pohledu investora

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá problematikou peer to peer půjček s využitím platformy Zonky.cz, která umožňuje subjektům dočasné získání finančních prostředků od neprofesionálních věřitelů. Na problematiku je nahlíženo převážně z pohledu věřitele neboli investora.

Teoretická východiska zahrnují principy fungování českého bankovního systému, poskytování spotřebitelských úvěrů, pojmy investor, internet, sdílená ekonomika, crowdfunding, peer to peer půjčka a možná rizika spojená s peer to peer úvěrováním.

Vlastní práce obsahuje rozbor historie, vlastnické struktury, statistiky platformy Zonky.cz a kalkulaci poplatků investora spojených s modelovou průměrnou participací. Dále je zaměřena na analýzu konkrétního portfolia investora a reálnou roční míru výnosu z ukončených podílů, které jsou separovány od podílů stále probíhajících. Reálná roční úroková míra výnosu je určena zvlášť pro portfolio participací investovaných manuální metodou a pro podíly, které byly investovány s využitím automatizované služby Zonky Rentiér. Pro podíly, u kterých úhrada dlužníky stále probíhá, je predikována očekávaná roční úroková míra výnosu z těchto participací.

Klíčová slova: investice, míra zhodnocení, participace, peer to peer půjčka (P2P), platforma Zonky, riziko, roční procentní sazba nákladů (RPSN), sdílená ekonomika, spotřebitelský úvěr, úroková sazba

Peer to peer lending from the investor's perspective

Abstract

The thesis deals with the issue of peer to peer loans using the Zonky.cz platform, which allows entities to temporarily obtain funds from non-professional creditors. The issue is viewed mainly from the perspective of the creditor or investor.

The theoretical part includes the principles of operation of the Czech banking system, the provision of consumer loans, the concepts of investor, internet, shared economy, crowdfunding, peer to peer loan and possible risks associated with peer to peer lending.

The practical part contains an analysis of the history, ownership structure, statistics of the Zonky.cz platform and the calculation of investor fees associated with the model average participation. It also focuses on the analysis of the investor's specific portfolio and the real annual rate of return on closed participations, which are separated from ongoing participations. The real annual interest rate of return is determined separately for the portfolio of participations invested using the manual method and for participations that were invested using the Zonky Rentiér automated service. The expected annual interest rate on these participations is predicted for participations for which payment by debtors is still in progress.

Keywords: consumer loan, interest rate, investment, participation, peer to peer loan (P2P), rate of appreciation, risk, shared economy, the annual percentage rate of charge (APRC), Zonky platform

Obsah

1. Úvod.....	14
2. Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3. Teoretická východiska	18
3.1 Český bankovní systém.....	18
3.2 Česká národní banka	18
3.2.1 Organizace České národní banky	20
3.2.2 Regulace a dohled	20
3.3 Obchodní banka	21
3.3.1 Vznik a zánik banky	21
3.3.2 Organizace banky	22
3.3.3 Funkce obchodních bank	23
3.4 Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru	24
3.5 Spotřebitelský úvěr.....	25
3.5.1 Spotřebitel.....	26
3.5.2 Poskytovatel a zprostředkovatel spotřebitelského úvěru	26
3.5.3 Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele	27
3.5.4 Náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru	28
3.5.5 Úroková sazba.....	29
3.5.6 Roční procentní sazba nákladů	31
3.5.7 Zajištění spotřebitelského úvěru	33
3.5.8 Umoření spotřebitelského úvěru	34
3.5.9 Předčasné splacení spotřebitelského úvěru	35
3.5.10 Prodlení plateb spotřebitele a jeho následky.....	36
3.5.11 Zesplatnění spotřebitelského úvěru	37
3.5.12 Exekuce.....	37
3.5.13 Insolvenční řízení.....	37
3.6 Investor.....	39
3.7 Sdílená ekonomika	40
3.7.1 Druhy sdílené ekonomiky	40
3.7.2 Historie sdílení	41
3.8 Internet	46

3.9	Vznik online sdílení.....	47
3.10	Crowdfunding.....	48
3.10.1	Platforma.....	49
3.10.2	Výhody crowdfundingu	50
3.10.3	Právní úprava crowdfundingu na úrovni Evropské unie.....	51
3.10.4	Právní úprava crowdfundingu v České republice	51
3.11	Peer to peer půjčka	52
3.11.1	Modely peer to peer půjček.....	53
3.12	Rizika.....	54
3.12.1	Riziko likvidity	54
3.12.2	Úvěrové riziko.....	55
3.12.3	Kreditní riziko	55
3.12.4	Operační riziko.....	55
3.12.5	Riziko podvodu	56
3.12.6	Nedostatek transparentnosti	56
3.12.7	Právní riziko	56
4.	Vlastní práce	57
4.1	Charakteristika činnosti společnosti Zonky	58
4.2	Založení a historie Zonky	59
4.2.1	Rok 2019 – nejúspěšnější rok	59
4.2.2	Rok 2020.....	60
4.3	Vlastnická struktura.....	61
4.4	Pohled investora	64
4.5	Založení investorského účtu.....	64
4.6	Investorské portfolio.....	64
4.6.1	Diverzifikace	65
4.7	Manuální investování	65
4.8	Rezervace investic	66
4.9	Zonky Rentiér.....	66
4.9.1	Cílované portfolio	68
4.10	Sekundární trh s půjčkami.....	69
4.11	Statistika platformy Zonky	70
4.11.1	Statistika spotřebitelských úvěrů dle účelu	70
4.11.2	Statistika spotřebitelských úvěrů dle výše v tis. Kč.....	71
4.11.3	Statistika spotřebitelských úvěrů dle délky splácení.....	71
4.11.4	Statistika spotřebitelských úvěrů dle ratingu	72
4.12	Ceník investic	73

4.13	Postup v případě nesplácní	74
4.14	Hodnocené portfolio investované manuálně	75
4.14.1	Aktivní participace	76
4.14.2	Problematické participace	77
4.14.3	Participace v roce 2017	79
4.14.4	Participace v roce 2018	80
4.14.5	Participace v roce 2019	82
4.14.6	Participace v roce 2020	83
4.14.7	Participace v roce 2021	84
4.15	Průměrná participace – splátkový kalendář	85
4.16	Analýza výnosu portfolia manuálních investic	88
4.16.1	Analýza ukončených participací	89
4.16.2	Prognóza aktivních participací	91
4.17	Portfolio Zonky Rentiér	96
4.17.1	Ukončené participace portfolia Rentiér	96
4.17.2	Aktivní participace portfolia Rentiér	97
5.	Výsledky a diskuse	98
5.1	Výsledky	98
5.2	Diskuse	100
6.	Závěr	106
7.	Bibliografie	109
8.	Přílohy	117
	Příloha I: Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu	117
	Příloha II: Graf míry inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu ...	117
	Příloha III: Detail participace po spatnosti 91+ dní	118
	Příloha IV: Záchrana participace po splatnosti 91+ dní	118

Seznam schémat

Schéma 1: Zisk - riziko - likvidita	39
Schéma 2: Nepřímé financování	39
Schéma 3: Centralizovaný model	53
Schéma 4: Množství úvěrů na tržišti Zonky	60
Schéma 5: Suma úspěšně zainvestovaných úvěrů v tis. Kč	61
Schéma 6: Vlastnická struktura.....	62
Schéma 7: Vlastnická struktura PPF Group N.V.	63
Schéma 8: Rozložení cílovaného portfolia	68
Schéma 9: Účelová struktura spotřebitelských úvěrů	70
Schéma 10: Výše úvěrů v tis. Kč	71
Schéma 11: Délka úvěrů v měsících	72
Schéma 12: Podíl ratingů [%]	73
Schéma 13: Aktivní participace dle ratingů v Kč	77
Schéma 14: Participace po splatnosti.....	78

Seznam tabulek

Tabulka 1: Tabulka umoření	35
Tabulka 2: Parametry portfolia	67
Tabulka 3: Ceník investic dle ratingu	74
Tabulka 4: Participace 2017.....	80
Tabulka 5: Participace 2018.....	81
Tabulka 6: Participace 2019.....	82
Tabulka 7: Participace 2020.....	83
Tabulka 8: Participace 2021.....	84
Tabulka 9: Splátkový kalendář průměrné participace.....	86
Tabulka 10: Složky budoucí hodnoty ukončených participací manuálních	89
Tabulka 11: Složky budoucí hodnoty aktivních participací manuálních	92
Tabulka 12: Roční úrokové míry scénářů aktivních (manuálních) participací	95
Tabulka 13: Složky budoucí hodnoty ukončených participací Rentiér	96

Tabulka 14: Výsledné roční úrokové míry výnosu z portfolia	99
--	----

Seznam rovnic

Rovnice 1: Výpočet úroku	29
Rovnice 2: Jednoduché úročení – současná hodnota kapitálu	30
Rovnice 3: Jednoduché úročení – budoucí hodnota kapitálu	30
Rovnice 4: Složené úročení	31
Rovnice 5: Výpočet RPSN	32
Rovnice 6: Konstantní anuita.....	35
Rovnice 7: Výpočet anuity	85
Rovnice 8: Výpočet úrokové míry.....	88
Rovnice 9: Reálná úroková míra výnosu z portfolia	91
Rovnice 10: Optimistická úroková míra	93
Rovnice 11: Pesimistická úroková míra	94
Rovnice 12: Neutrální úroková míra	95
Rovnice 13: Reálná úroková míra Rentiér.....	97

Seznam použitých zkratk

P2P.....	peer to peer
RPSN	roční procentní sazba nákladů
p. a.....	per annum
př. n. l.....	před našim letopočtem

1. Úvod

Sdílená ekonomika, která představuje systém sdílení statků mezi lidmi, je trendem aktuální doby, má ovšem velmi hluboké historické kořeny. První forma sdílení probíhala již v době prvního vzpřímení člověka a dále plnila důležitou úlohu v lidské společnosti. (33) Hlavním odlišovacím prvkem ekonomiky sdílení od historických forem sdílení je odehrávání se v online prostředí s využitím příslušných platform, které propojují stranu nabídky a poptávky. Rostoucí dostupnost online platform je provázána s přístupem domácností k internetovému připojení.

Jedním z druhů sdílené ekonomiky je crowdfunding neboli financování veřejností. Tento druh financování umožňuje osobě poptávající kapitál k financování svého projektu získat přebytečné finance od široké veřejnosti. V případě úvěrového crowdfundingu, na který se diplomová práce zaměřuje, mohou poskytovatelé finančních prostředků očekávat jejich navrácení společně s předem domluveným úrokem. Peer to peer půjčka je druhem finančního crowdfundingu a umožňuje neprofesionálním subjektům dočasně poskytnout nadbytečný kapitál jiným osobám. Jeden žadatel obvykle získává nižší sumy peněz od více investorů. Peer to peer platformy plní formu prostředníka a zprostředkovatele spojující obě strany. (27)

Česká platforma Zonky, která byla založena roku 2014 a je členem skupiny PPF, spojuje potenciální investory s žadateli o finanční prostředky. Původním mottem platformy bylo „lidé půjčují lidem“. V průběhu fungování však prošla změnami, které proces půjčovní zrychlily a zjednodušily, vznikla tak automatizovaná investiční služba. (52) V diplomové práci je na peer to peer platformu Zonky nahlíženo převážně z pohledu investora, který s jejím využitím zhodnocoval své volné finanční prostředky.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Primárním cílem této diplomové práce je identifikace reálné míry zhodnocení splacených podílů a očekávané budoucí míry zhodnocení aktivních podílů z půjček poskytovaných formou peer to peer prostřednictvím platformy Zonky, zvláště pro podíly pořízené metodu manuálního investování a s využitím automatizovaného investičního nástroje Zonky Rentiér.

Dílčím cílem práce je deskripce bankovního systému v České republice a deskripce principu fungování peer to peer půjček.

2.2 Metodika

Teoretická část práce bude zaměřena na legislativní východiska a charakterizaci českého bankovního systému, činnosti České národní banky, obchodní banky, nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru a principů spotřebitelského úvěru. Dále bude zaměřena na pojmy investor, sdílená ekonomika a její historie, internet, crowdfunding, platforma a peer to peer půjčky. V teoretické části budou také uvedena rizika spojená s peer to peer investicemi. Pojmy budou zpracované metodou deskripce na základě odborné literatury a právní normy.

Vlastní práce představí společnost Zonky, její založení, historii, vlastnickou strukturu a náležitosti spojené s využíváním dané platformy, převážně z pohledu investora. Dále bude vytvořena statistika spotřebitelských úvěrů zprostředkovaných platformou Zonky z hlediska výše spotřebitelských úvěrů, délky splácení a přiděleného ratingu. Tato dílčí část bude také zahrnovat postup v případě nesplácení spotřebitelských úvěrů dlužníkem a ceník investic.

S využitím metody třídění dat bude investorovo portfolio manuálních investic rozděleno do tabulek dle jednotlivých let a participace budou roztrženy dle času investice do jednotlivých kalendářních měsíců. Toto rozdělení bude sloužit k pochopení investorovy investiční strategie. Dále bude uveden splátkový kalendář průměrné participace

z manuálně investovaného portfolia, který bude sestaven na základě výpočtu anuity. Pro kalkulaci anuity bude využit následující vzorec.

$$A = SHA * \frac{i}{1 - (1 + i)^{-n}}$$

SHA celková výše poskytnutého úvěru

A pravidelná splátka

SH současná hodnota financí

BH budoucí hodnota financí

i úroková sazba v procentech/100

n počet let splácení (1)

Následně bude analyzováno konkrétní investorské portfolio participací na spotřebitelských úvěrech, pořízených metodou manuálního investování v prostředí online platformy Zonky, z hlediska roční úrokové míry výnosu na základě hodnot současné, budoucí hodnoty a délky období mezi těmito hodnotami. Identifikace reálné míry zhodnocení bude provedena zvlášť pro ukončené neboli plně splacené podíly, které budou separovány od podílů stále probíhajících. Následně bude uvedena očekávaná míra zhodnocení stále aktivních pohledávek. Portfolio investora v čase analýzy obsahuje participace, jejichž splácení dlužníky stále probíhá, z tohoto důvodu nelze určit reálnou roční úrokovou míru výnosu z těchto podílů, neboť není jednoznačná úhrada celé dlužné jistiny a úroků z problematických podílů, u kterých došlo k prodloužení pravidelných splátek. Očekávaná míra zhodnocení bude proto prognózována ve třech možných scénářích – optimistickém, pesimistickém a neutrálním, dle možného splacení problematických podílů dlužníky. Optimistický scénář bude vycházet z předpokladu plného uhrazení jistiny a úroků veškerých podílů včetně problematických a zesplatněných participací. V neutrálním scénáři platforma od dlužníků vymůže dlužnou jistinu se smluvenými úroky ze zesplatněných participací, za vymáhání si platforma ponechá poplatek spojený s náklady ve výši 30 % z vymožené částky. Ostatní podíly budou uhrazeny v plné výši jistiny a úroku. V pesimistické variantě nebude uhrazena dlužná jistina s úroky ze zesplatněných participací a podílů, které jsou po splatnosti déle jak 61 dní. Ke kalkulaci úrokových měř

bude využit upravený vzorec vycházející ze vzorce pro výpočet budoucí hodnoty metodou složeného úročení.

$$i = \frac{\sqrt[n]{BH}}{\sqrt[n]{SH}} - 1$$

$$p = i * 100$$

i.....roční úroková sazba v procentech/100
SH.....současná hodnota
BHbudoucí hodnota
n.....počet let mezi současnou a budoucí hodnotou
p.....roční úroková míra v procentech (1)

Dále bude analýza s využitím uvedeného vzorce pro výpočet roční úrokové míry vztažena na portfolio ukončených investic pořízených prostřednictvím automatizované investiční služby Zonky Rentiér, které budou separovány od participací, jejichž splácení stále probíhá, a kalkulována reálná úroková míra výnosu z těchto ukončených podílů. V poslední části bude uveden očekávaný výnos z aktivního portfolia participací pořizovaných automatizovanou službou Zonky Rentiér.

Výsledky získané ve vlastní práci budou následně shrnuty a zhodnoceny v kapitole výsledky a diskuse. V práci bude využita metoda deskripce, sběr dat, třídění informací, analýza, syntéza, dále komparace a vyhodnocení.

3. Teoretická východiska

Teoretická východiska této diplomové práce jsou zaměřena na problematiku českého bankovního systému a činnosti České národní banky. Dále dochází k deskripci spotřebitelského úvěru, který je předmětem peer to peer půjček, podmínek pro jeho získání, splácení a postupy při prodlení splátky. Teoretická východiska obsahují také pojmy sdílené ekonomiky, crowdfundingu, charakteristiky crowdfundingové platformy, či výhody a rizika, které s sebou využívání crowdfundingové platformy nese.

3.1 Český bankovní systém

Český bankovní systém využívá dvoustupňového upořádání. Prvními kroky k tomuto uspořádání byly nově zavedené zákony č. 158/1989 O bankách a spořitelnách a 130/1989 O Státní bance československé, které vstoupily v platnost roku 1990. Na základě těchto zákonů Státní banka Československa získala nezávislé pravomoci v realizování měnové politiky a došlo k přechodu od jednostupňového bankovního systému ke dvoustupňovému. Ten se vyznačuje vyčleněním centrální banky jako nezávislé samostatné instituce se specifickými úkoly a vlivem na chování ostatních bank, které vytváří druhý stupeň bankovní soustavy. Model bankovníctví v České republice je zároveň univerzální, to znamená možnost každé banky poskytovat komerční i investiční služby. (2) (3)

Ústřední neboli centrální bankou je v České republice Česká národní banka „*vykonávající dohled nad finančním trhem a orgánem příslušným k řešení krize na finančním trhu. Je zřízena Ústavou České republiky a svou činnost vyvíjí v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a dalšími právními předpisy.*“ (4)

3.2 Česká národní banka

Česká národní banka plní funkci centrální banky. Svůj název nese od 1. ledna 1993, kdy došlo k rozdělení Státní banky československé, která působila od roku 1926, na dvě samostatné centrální banky. Je právnickou osobou se sídlem v Praze a šesti mimopražskými pracovišti v Brně, Ostravě, Hradci Králové, Plzni, Ústí nad Labem a Českých Budějovicích. Mezi hlavní vlastnosti patří její maximální nezávislost na

politickém vlivu. Tato nezávislost měla být v roce 2000 oslabena na základě změn zákona o České národní bance, které se dotýkaly mimo jiné tvorby rozpočtu, podřízení České národní banky kontrole ze strany Nejvyššího kontrolního úřadu, či nutnosti dohody s vládou při dosahování inflačního cíle a režimu kursu měny české k cizím. Části zákona, které zpochybňovaly nezávislost České národní banky byly v srpnu 2001 na základě návrhu prezidenta republiky Ústavním soudem zrušeny. Princip nezávislosti centrální banky je garantován ústavou a vykazuje pět základních znaků nezávislosti. (3)

1. Personální nezávislost se vyznačuje jmenováním a odvoláváním členů rady za jasně daných podmínek.
2. Institucionální nezávislost zajišťuje, že banka při svém rozhodování nepřijímá žádné pokyny.
3. Funkční nezávislost se vyznačuje autonomií ústřední banky při vytváření inflačních cílů a nástrojů
4. Finanční nezávislost zakazuje České národní bance financovat veřejný sektor
5. Transparentnosti je docíleno prostřednictvím pravidelného zveřejňování veškerých informací (5)

Hlavní úlohou České národní banky je cenová stabilita, která nahradila se vstupem do Evropské unie stabilitu měnovou. Stabilitu cen může být docilováno s využitím přímých a nepřímých nástrojů měnové politiky, Česká národní banka pracuje výhradně s nepřímými nástroji. Od roku 1998 je k udržení stability cen využíváno inflačního cílení. Celková inflace je udržována ve stabilním rozpětí a ceny v mírné hladině růstu, inflace do určité míry stimuluje ekonomiku. V roce 2020 vzrostly ceny meziročně o 3,2 %, v roce 2021 dosáhla průměrná inflace výše 3,8 %. Vývoj meziročních indexů spotřebitelských cen vyjádřených procentní změnou průměrné hladiny za posledních dvanáct měsíců oproti průměru dvanácti měsíců předchozího roku zobrazuje Příloha I, grafické zobrazení hodnot uvádí Příloha II. (6) (5) (2) (7)

Dále má za cíl udržovat stabilitu finanční, zajišťovat bezpečné fungování finančního systému v České republice. Česká národní banka je mimo jiné bankou bank, státu a vykonává dohled nad subjekty finančního trhu. (8) (5)

3.2.1 Organizace České národní banky

Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky je sedmičlenná bankovní rada. Ta je složená z guvernéra České národní banky, dvou viceguvernéřů a dalších čtyř členů. Členové jsou jmenováni prezidentem republiky na dobu šesti let. Každý může být jmenován nanejvýš na dvě období. (8) „S členstvím v bankovní radě je neslučitelná funkce poslance zákonodárného sboru, člena vlády a členství v řídicích, dozorčích a kontrolních orgánech jiných bank a podnikatelských subjektů a výkon samostatně výdělečné činnosti s výjimkou činnosti vědecké, literární, publicistické, umělecké a pedagogické a s výjimkou správy vlastního majetku.“ (8, § 6, odst. 5) Člen bankovní rady musí mít řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nabývat v oblasti finančního trhu a měnových záležitostí dostatek zkušeností a uznání. (8)

Guvernér bankovní rady České národní banky předsedá jednání rady, probíhající dle schváleného řádu, v jeho nepřítomnosti ho zastupuje jím pověřený viceguvernér v plném rozsahu. V případě přijímání rozhodnutí dochází k přijímání prostou většinou hlasů v přítomnosti guvernéra či jím pověřeného viceguvernéra a tří dalších členů bankovní rady. Bankovní rada schvaluje rozpočet České národní banky, stanovuje zásady činnosti a obchodů či druhy fondů, jejich použití a výši. (8)

Mezi hlavní orgány České národní banky patří Rozkladová komise a Výbor pro finanční trh, které plní poradní funkci. Rozkladová komise chystá ve správním řízení vydané návrhy rozhodnutí bankovní rady. Výbor pro finanční trh finanční trh střeží a sleduje přístupy či strategie jeho dohledu. (5)

3.2.2 Regulace a dohled

Regulace a dohled nad bankami jsou jedním z nejdůležitějších úkolů a pravomocí centrálních bank. Jedná se o vztah tří objektů, ve kterém stojí na jedné straně centrální banka, která má za cíl koncipovat pravidla a sledovat jejich dodržování, na straně druhé stojí regulované subjekty. Regulovanými subjekty jsou banky, na jejich výkazy je dohlíženo a jsou v závěru ověřovány externími auditorskými firmami, které potvrzují pravdivost účetních výkazů předávaných centrální bance. Na základě úplnosti a správnosti pak stvrzují schopnost hodnocené banky pokračovat ve výkonu činnosti. Pokud externí

auditorská firma zjistí některé nesrovnalosti, je povinna učinit oznámení České národní bance. (5)

Regulace v bankovním sektoru má vliv již na vstup do bankovníctví a jeho podmínky. Česká národní banka vydává licenci a povolení k činnosti na základě splnění zákonných podmínek. Po vstupu do bankovního sektoru centrální banka dohlíží na přiměřenost kapitálu bank, jejich likviditu neboli schopnost dostát svým závazkům, či úvěrovou angažovanost. Každá banka musí poskytovat veřejnosti dostatek informací a být transparentní. Centrální banka také dohlíží na povinné pojištění vkladů bank. Tento dohled centrální banka provádí dálkově, či přímo na místě v bance. (5)

3.3 Obchodní banka

Banky jsou podnikatelské subjekty, které mají ve srovnání s jinými podniky více specifických rysů, jsou na ně zákonem kladeny různé nároky a pravidla jejich činnosti. Banky operují s finančními prostředky vloženými veřejností a poskytují úvěry jiným osobám. Cílem každé banky, jako i jiných podniků, je maximalizace zisku. Bankovní zisk tvoří mimo jiné úroková marže, která je rozdílem mezi úroky z poskytnutých úvěrů a nákladovými úroky z vkladů. Banky můžeme dělit na univerzální a specializované. Univerzální banka má licenci k provádění všech bankovních operací. Banka specializovaná má licenci omezenou, zaměřenou jen na určité činnosti či obor. Mezi specializované banky patří spořitelny, stavební spořitelny, hypoteční banky, investiční banky a úvěrová družstva. Univerzální komerční banky nabízí kombinaci produktů komerčních a investičních. (5) (2)

3.3.1 Vznik a zánik banky

Vznik, působení a zánik každé banky na území České republiky musí být v souladu se Zákonem o bankách č. 21/1992 Sb., ten udává právní podklad na základě příslušných předpisů Evropské unie.

„Banka má podobný základ slova jako bankrot (úpadek). Základem je italské slovo „il banco“, tj. česky lavice. Na těchto lavicích měli středověcí italští bankéři vyloženy peníze a prováděli obchody. Pokud nebyli bankéři schopni dostát svým závazkům, byla jim lavice kupci rozlámána („banco-rollo“ – zlámaná lavice).“ (9, s. 15) Banka je společnost se sídlem v České republice, která vlastní bankovní licenci pro přijímání vkladů svěřených

finančních prostředků od veřejnosti, či poskytování úvěrů. Licenci vystavuje Česká národní banka na základě podané žádosti a splnění podmínky výše základního kapitálu 500 000 000 Kč peněžitých vkladů. Pokud to vystavená licence dovoluje, může banka vykonávat ještě další činnosti, například směnářenskou činnost, investování do cenných papírů na vlastní účet, poskytování záruk, a jiné, dané Zákonem o bankách. Licence je vystavena na dobu neurčitou a není převoditelná. Aktuální seznam bank a poboček zahraničních bank, které působí na území České republiky eviduje Česká národní banka. (10)

Zánik licence nastává v případě nabytí právní moci rozhodnutí o odnětí licence, pokud je banka zrušena s likvidací, či vymazána z obchodního rejstříku bez likvidace. Dále pokud došlo k rozhodnutí o zákazu činnosti banky na území České republiky dle jiného právního předpisu. Dnem zániku licence nesmí banka přijímat vklady, poskytovat úvěry, ani provozovat jiné činnosti. (9)

3.3.2 Organizace banky

Organizace banky a její struktura rozděluje cíle mezi jednotlivé části organizačního uspořádání tak, aby byla zabezpečena činnost banky. Základním prvkem uspořádání je organizační jednotka, která tvoří seskupení pracovníků samostatně plnicích přidělené úkoly. Organizační jednotky se dělí na centrálu neboli ústředí banky, která vykonává převážně řídicí a kontrolní činnost nad jednotlivými pobočkami. Pobočky jsou výkonným typem organizační jednotky, ty se přibližují klientům banky, zajišťují jejich potřeby a zvyšují tak kvalitu nabízených služeb. Další možností jsou úcelové organizační jednotky mající za cíl zajistit bezporuchový chod banky. (5)

Dále se organizační jednotky člení na organizační útvary, kterým jsou přidělené určité agendy a jejich soubory. Těmi jsou divize a odbory v ústředí, či úseky, odbory a pracoviště, které jsou zřizovány v rámci jednotlivých poboček a úcelových organizačních jednotek. (5)

Dle zákona o bankách jsou banky v České republice akciovou společností a vztahují se na ně povinnosti v oblasti statutárních orgánů. Organizace banky se skládá z představenstva a správní rady banky. V představenstvu banky musí být minimálně 3 členi v čele s předsedou, jeho činnosti jsou exekutivní a správní povahy. Představenstvo tvoří

hlavní řídicí orgán banky. Správní rada je pak zastoupena statutárním ředitelem a alespoň dalšími čtyřmi členy, z jichž jeden vykonává funkci jejího předsedy. Tuto funkci, až na výjimky udělené Českou národní bankou, statutární ředitel nesmí vykonávat. Dalšími statutárními orgány mohou být valná hromada, která je svolávána alespoň jednou ročně představenstvem banky k rozhodování o důležitých otázkách pro chod banky jako je změna výše základního kapitálu, rozdělení zisku či schválení účetní závěrky. Nebo dozorčí rada plní funkci kontrolního orgánu nad prací představenstva. (5)

Členy představenstva a správní rady banky musí být zvoleny důvěryhodné osoby s odbornou způsobilostí a banka musí zajistit dostatečné prostředky pro jejich odborné vzdělávání. (10) (11)

3.3.3 Funkce obchodních bank

Každá obchodní banka vykonává základní funkce, mezi které patří emise bezhotovostních peněz, zprostředkování platebního styku a finanční zprostředkování. K emisi bezhotovostních peněz, na rozdíl od peněz jejich hotovostní formy, kterou smí emitovat pouze Česká národní banka, dochází na základě zápisů na bankovní účty všech obchodních bank bankovního systému daného státu. Bezhotovostní forma peněz je v současné době převažující nad bankovkami a mincemi. (2)

Na tvorbu bezhotovostních peněz navazuje další funkce – zprostředkování platebního styku, která probíhá zejména v bezhotovostní formě. Platební styk probíhá formou bankovního převodu mezi účty klienta a cílového příjemce v rámci jedné banky i mezi bankami různými. Tento proces není emisí bezhotovostních peněz, ale pouze jejich převodem. (2)

Poslední ze zmíněných funkcí je finanční zprostředkování, kterým se banka snaží dosáhnout zisku prostřednictvím svěřených vkladů volných finančních prostředků. Ty jsou bankou umístěny k subjektům s dočasným nedostatkem tak, aby bylo docíleno co možná nejvyššího zhodnocení. Tento proces v sobě zahrnuje transformaci kapitálu, které je rozeznáváno šest druhů.

1. Kvantitativní transformace vzniká na principu přeměny přijímaného a poskytovaného množství. Banky na jedné straně přijímají od klientů menší částky, které spojí a vloží do jedné větší investice či úvěru.

2. Časová transformace se vyznačuje rozdílnou dobou splatností zdrojů a aktiv banky.
3. Teritoriální transformace spočívá v přesunu zdrojů mezi místem jejich získání a umístění.
4. Transformace z hlediska obchodovatelnosti spočívá v emitaci likvidních, sekundárně obchodovatelných produktů proti produktům málo likvidním, sekundárně neobchodovatelným.
5. Transformace z hlediska úvěrového rizika se vyznačuje rozdílným úvěrovým rizikem mezi aktivy a pasivy.
6. Transformace měnová spočívá na změně měny mezi získaným aktivem a aktivem, do kterého jsou zdroje alokovány. (5) (2)

3.4 Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru

Zákon č 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru umožňuje kromě bank a dalších poskytovatelů, poskytovat spotřebitelský úvěr také nebankovnímu poskytovateli spotřebitelského úvěru, který vykonává svou činnost na základě oprávnění k činnosti uděleného Českou národní bankou. To je uděleno evropské, akciové společnosti, nebo společnosti s ručením omezeným, která je důvěryhodná, odborně způsobilá a se sídlem na území České republiky.

Oprávnění k činnosti klade na nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru nároky v oblasti kapitálu, který musí činit v počátku 20 000 000 Kč a průběžně musí být udržován na hladině 5 % objemu všech poskytnutých a dosud nesplacených úvěrů, zároveň nesmí klesnout pod hladinu počátečního kapitálu. Na základě oprávnění je „*nebankovní poskytovatel spotřebitelských úvěrů povinen ve lhůtě do 31. března každého roku předkládat České národní bance výkaz činnosti zahrnující rozvahu, výkaz zisků a ztrát, objem spotřebitelských úvěrů poskytnutých za uplynulý kalendářní rok a objem pohledávek po splatnosti delších než 3 měsíce vyplývajících z poskytnutých spotřebitelských úvěrů.*“ (12, § 14 odst, 2) Oprávnění poskytovat úvěry jako nebankovní poskytovatel ukládá poskytovateli nároky na postupy v oblasti poskytování spotřebitelského úvěru. Společnost se také musí být v souladu s bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a nepodporovat financování terorismu. (12)

Nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru v souladu se zákonem při své činnosti musí dodržovat dané administrativní a účetní postupy jako jsou postupy pro posouzení úvěruschopnosti žadatele, ocenění předmětu zajištění při poskytování spotřebitelského úvěru na bydlení, pro komunikaci se spotřebiteli na základě stížností, reklamací a prodlené platbě, či pro vymáhání pohledávek. Dále je společnost povinna stanovit systém ocenění svých pracovníků, bezpečně nakládat se získanými informacemi a jejich evidencí tak, aby nedošlo k úniku citlivých dat. Tyto nastavené postupy je zapotřebí pravidelně hodnotit a dohlížet na jejich dodržování. (12)

3.5 Spotřebitelský úvěr

Spotřebitelský úvěr je smluvním vztahem, ve kterém se poskytovatel zavazuje poskytnout smluvený finanční obnos spotřebiteli, který má právo, nikoliv povinnost, tyto prostředky využít. V případě využití tohoto práva následně spotřebitel poskytnuté finanční prostředky vrací společně s úroky. (13, s. 24) Spotřebitelský úvěr, jeho poskytování a podmínky jsou v České republice právně upravovány Zákonem č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru. Tento zákon definuje základní pojmy a pravidla spojené s jeho poskytováním. Samotný spotřebitelský úvěr je popsán následovně: „*Spotřebitelským úvěrem je odložená platba, peněžitá zápůjčka, úvěr nebo obdobná finanční služba poskytovaná nebo zprostředkovaná spotřebiteli.*“ (12, § 2 odst. 1) Spotřebitelský úvěr může být dále blíže specifikován jako spotřebitelský úvěr na bydlení, jiný než na bydlení nebo vázaný.

Spotřebitelský úvěr na bydlení je vázán ke konkrétní nemovité věci nebo jejímu věcnému právu, kterým je jištěn. Nemovitou věcí se rozumí pozemek nebo podzemní stavba se samostatným účelovým určením a jejich věcná práva. Věc, která není součástí pozemku, ale zároveň jí není možné přenést z místa na místo bez narušení její podstaty může zákon také stanovit věcí nemovitou. Pokud věc není zákonem definována jako nemovitá, je věcí movitou. (14) Spotřebitelský úvěr na bydlení může být určen k nabytí nemovité věci, výstavbě, zachování vlastnických práv nebo změně stavby dle stavebního zákona. Spotřebitelský úvěr na bydlení je oprávněna poskytovat také stavební spořitelna, která se při své činnosti řídí zákonem o stavebním spoření. (12)

Spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení je takový úvěr, který nespadá do kategorie spotřebitelských úvěrů na bydlení a zároveň není úvěrem vázaným. Mezi tento druh úvěrů spadá například kontokorent, či úvěr z kreditní karty. Kontokorent neboli kontokorentní úvěr je druh krátkodobého úvěru, jehož splatnost obvykle nepřesáhne dobu jednoho roku. K jeho využití dochází v návaznosti na běžný účet spotřebitele vedený u banky. Účet se v takovém případě stává smíšeným, kombinací běžného a kontokorentního. Kontokorentní úvěr dovoluje spotřebiteli čerpat finanční prostředky nad rámec vlastních finančních prostředků na běžném účtu. Úvěrový rámec udává maximální výši kontokorentního úvěru.

„Kreditní karta je platební karta spojená s revolvingovým úvěrem, tj. úvěrem, který držitel karty může postupně splácet a zároveň dále čerpat.“ (5, s. 108) Stejně jako v případě kontokorentního úvěru i kreditní karta má stanovenou maximální výši poskytnutého úvěru, na rozdíl od něj jsou ale finanční prostředky vedené odděleně od běžného účtu. (5) (15) (12) (16)

Vázaný spotřebitelský úvěr je takový úvěr, který je spojený s pořízením konkrétního zboží či služby. V obou případech poskytovatel spotřebitelský úvěr poskytuje ve formě finanční, či metodou odložených plateb za zboží či služby. (15) (12) (16)

3.5.1 Spotřebitel

„Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“ (14, § 419) Spotřebitelem se rozumí osoba, která poptává statky a služby pro osobní potřebu. V případě, že spotřebitel nemá na poptávaný statek dostatek dostupných finančních prostředků a využije k financování spotřebitelský úvěr, stává se zároveň úvěrovaným a tím se zavazuje vrátit poskytnuté peněžní prostředky a úroky. (17)

3.5.2 Poskytovatel a zprostředkovatel spotřebitelského úvěru

Poskytovatelem je osoba, která poskytne spotřebiteli finanční obnos za podmínek daných smlouvou o spotřebitelském úvěru. Poskytovatelem mohou být pouze subjekty definované zákonem O spotřebitelském úvěru. Ten povoluje poskytování spotřebitelského úvěru bankám českým i zahraničním, spořitelním a úvěrním družstvům, platebním institucím, poskytovatelům platebních služeb malého rozsahu, vydavatelům elektronických

peněz a nebankovním poskytovatelům spotřebitelského úvěru. Nebankovním poskytovatelem je právnická osoba s povolením poskytovat spotřebitelský úvěr uděleným Českou národní bankou. Nebankovní poskytovatel získá dané povolení na základě schválení elektronické žádosti do čtyř měsíců od zažádání s dobou platnosti pět let. (12) Společnost Benxy s.r.o. provozující platformu Zonky.cz, na kterou se tato práce zaměřuje, získala od České národní banky licenci pro nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru a pro platební instituci. (18)

V některých případech není spotřebitelský úvěr poskytnut přímo, ale s využitím třetí osoby, tzv. zprostředkovatele. Tím může být samostatný zprostředkovatel, vázaný zástupce, zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru, nebo zprostředkovatel zahraniční. Samostatný zprostředkovatel vykonává svou činnost na základě oprávnění uděleného Českou národní bankou. Tato osoba musí být odborně způsobilá, důvěryhodná a sídlo jejího výkonu je na adrese v České republice. Samostatný zprostředkovatel zprostředkovává spotřebitelský úvěr po uzavření smluvní dohody s osobou oprávněnou poskytovat spotřebitelský úvěr, nebo se samotným spotřebitelem. Vázaný zástupce, narození od samostatného zprostředkovatele, který je oprávněn uzavírat smlouvy s více osobami, zprostředkovává spotřebitelský úvěr výhradně pro jednoho zastoupeného. Svou činnost smí vykonávat po zápisu do registru. (12)

Další metodou zprostředkování spotřebitelského úvěru je s pomocí zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru. Takový zprostředkovatel má oprávnění zprostředkovat vázaný spotřebitelský úvěr, kterým bude spotřebitel financovat jím prodané zboží, či poskytnuté služby. V případě zahraničního zprostředkovatele je přihlíženo, zda je výkon činnosti provozován prostřednictvím pobočky či jinak. (12)

3.5.3 Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele

Pro poskytnutí spotřebitelského úvěru, ale i rady ohledně vhodného úvěrového produktu potřebuje poskytovatel, či zprostředkovatel obdržet určité informace o žadateli. Jejich rozsah poskytovatel spotřebiteli sdělí. Na základě poskytnutých úplných, pravdivých informací dojde k posouzení pravdivosti předložených informací a následně k posouzení úvěruschopnosti spotřebitele, tedy schopnosti dostát závazkům z případné smlouvy o spotřebitelském úvěru. Při posuzování je možné přihlížet nejen k poskytnutým údajům, ale

také informacím dostupným ve veřejných rejstřících, mezi které se řadí obchodní a insolvenční rejstřík, registr exekucí, či bankovní a nebankovní rejstříku klientských informací.

Každý poskytovatel posuzuje úvěruschopnost žadatele na základě jiných informací, rozsah požadovaných informací není zákonem přesně stanoven, poskytovatel tak může přistupovat ke každému spotřebiteli individuálně na základě jeho aktuální situace. Dle Zákona o spotřebitelském úvěru musí být vyžádané nezbytné informace spolehlivé, přiměřené a dostatečné. Zákon nestanovuje přesné postupy posouzení úvěruschopnosti žadatele, poskytovatel je ale povinen posudek provést. K posouzení dochází dle porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a jeho splácení předchozích dluhů. V případě odmítnutí poskytnutí požadovaných informací nebude úvěr poskytnut, stejně tak v situaci, kdy dojde při vyhodnocení žadatele k důvodným pochybnostem o schopnostech spotřebitele úvěr splácet. Pokud spotřebitel uvede informace nepravdivé, zavádějící, nebo zatají jejich část, dopouští se tím přestupku, za který mu hrozí pokuta až ve výši 5 000 000 Kč. (15) (13) (12)

3.5.4 Náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru

Smlouva o spotřebitelském úvěru je platně uzavřená, pokud obsahuje všechny povinné náležitosti a je v písemné formě, ta může být v listinné i elektronické podobě. Mezi náležitosti patří kontaktní údaje všech smluvních stran, včetně zprostředkovatele, v případě jeho využití. Druh spotřebitelského úvěru, pokud se jedná o odloženou platbu nebo vázaný spotřebitelský úvěr také zboží nebo službu, na jejíž úhradu je úvěr určen. Dále musí smlouva obsahovat celkovou výši, délku trvání, výši a počet splátek, interval mezi platbami. Zápůjční úroková sazba musí být uvedena včetně podmínek výpočtu, referenční sazby a informací týkajících se případné změny úrokové sazby. Další povinnou sazbou je RPSN, které zahrnuje všechny další platby spojené se spotřebitelským úvěrem. Ve smlouvě je uvedeno včetně podkladů výpočtu. (19) (15)

Smlouva o spotřebitelském úvěru má další povinné náležitosti jako jsou informace o právech spotřebitele, mezi které patří právo předčasného splacení, právo odstoupení od smlouvy, lhůty a podmínky využití práv, či možnost mimosoudního řešení spotřebitelských sporů. Kromě práv obsahuje smlouva také povinnosti spotřebitele, mezi ty se řadí

povinnost úhrady plateb za zřízení, vedení a správu úvěrového účtu, nutnost pojištění proti neschopnosti splácet a další povinnosti se smlouvou spojené. Smlouva o spotřebitelském úvěru vzniká po posouzení úvěruschopnosti žadatele poskytovatelem a nesmí být uzavřena se zneužitím tísně, nezkušenosti, či rozumové slabosti spotřebitele. (19) (15)

3.5.5 Úroková sazba

Úroková sazba je cenou, kterou spotřebitel zaplatí za poskytnuté finanční prostředky na předem dané období, vyjádřenou v procentech. Z pohledu investora je úroková sazba naopak procentem, které za poskytnutí finančních prostředků získá. Samotný úrok je částka, o kterou převyšují vrácené finanční prostředky výši prostředků poskytnutých, jeho výpočet zobrazuje Rovnice 1 . Úrokové sazby nejsou jen cenou poskytnutých finančních prostředků, ale ovlivňují nabídku a poptávku po penězích a vytváří mezi nimi rovnováhu. Pokud jsou úrokové sazby vysoké, dochází k tvorbě úspor a poskytování finančních prostředků jiným subjektům, čímž se přeměňují v nové investice. Nízké úrokové sazby zase podporují spotřebitele k zvyšování objemu výpůjček. (11) (1)

Rovnice 1: Výpočet úroku

$$u = \frac{K * p * t}{100 * 360}$$

u..... úrok
 K..... poskytnutý kapitál
 p..... roční úroková sazba vyjádřená v procentech
 t..... doba splatnosti kapitálu ve dnech

Zdroj: (1)

Pro účely výpočtu úrokové sazby a dalších, nadcházejících výpočtu je využit standard pro stanovení doby splatnosti 30E/360, který je také nazývaný jako obchodní nebo německá metoda a počítá s délkou měsíce vždy 30 dní a délkou roku 360 dnů. (1)

Úrokové sazby se rozlišují dle několika aspektů. Dle časového období, ve kterém jsou připisovány úroky, je možné rozlišit roční, pololetní, čtvrtletní, měsíční, či denní úrokovou sazbu. Nejčastěji je využívána sazba roční, označována per annum, ve zkratce p. a. Pokud jsou úroky připisovány k peněžní částce a uhrazeny po skončení daného období

jedná se polhůtní úročení, v opačném případě je úročení předlhůtní. Dále se úročení rozlišuje na jednoduché a složené. V případě jednoduchého úročení se již zaplacené úroky k peněžní částce nepřipočítávají a nedochází k jejich úročení. Složený úrok s již uhrazenými úroky počítá, přičítá je ke kapitálu a spolu s ním dále úročí. (12) (1)

Jednoduché polhůtní úročení je vychází z předpokladu úročení na konci daného úrokového období a jak již bylo zmíněno výše zaplacené úroky se k částce nepřipočítávají. K výpočtu úroků dochází na základě současné hodnoty poskytnutého kapitálu. „*Současnou hodnotou se rozumí částka, která, bude-li úročena v časovém období, přinese budoucí hodnotu*“ (1, s. 8) Výpočet současné hodnoty kapitálu zobrazuje Rovnice 2.

Rovnice 2: Jednoduché úročení – současná hodnota kapitálu

$$SH = \frac{BH}{\left(1 + i * \frac{t}{360}\right)}$$

SH.....současná hodnota

BHbudoucí hodnota

i.....roční úroková sazba v procentech/100

t.....doba splatnosti kapitálu ve dnech

Zdroj: (1)

V souvislosti s výpočtem současné hodnoty je důležitá také hodnota budoucí, neboli konečná výše kapitálu za dané období, kterou je nutné uhradit. Ta je zobrazena v Rovnice 3 a využívá stejných prvků jako rovnice předchozí. Obě zmíněné rovnice umožňují spotřebiteli zjistit výši částky, kterou zaplatí společně s úroky, nebo procentuální výnosnost pro věřitele.

Rovnice 3: Jednoduché úročení – budoucí hodnota kapitálu

$$BH = SH * \left(1 + i * \frac{t}{360}\right)$$

Zdroj: (1)

Složené úročení připisuje k původnímu vkladu již zaplacené úroky v předchozích obdobích a ty úročí společně se vstupním vkladem, dochází tak k připisování úroků z úroků. K výpočtu složeného úročení dochází ze současné hodnoty kapitálu s využitím vždy

polhůtního úročení. Vliv na výslednou hodnotu má výše roční úrokové sazby a počet let mezi současnou a budoucí hodnotou. Rovnice k vyčíslení budoucí a současné hodnoty financí s využitím složeného financování zobrazuje Rovnice 4.

Rovnice 4: Složené úročení

$$BH = SH * (1 + i)^n \qquad SH = \frac{BH}{(1+i)^n}$$

SH.....současná hodnota

BHbudoucí hodnota

i.....roční úroková sazba v procentech/100

n.....počet let mezi současnou a budoucí hodnotou

Zdroj: (1)

Poslední metodou je smíšené úročení, které kombinuje obě předcházející metody, tedy jednoduché a složené úročení. Tato metoda je využita ke kalkulaci neúplného úrokového období. V posledním období, které je kratší než úrokové období dochází k výpočtu pomocí jednoduchého úročení, ve všech předchozích obdobích je kalkulováno metodou složeného úročení, tedy úrok je připisován k základní částce a společně s ní úročen. (1)

Úroková sazba spotřebitelského úvěru je sjednána smluvně jako pevná či pohyblivá procentuální sazba. Pevná úroková sazba je sjednána fixně a neměnně po celou dobu trvání spotřebitelského úvěru. Pokud je spotřebitelský úvěr sjednán s pohyblivou úrokovou sazbou, dochází k jejímu výpočtu s využitím referenční sazby, která je poskytovateli i spotřebiteli veřejně dostupná, avšak ani jedna strana nemá vliv na hodnotu této sazby. Referenční sazbou je mimo jiné sazba CZEONIA – CZEch OverNight Index Average, která je kalkulována váženým průměrem na základě úrokových sazeb všech nezajištěných depozit, které referenční banky neboli banky dodávající podklady k výpočtu referenční sazby uložily na mezibankovní trh. (12) (1) (20)

3.5.6 Roční procentní sazba nákladů

Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr je často uváděna zkratkou RPSN. Jedná se o přesnější ukazatel, který slouží k detailnějšímu porovnání výhodnosti

úvěrů od různých poskytovatelů. Jeho hodnota je vždy rovna nebo větší než hodnota úrokové sazby, neboť roční procentní sazba nákladů zahrnuje kromě úrokové sazby také další náklady spojené se spotřebitelským úvěrem, které zvyšují jeho celkovou cenu. Žadoucí je nízká hodnota. Sazba RPSN je vyjádřena ročním procentem z celkové výše poskytnutého spotřebitelského úvěru a povinnost poskytovatelů sazbu RPSN uvádět nejen v každé smlouvě o spotřebitelském úvěru, ale také v reklamních nabídkách, je zapsána v Zákoně o spotřebitelském úvěru. (12)

Roční procentní sazba nákladů je konkrétně složena z úrokové sazby a všech jednorázově uhrazených nákladů, které zahrnují poplatky za posouzení žadatele, sjednání, vedení a správu úvěrového účtu, pokud je potřeba pro získání spotřebitelského úvěru, tak ocenění nemovité věci. Dále obsahuje poplatek za převod finančních prostředků, uhrazené provize, pojištění spotřebitele proti neschopnosti splácet a další povinné doplňkové služby. Do výpočtu roční procentní sazby nákladů se nezapočítávají dva druhy poplatků, kterými jsou náklady na notáře a platba za zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí. Mezi notářské služby patří ověření shody opisu a kopie listiny, zápis do obchodního rejstříku, či přímý zápis do obchodního rejstříku. Zákon o spotřebitelském úvěru ve své příloze uvádí přesnou kalkulační rovnici pro výpočet roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr, viz Rovnice 5. (19)

Rovnice 5: Výpočet RPSN

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-tk} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-sl}$$

X.....roční procentní sazba nákladů

m.....číslo posledního čerpání

kčíslo čerpání ($1 \leq k \leq m$)

C_k částka čerpání k

t_k interval mezi datem prvního čerpání a datem každého následného čerpání vyjádřený v letech a zlomcích roku ($t_1 = 0$)

m' číslo poslední splátky jistiny nebo nákladů

- l číslo splátky jistiny nebo nákladů
 Dl výše splátky jistiny nebo nákladů
 sl interval mezi datem prvního čerpání a datem každé
 splátky jistiny nebo nákladů vyjádřený v letech a
 zlomecích roku

Zdroj: (12, příloha č.1)

Rovnice pro výpočet roční procentní sazby nákladů vychází z předpokladu délky roku 365 dní, v případě roku přestupného 366 dní, a 52 týdnů. K délce měsíců je přihlíženo vždy stejně, tedy jako 30,41666 dní, a to i v případě přestupného roku. Výsledek rovnice se uvádí s přesností jednoho desetinného místa a je matematicky zaokrouhlován. (12)

3.5.7 Zajištění spotřebitelského úvěru

Při uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru musí spotřebitelský úvěr zajištěn v dostatečné výši hodnoty zajišťované pohledávky. Existují případy, kdy toto zajištění není povinné, například při koupi věci movité, která bude spotřebitelským úvěrem financována, v takovém případě bude úvěr zajištěn nově nabytou věcí. Zajištění může být provedeno formou zástavního práva k nemovité věci nebo jejího věcného práva, dále zástavním právem k věci movité. Další možností je sjednání ručitelského prohlášení, ve kterém se další subjekt zavazuje převzít na sebe závazky dlužníka v případě jejich neplnění. (15)

Zákon zakazuje pro zajištění a splacení spotřebitelského úvěru využít šek nebo směnku, s výjimkou spotřebitelského úvěru na bydlení, který nelze po určitou dobu dostatečně zajistit právem zástavním. V takovém případě je možné použít směnku, která není na řad. Tu poskytovatel vrátí ihned po zajištění právem zástavním. V některých případech je využita takzvaná blankosměnka, která záměrně postrádá některou ze svých náležitostí a její držitel s udělením práva od vystavitele tuto náležitost doplní tak, aby uspokojil svou pohledávku. Blankosměnka může postrádat datum splatnosti, výši pohledávky. (15) (21)

3.5.8 Umoření spotřebitelského úvěru

K umoření spotřebitelského úvěru dochází na základě pravidelných plateb v předem dané frekvenci a výši splátek. Jednotlivé splátky jsou složeny ze dvou složek, kterými jsou úmor a úrok. Úrok je předem daný úrokovou procentuální sazbou a je uhrazen nad rámec poskytnutých finančních prostředků. Úmorem se rozumí ta část splátky, která představuje podíl z poskytnutých finančních prostředků. (12) (15)

Ke splácení spotřebitelského úvěru může dojít třemi způsoby, je možné splatit celou dlužnou částku včetně úroků jednou platbou v době splatnosti, hradit úroky v pravidelných platbách a poskytnutou finanční částku vrátit poskytovateli celou jednorázovou platbou, či úvěr umořovat pravidelnými platbami. V případě poslední varianty jsou rozlišovány varianty dle výše platby. V každé období může splátka dosahovat jiné výše, nebo může být konstantní. V takovém případě je důležité rozlišit, zda je stejná výše splátky neboli annuity a liší se podíl úroku a úmoru, nebo je konstantní úmor a liší se výše splátky dle úroku. (1)

Umořování spotřebitelského úvěru je vedeno v rozpisu plateb v jejich přesné výši, četnosti a množství. V některých případech není v době uzavření smlouvy rozpis přesně definován, to je dáno podstatou úvěru. Jedná se o spotřebitelský úvěr na bydlení a některé případy spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení, jako je třeba kontokorentní úvěr. V takovém případě jsou ve smlouvě o úvěru uvedeny podmínky pro stanovení splátek. Spotřebitel má právo vyžádat si kdykoliv v průběhu splácení spotřebitelského úvěru umořovací tabulku, věřitel tuto tabulku poskytne bezplatně. (12) (15)

„Tabulka umoření obsahuje dlužné platby, lhůty a podmínky vztahující se ke splacení těchto částek, rozčlenění každé splátky ukazující umořování jistiny, úrok vypočítaný na základě úrokové sazby a veškeré dodatečné náklady.“ (12, příloha č.5, odst. 1) Dle znění zákona tabulka stanovuje platby dlužné, z tohoto důvodu nemusí obsahovat již proběhlé splátky. V každém řádku tabulky je uvedeno konkrétní období a jednotlivé hodnoty zaplacených poplatků, úroku, úmoru a zbytkové dlužné jistiny. Tabulka také zobrazuje výši čerpání úvěru. Zákon o spotřebitelském úvěru udává vzorovou tabulku viz Tabulka 1, která může být poskytovatelem mírně upravena, ale nesmí se výrazně od její podoby odlišovat, a to především ve struktuře a označení. (15)

Tabulka 1: Tabulka umořeni

Číslo období	Datum	Čerpání úvěru	Splacení úvěru							
		Výše čerpání	Sjednaná úroková sazba [A]	Úhrada nákladů na sjednání a správu úvěru, které nejsou financovány úvěrem [B]	Splátka úvěru [C]	Z toho úrok [D]= [zůstatek jistiny předchozího období]-[A]	Z toho úmor [E]=[C]-[D]	Doplňkové finanční služby (pojistné za pojištění) [F]	Celková platba za období [B]+[C]+[F]	Zůstatek (nesplacené) jistiny [zůstatek jistiny předchozího období]-[E]
1										
2										
...										
Celkem	-		-							-

Zdroj: (12, příloha č.5)

K výpočtu velikosti jednotlivých splátek s využitím metody konstantních anuit dochází pomocí následujících vzorců (Rovnice 6).

Rovnice 6: Konstantní anuita

$$A = SHA * \frac{i}{1-(1+i)^{-n}} \qquad SHA = A \frac{1-(1+i)^{-n}}{i}$$

SHA..... celková výše poskytnutého úvěru

A..... pravidelná splátka

SH..... současná hodnota financí

BH budoucí hodnota financí

i..... úroková sazba v procentech/100

n..... počet let splacení

Na základě provedených výpočtů s využitím uvedených vzorců dochází ke kalkulaci pravidelné splátky, jejíž výše je neměnná a mění se jen poměr mezi úrokem a úmorem. Vzhledem ke snižujícímu se zůstatku nesplacené jistiny se poměrná část připadající úroku stále snižuje a zvyšuje se tak objem finančních prostředků připadající z každé annuity k umořeni jistiny. (1)

3.5.9 Předčasné splacení spotřebitelského úvěru

Spotřebitel může dle svého uvážení splatit spotřebitelský úvěr nad rámec smluvených splátek z části nebo zcela kdykoliv po dobu jeho trvání. Přitom má právo na snížení celkových nákladů a úroků, které by byl povinen platit, kdyby k předčasnému splacení nedošlo. Věřiteli vzniká právo na náhradu nákladů vynaložených v souvislosti

s předčasným splacením, s výjimkou případů, kdy k předčasnému splacení došlo v rámci plnění pojištění, které bylo určeno k zajištění splacení spotřebitelského úvěru, pokud má úvěr možnost přečerpání, či v období bez pevné zápůjční úrokové sazby. V případě spotřebitelského úvěru na bydlení výjimka platí tři měsíce po obdržení informace od poskytovatele o zvýšení zápůjční úrokové sazby, v případě invalidity, dlouhodobé nemoci nebo smrti dlužníka. Spotřebitel může také bez dalších poplatků splatit spotřebitelský úvěr na bydlení do 25 % jeho výše během měsíce před dnem výročí, ve které byla spotřebitelská smlouva na bydlení uzavřena. Pokud má poskytovatel právo náhrady nákladů, musí dosahovat maximálně 1 % výše předčasně splacené části úvěru. Pokud je doba před koncem splácení spotřebitelského úvěru kratší než jeden rok, náklady nepřesáhnou 0,5 % z výše předčasně splacené části. Zároveň nesmí zaplacená částka přesáhnout výši úroků, které by spotřebitel zaplatil, pokud by úvěr nesplatil předčasně. (12)

3.5.10 Prodlení plateb spotřebitele a jeho následky

V případě, že se spotřebitel při své platbě opozdí a svůj dluh řádně neplní, dostává se do prodlení. V takovém případě vzniká věřiteli právo na náhradu vynaložených nákladů, které vznikly v souvislosti s tímto prodlením, na úroky z prodlení, či na smluvní pokutu. Mezi účelně vynaložené náklady patří například náklady spojené se zasláním písemné upomínky. Tyto poplatky musí být účtovány v reálně vynaložené výši. Pokud je spotřebiteli účtována smluvní pokuta, nesmí dosahovat částky vyšší než 0,1 % denně z prodlené finanční částky. V celkové výši je pokuta omezena na maximálně polovinu celkové výše poskytnutého spotřebitelského úvěru a zároveň nesmí přesáhnout celkovou částku 200 000 Kč. Úrok z prodlení je pak stanoven dle roční výše repo sazby, kterou stanovuje Česká národní banka, tato sazba je navýšena o osm procentních bodů. Je přihlíženo k hodnotě sazby, která byla stanovena pro první kalendářní den pololetí, ve kterém prodlení vzniklo. (15) (22)

V případě vykonání zástavního práva u spotřebitelského úvěru na bydlení, může být zástava zpěněžena nejdříve za šest měsíců po oznámení dlužníkovi o započetí zástavního práva. Dlužník má tedy, od obdržení informace až půl roku na splacení pohledávky, případně může sám zastavenou věc prodat a získanými finančními prostředky dluh uhradit. (12)

Ve smlouvách uzavřených před 1. 12. 2016 mohla být sjednána takzvaná rozhodčí doložka, která ujednávala v případě řešení smluvních sporů řešení bez soudu prostřednictvím rozhodce, jejich skupiny nebo rozhodčího soudu. K výše uvedenému datu byla možnost rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách zrušena z důvodu ochrany spotřebitele. (23)

3.5.11 Zesplatnění spotřebitelského úvěru

Po opoždění splátky spotřebitelem ho poskytovatel na tento fakt upozorní a dojde k výzvě úhrady dlužné částky. Pokud částka není uhrazena v minimální lhůtě třiceti dnů, spotřebitelský úvěr se stane splatným, neboli dojde k jeho zesplatnění, splatnost se týká pouze dlužné částky, nikoliv budoucích nákladů. Znamená to, že má věřitel právo požadovat úhradu celé nesplacené jistiny. K zesplatnění dochází v průběhu vymáhání, nejpozději před soudním vymáháním práva. (15)

3.5.12 Exekuce

Exekuce je dalším krokem věřitele v postupu vymáhání dlužné částky. O exekuci zákon hovoří také jako o soudním výkonu rozhodnutí, či jen výkonu rozhodnutí. Jedná se o soudem schválené a nařízené vymáhání dlužného exekučního titulu, který může být hmotné podstaty v podobě věci či finančních prostředků, i ve formě služby. Exekuční řízení vzniká po podání exekučního návrhu, který podává oprávněný, zahájeno je v den, ve který tento návrh obdrží exekutor, tím je státem pověřená osoba. Exekuci lze provést v takovém rozsahu, aby došlo k uhrazení vymáhané pohledávky, srážkou ze mzdy, prodejem movité či nemovité věci nebo jejím odebráním, rozdělením, pokud šlo o věc společnou. Každá vedená exekuce je zapsaná v centrální evidenci exekucí, kterou vede Exekuční komora. (24)

3.5.13 Insolvenční řízení

Proces insolvenčního řízení má za cíl najít řešení úpadku dlužníka nebo jeho hrozby na základě insolvenčního návrhu soudní cestou. V procesu je přihlíženo k co nejvyššímu uspokojení věřitelů daného dlužníka a zároveň dochází k jeho oddlužení s využitím zákonem stanovených postupů. Úpadek dlužníka nastane, pokud má osoba své finanční

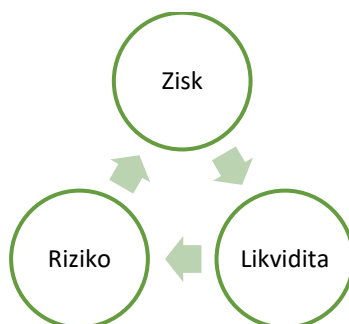
závazky, které není schopna plnit, u více věřitelů a v prodlení déle než 30 dní. Schopnost plnění je posuzována dle pozastavení placení závazků, jejich neplacení delší než tři měsíce, nebo nelze využít exekuce k dosažení uspokojení pohledávek. Po podání návrhu k zahájení insolvenčního dochází k pozastavení vymáhání majetku exekucí a dalšími vymáhacími metodami. (25) (26)

Řešením v tomto řízení může být, konkurs, reorganizace, či oddlužení. Řešení předchází rozhodnutí o úpadku dlužníka, ve kterém soud vyjádří, zda je dlužník v úpadku, nebo mu úpadek hrozí, způsobu řešení vzniklé situace a přidělení insolvenčního správce, který řídí vyrovnání s věřiteli. V konkursu dochází k úhradě pohledávek zpeněžením majetku dlužníka. Pokud nejsou uspokojeny všechny pohledávky v plném rozsahu, pohledávky nezanikají. Reorganizací je možné řešit úpadek podnikatelského subjektu a týká se jeho podniku. „*Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.*“ (25, § 316, odst.1) Další možností je oddlužení dlužníka, někdy nazývané taky jako osobní bankrot, které je projednáno na základě návrhu podaného insolvenčnímu soudu dlužníkem. K oddlužení může dojít podobně jako u konkursu zpeněžením majetkové podstaty, nebo kombinací zpeněžení majetku a splácením dle splátkového kalendáře. Oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty je považováno za dokončené v případě, že dlužník splnil všechny své pohledávky v plném rozsahu, v průběhu tří let splatil 60 % pohledávek věřitelů a více, nebo v době pěti let splatil 30 % pohledávek a vynaložil k tomu veškeré možné úsilí. Během období oddlužování dlužník nesmí odmítat vykonávat výdělečnou činnost. Během insolvenčního řízení a po dobu pěti let po jeho skončení je dlužník veden ve veřejném insolvenčním rejstříku, který vede seznam dlužníků v jednotlivých spisech. (25) (26)

3.6 Investor

Investorem je subjekt oplývající nadbytečnými finančními prostředky, které vynakládá za účelem zhodnocení. Volné finanční prostředky poskytne jinému subjektu za úplatu. Potenciální investici investor hodnotí na základě svých preferencí v oblasti zisku, rizika a likvidity neboli schopnosti získání hotovostních prostředků. U likvidity a zisku je žádoucí co nejvyšší hodnota, zatímco v oblasti rizik dochází k jejich minimalizování. Investiční trojúhelník, na kterém je zobrazen vztah mezi ziskem, rizikem a likviditou vykresluje Schéma 1. (27) (28) (2)

Schéma 1: Zisk - riziko - likvidita

Zdroj: vlastní zpracování dle (29)

Investor při svém investování vybírá mezi metodou přímého obchodování s budoucím dlužníkem, nebo si vybírá vhodného prostředníka, tím je pro účely této práce crowdfundingová platforma. Pokud je pro investování volného kapitálu využit prostředník jedná se o financování nepřímé viz Schéma 2. (5)

Schéma 2: Nepřímé financování

Zdroj: vlastní zpracování dle (5)

3.7 Sdílená ekonomika

Pojem sdílená ekonomika byl přejat z anglického sharing economy. Daný pojem má více výkladů. „*Ve zjednodušené formě sdílená ekonomika představuje systém, ve kterém lidé společně, často prostřednictvím různých mobilních aplikací, pouze sdílejí určité statky, které chtějí využívat, ale nezřizují si k jejich poskytování živnostenská oprávnění, neuzavírají pracovní smlouvy s poskytovatelem daných služeb a nepřevádí na nikoho jejich vlastnictví.*“ (30, s. 63) Výklad pojmu sdílená ekonomika se může lišit v závislosti na oboru, pro který má být sdílená ekonomika definována. Dle dalšího způsobu definování je sdílená ekonomika online systémem nabídky a poptávky přímo mezi výrobcem a spotřebitelem bez využití distributorů či obchodníků, s využitím online platformy. Platforma zprostředkovává nabídku přebytečných aktiv soukromých osob i podnikatelů budoucím spotřebitelům. (30) (31)

Vedlejším produktem sdílené ekonomiky a technologického rozmachu je tzv. digitální důvěra. Důvěra nejenom v samotnou platformu, ale i v subjekty, se kterými jsou osoby prostřednictvím platformy spojovány, je nezbytným předpokladem sdílené ekonomiky. K získání důvěryhodnosti slouží především hodnocení, recenze, reputace, či přidělený rating. (30)

3.7.1 Druhy sdílené ekonomiky

Sdílená ekonomika se dotýká různých oblastí běžného života od sdílení věcí z domácnosti, knih, oblečení, dopravních prostředků, zahrnuje také sdílení práce, či financí. Formy sdílení nesou anglický název a každá se dotýká jiné oblasti. Book-swapping je zaměřen na sdílení knih. Na rozdíl od běžných knihoven, které jsou dlouholetou formou sdílení, zde dochází k výměně knih za jinou. Subjekt, který knihu nabízí je jejím vlastníkem a platforma tyto vlastníky propojuje. Knihu je možné vyměnit za jinou od stejné osoby, nebo příjemci pouze předat. Na podobném principu funguje clothes-swapping, zde je předmětem směny oblečení. Tato směna může proběhnout mimo online prostředí, formou společenské události. Subjekt, který chce směnu provést tak učiní kus za kus. V oblasti dopravy spojí za zmínku Bikesharing neboli sdílení jízdních kol, ta stojí na daných místech v ulicích města a po zaplacení poplatku prostřednictvím mobilní aplikace

jsou uživateli odemčena k použití. Při ukončení užívání je uživatel může nechat v cíli své cesty. Na stejném principu funguje také sdílení elektrických koloběžek. Carsharing je zaměřen na sdílení automobilů, princip je obdobný jako u sdílení kol. Vůz stojí zaparkovaný na předem daném místě a uživatel ho po registraci do mobilní aplikace odemkne k užívání. Zde je účtován poplatek dle ujetých kilometrů a času, po který byl automobil uživateli k dispozici. Druhem sdílení automobilů je carpooling, ten je založen na principu spolujízdy a platforma zde spojuje osobu která má při plánované cestě automobilem volná místa pro další spolujezdce s osobou, která plánuje cestu stejným směrem. Tyto osoby se prostřednictvím platformy domluví na sdílení nákladů za cestu pouze jedním automobilem. Coworking je výhodný pro menší podnikatele a poskytuje formu sdílených kanceláří. Subjekty, využívající tuto službu nemusí platit za stálý pronájem kanceláře, ale kancelář sdílí s dalšími uživateli a platí pouze čas, který skutečně využily. Crowdfunding plní účel veřejné sbírky a jeho bližší popis tato práci obsahuje níže. Existují ještě další platformy pro sdílení, například dovedností, věcí s domácností, rostlin a dalších. (32)

3.7.2 Historie sdílení

Z historického hlediska není sdílená ekonomika žádnou novinkou, změnila se pouze forma, která se přesunula do online internetového prostředí. K prvnímu sdílení v historii člověka došlo v období před čtyřmi miliony lety, kdy se vlivem podmínek držení těla člověka změnilo na vzpřímené. Tato změna dřívějšímu člověku sice usnadnila pohyb a získávání potravy, matkám ale tuto schopnost znesnadnila. Jejich mláďata změnou v tvaru chodidla ztratila schopnost se na matce sama udržet a matka dítě musela nosit v náruči. To zvýšilo nároky na množství obstarané potravy mužem, který potravu obstarával pro oba a vedlo k počátkům dělby práce a vzniku domácí základny. Vzpřímený člověk postupně přecházel z čistě vegetariánské stravy na stravu obsahující maso, nejdříve sběrem zbytků ulovených zvířat, přes lov menších živočichů. Se získanou dovedností výroby nástrojů přecházel na organizovaný lov, který probíhal ve skupině několika desítek lovců. Zvýšený přístup k bílkovinám zároveň podporoval růst mozku. S dovedností rozdělení a udržení ohně bylo maso tepelně upravováno. Všechny tyto faktory měly vliv na společnou spolupráci, dělbu práce a sdílení nejen potravy, ale také nástrojů, ohně a území. (33)

Každou skupinu drží pohromadě pravidla, která jsou členy skupiny respektována a dodržována. Před vznikem řeči sloužily rituály ke komunikaci mezi jedinci, stejně tak tomu bylo a je u zvířat. Lidský rituál se od zvířecího odlišoval tím, že nevyjadřoval instinkty, ale myšlenky. Každá myšlenka měla svůj symbol, rituál, který ji vyjadřoval, a jejich spojení bylo základem pro jazyk. Rituály a jazyk dohromady formují základy kultury. Jazyk je důležitý prostředek, který vedl k rychlým inovacím, které stály na výměně názorů. (33)

Zlepšení v oblasti komunikace vedlo k lepšímu dorozumívání během lovu, plánování strategie i zdokonalování zbraní, které se změnily z bodných na oštěpy k vrhu. Se zvyšováním efektivity lovu zároveň rostla populace. Zvětšující se území lovu různých skupin lovců se postupně přibližovala. Aby došlo k zabránění konfliktům, docházelo k vyjednaným sňatkům mezi členy různých skupin. Tím došlo ke sdílení lovišť na politické úrovni, následně mezi sebou jednotlivé tlupy začali obchodovat své přebytky. (33)

Důležitým milníkem v historii lidstva bylo jeho usazení v souvislosti s přechodem k pastevectví a zemědělství. Postupně docházelo k ochočování zvěře, v některých oblastech Asie byl ochočen pes již 13 000 let př. n. l., v období 9000 let př. n. l. lidé chovali ve stádech kozy a muflony, s jejich udržením ve stádu pes pomáhal. Hlavním důvodem usazení byla ale sklizeň divoké pšenice a ječmene. Tyto plodiny člověk začal sklízet ve velkém, protože se za vhodných podmínek uskladnění nekazily. K usazení přispěl také mlýnský kámen, který byl pro migraci příliš těžký. Sklizní a opětovným sázením došlo ke šlechtění semen, jeho vlivem velikost sklizně rostla. To vedlo ke vzniku vlastnictví úrodných semen, zemědělci si také nárokovali úrodnou půdu. Pěstování obilí také výrazně přispělo k nárůstu populace, a to vznikem mouky a pečením chleba. První kvasnicový chléb byl upečen v Egyptě před 4000 let př. n. l. (33) (34)

Historicky významný příklad sdílení a spolupráce bylo možné zaznamenat v období kolem roku 5300 př. n. l. v oblasti mezi řekami Eufrat a Tygris. V této oblasti se řeky každé jaro vylily ze svých koryt a místní zemědělci začali pociťovat potřebu řeky regulovat. Vznikla zde síť zavlažovacích kanálů, které vyžadovaly stálou údržbu a vyžádaly si tak veškerou dostupnou pracovní sílu. S rozrůstajícími se vesnicemi se kanály začaly propojovat do velké soustavy, která vyžadovala organizaci práce se stanovením priorit údržby a týmu dělníků. Tím vznikla jednoduchá forma demokracie. Ve vesnici byl

určen výběrčí daní, který vybíral od vesničanů přebytky úrody, které měly uživit dělníky opravující zavlažovací kanály. Přebytky byly stanoveny fixním procentem z úrody, vznikl daňový systém. Vedle výběrčího daní, který řídil pracovní síly hrazené z daní, fungovala rada představitelů širších rodin, která rozhodovala o faktorech majících vliv na celou obec. Pokud se jednalo o významnou záležitost, byla svolána valná hromada dospělých. Ze zavedených daní byly v této oblasti vystavěny další budovy ve veřejném zájmu. Dle takového modelu vznikly všechny prvotní civilizace. (33)

„Kdykoli se lidé shromáždí a vytvoří skupinu, vyvstane otázka jak a proč spolupracovat. Dokud je skupina malá, lze ke spojení využít rodinná pouta. Jakmile se skupina rozroste v několikatisícové město, spoléhání na osobní vztahy je složitější a nastává potřeba nového druhu sociálního pojiva.“ (33, s. 77) Když vznikla potřeba ochrany před nepřáteli zvenčí měst, vznikla také nová funkce ochránáře. V každém městě byly tlupy s násilnickými sklony a v případě ohrožení zvenčí byl jeden z vedoucích tlup zvolen ochránářem, který měl po dobu ohrožení přístup k pracovním silám, daním a mohl přijmout jakákoli opatření. Po skončení ohrožení předal vedení města zpět správci. Během válek ale ochránář zatýkal zajatce neboli otroky, o které se dále staral a kteří tvořili střed jeho armády. Tím ochránáři rostlo postavení a moc, až převzal roli správce, spravoval daně, zavlažovací kanály a další prospěšné stavby. Spojením ochránáře a správce v jednu osobu vznikla role krále. (33)

Kolem roku 2500 př. n. l. vlivem válek rostla nezaměstnanost a stala se společenským problémem. V reakci na nezaměstnanost klesaly šlechtě příjmy z daní, ta se proto pustila do podnikání a vytvořila pracovní poměr. Místo procentuálního podílu z vyprodukovaných statků vytvořila soukromé společnosti a měla veškerou produkci pod kontrolou. Zemědělcům za jejich práci vyplácela mzdu formou potravy a ubytování. V toto období byl pro šlechtu a krále významným vyjednávacím prostředkem dar. Darem něčeho cenného, většinou z kovu, umožňoval budovat spojenectví, příliš malý dar byl nezdvořilý a mohl urazit, dar příliš velký naopak ponížít či zesměšnit. (33)

3.7.2.1 Komunismus a socialismus

„Komunismus představuje koherentní politickou teorii a praxi (..), jež usiluje o totalitní, totální státní moc; monopol na donucovací moc státu nad celou společností, jeho získání a udržení za každou cenu a jakýmkoli prostředky. (..) Komunismus rovněž znamená odmítnutí všech liberálních či tradičních svobod, jakými jsou svoboda projevu, tisku, slova, náboženská svoboda, svoboda sdružování či svoboda vlastnit soukromý majetek.“ (35) Pro udržení tohoto stavu komunismus odmítá demokracii, která by, prostřednictvím voleb, mohla komunistickou moc zpochybnit. (35)

Motivem komunismu byla idea společnosti s všeobecnou rovností a sociální spravedlností. S vizí nové společnosti bylo třeba změnit chování stávajícího lidu, ten se měl změnit k dobru, pokud bude zbaven příležitosti být lakomý. Bylo dosaženo stavu, kdy byli všichni občané stejně chudí i bohatí. Postupně ovšem docházelo k narušení úplné rovnosti odměnami za vykonanou práci dle zásluh. Snaha o vychování vlastní inteligenční generace měla podpořit ideologickou pevnost socialismu, za tímto účelem byly zřízeny dělnické přípravky neboli Státní kursy pro přípravu pracujících na vysoké školy a následně Ústřední dělnické školy, ty měly během šesti měsíců až roka připravit zkušenější dělníky na řídicí a kvalifikované funkce. Principem komunismu byla kolektivní forma života. Ta se dotýkala oblastí od péče o dítě, o ty mělo být pečováno v dětských jeslích s pevně daným režimem a jídelníčkem, až po kolektivní toalety. (36) (37)

Socialismus měl za cíl vyrovnat nespravedlnosti lidské společnosti spočívající v osobním vlastnictví a nerovnosti mezi lidmi. Řešením bylo vlastnictví v rukách státu, kolektivní a společenské vlastnění výrobních prostředků. Po odstranění vlastnických nerovností byl blahobyt občanů v odpovědnosti státu. Socialismus a komunismus vycházel ze stejného přesvědčení v oblasti majetkové rovnosti občanů a kolektivní formě hospodaření, avšak socialismus se od komunismu v některých ohledech lišil. A to především v názoru na demokracii, socialisté nepopírali svobodné volby. Socialisté také, vzhledem k zjištěnému faktu neefektivity státního vlastnictví podniků v oblasti produkce zisků, na rozdíl od komunistů přestali znárodňovat veškerý soukromý majetek. Znárodněný majetek totiž neprodukoval tolik bohatství, a to při následném přerozdělování chybělo. Došlo tak k přesunu od privatizace k vysokým daním a následnému přerozdělení. (35)

3.7.2.2 Sanové

V botswanské poušti Kalahari žijí původní afričtí obyvatelé nazývaní Sanové, nebo také Křováci. Sanové čítají kolem padesát tisíc jedinců z různých kmenů majících různé jazyky, kterým kmeny vzájemně nerozumí. Způsob života Sanů je od střední doby kamenné velmi obdobný. „*Jsou tradičně lovci-sběrači, neustále putují krajinou a sbírají hlízy, byliny, hmyz, různé larvy, primitivními zbraněmi loví různá zvířata. Žijí po tisíciletí v rovnostářské společnosti. Status velitele se dědí, ale velitelé mají velmi omezenou autoritu, rozhodování vznikají na základě porad a dohod celé komunity. Postavení žen ve společnosti je více méně rovné s postavením mužů.*“ (38) Ženy obstarávají sběr plodin a péči o děti, muži lov. Sanové věnují mnoho volného času konverzaci, hudbě, zpěvu či tanci. Kmen společně sdílí své tábořiště, potravu i volný čas. Jejich způsob života je kočovný, dočasná obydlí budují z přírodních materiálů. Sanové naráží na nepochopení jejich nemajetného způsobu života a jsou ze svých území vládou systematicky vytlačováni. (38) (39)

3.7.2.3 Komunita v Izraeli

V městské části Jeruzaléma Mea Šearim žije komunita ultraortodoxních židů. Tato komunita využívá ke komunikaci spíše než úřední jazyk, kterým je hebrejšтина, jazyk jidiš. Děti obyvatel čtvrti nemluví hebrejsky ze strachu rodičů z míšení s běžnou společností Izraele. Tato komunita židů je z hlediska klasického sdílení statků významným příkladem. (40)

Ultraortodoxní židé označovaní Charedim žijí v souladu s pravidly Halachy. Halacha tvoří souhrn právních předpisů judaismu, mimo jiné určuje, co smějí židé jíst, či povolený úbor. Tradičním úborem pro muže je černý plášť a klobouk ze sobolí kůže, žena musí mít zakrytá kolena, hrudník a lokty, přes vlasy šátek či paruku, její vlasy nesmí vidět cizí muži. Halacha je částí knihy Talmud, která obsahuje ještě příběhy, bajky a další povídky neprávního charakteru – Hagadu a je autoritativním dílem, obsahujícím židovské zákony a tradice. Komunita Charedim celosvětově čítá kolem 1,8 milionu a tvoří tak deset procent z celosvětové židovské populace. (41) (40) (42) „*Jejich populace zažívá prudký růst zejména díky vysoké porodnosti v těchto rodinách. Rodiny mají běžně 6 a více dětí,*

počet kolem 12 není výjimečný. Populace se zdvojnásobuje přibližně každých 16 let, a podle těchto počtů bude do roku 2050 většina židů ortodoxní.“ (42)

Ultraortodoxní židovská komunita neuznává stát, ve kterém žije, a jeho pravidla, pouze rabína, který pro komunitu plní funkci učitele, soudce a mluvčího. Děti navštěvují oddělená školská zařízení dle pohlaví, ve kterých získávají pouze znalosti z oblasti božího zákona Tóry. Omezené vzdělání a chybějící praktické dovednosti komplikují jejich začlenění do pracovního trhu. Muž všechnen čas věnuje studiu náboženství a obstarání početné rodiny i její obživy závisí na ženě. Vzhledem k jednostranně zaměřeným dovednostem někteří zaměstnavatelé s ohledem na minulé zkušenosti ultraortodoxní židy zaměstnat nechtějí. Pracovní začlenění je komplikované také pro ženy, které například nesmí podat ruku muži, jejich kanceláře musí být od mužských oddělené, či nesmí řídit automobil. Přesto, že Charedim neuznávají stát jako partnera, přijímají od něj podporu ve formě sociálních dávek. Vzhledem k jejich početné a rychle rostoucí komunitě, v roce 2018 tvořili 12 procent obyvatel Izraele, jsou tyto sociální dávky pro ekonomiku Izraele reálnou hrozbou, v roce 2011 tyto dávky pobíralo 60 procent židů Charedim. Na komunitu se také nevztahuje povinnost služby v armádě. Dle kulturoložky Terezie Dubinové mezi ženami Charedim lze pozorovat sílící trendy v oblasti tajné kontroly počtů ženami a jejich snaze o zapojení do trhu práce. Židovská komunita žije úzce semknutá, uzavřená před zbytkem Izraele, jako stát ve státě, ve kterém uznávají vlastní pravidla. (43) (40) (44) (42) (45)

3.8 Internet

„Když se dvě nebo více elektronických zařízení spojí takovým způsobem, že spolu mohou komunikovat, stávají se součástí sítě. Internet se skládá z celosvětového propojení takových sítí patřících firmám, vládám i jednotlivcům, a ty umožňují všem k takovým sítím připojeným zařízením, aby spolu navzájem komunikovaly.“ (46, s. 3) Ke vzájemné komunikaci využívají zařízení totožný jazyk, ten je nazýván IP protokol, ten se pak rozděluje podle typu komunikace na další formáty. Každá komunikace má svůj přidělený formát, jedná se například o webové stránky, emailové zprávy, sdílení souborů a další. Každý uživatel může sestrojít svůj protokol a ten na internetu využívat, proto internet umožňuje neomezený a rychlý přenos informací. Každé zařízení, které se k internetu

připojí obdrží svou vlastní IP adresu složenou z čísel a teček, na základě které lze uživatele identifikovat. Při předávání informací jsou zprávy zašifrované pro jejich ochranu a při doručení opět rozšifrované. S využitím IP adresy vznikají také webové stránky. Každé webové stránce je přidělen název domény, například zonky.cz, který slouží pro její zapamatování a z uživatelského hlediska nahrazuje numerickou IP adresu. (46)

3.9 Vznik online sdílení

V historii lidské rasy docházelo k vývoji v oblasti osobního vlastnictví. Od období prvního člověka, který nevlastnil žádný majetek, uplynulo tisíce let a vlastnictví se postupně vyvíjelo z prvních nástrojů k lovu a přípravě jídla, přes vlastnictví oděvů, prvních psů a hospodářských zvířat, úrodných semen, nemovitých věcí v podobě nárokovaných polí až po velké množství majetku, které v současné době často zahrnuje také počítač, nebo obdobný přístroj s připojením k internetové síti. Myšlenka komunismu v oblasti společného, sdíleného majetku chtěla vyrovnat nerovnosti mezi občany, ovšem nebyla dosažitelná. (33) (35)

Problémem současné doby je nadprodukce, která má negativní vlivy na životní prostředí. Nadprodukce se nejvíce projevuje v oblastech spotřeby ropy, vody, dřeva a zemního plynu, nevyhnutelně také v produkci odpadu. Některé formy sdílené ekonomiky tuto nadprodukcí můžou zmírnit. Například v oblasti sdílení automobilů nemusí každý spotřebitel vlastnit svůj vůz, ale více spotřebitelů sdílí jeden automobil. To snižuje dopady výroby, provozu, údržby a po dosloužení také likvidace na životní prostředí. Sdílení knih, které uživatel přečte jednou a následně nevyužívá, ušetří tuny papíru a litry vody, která je k jeho výrobě zapotřebí. Sdílená ekonomika ale staví na principu dobrovolnosti, je na každém uživateli, zda sdílenou ekonomiku využije. (32)

Sdílení statků má mimo enviromentálního vlivu také vliv na komunitu lidí, kteří mezi sebou statky či služby sdílejí, utužuje jejich vztahy a vytváří pocit sounáležitosti. Z historického hlediska je sdílení běžnou součástí lidského života, komunity sdílely své nástroje a potravu, již ve starověku docházelo ke sdílení knih prostřednictvím knihoven. S rozšířením internetu mezi běžné uživatele došlo k postupnému přesunu komunitního života do online prostředí. Směna věcí a pozvánky na společenské události začali být komunikovány prostřednictvím internetu. Nejdříve s využitím sociálních médií neboli

komunikačních nástrojů, které slouží k výměně uživatelského obsahu. V návaznosti na online komunikaci začaly vznikat platformy pro sdílení, které mají propojit subjekty stejného zájmu a vytvořit komunitu. Platforma propojuje subjekty, pro které je fyzické shledání komplikované z důvodu času a vzdálenosti, v online prostředí. (32) (46)

3.10 Crowdfunding

Pojem crowdfunding bývá překládán jako skupinové financování, nebo přesněji financování veřejností. Jedná se o alternativní způsob získávání finančních prostředků a představuje druh sdílené ekonomiky. Tato metoda financování umožňuje osobě, která potřebuje získat kapitál k financování svého projektu, získat kapitál od široké veřejnosti. Investoři poskytují malé částky na základě online vytvořené poptávky a u každého podpořeného projektu se jich účastní poměrně velké množství. K propojení subjektů poptávajících a nabízejících dochází obvykle s využitím online platformy, které plní funkci prostředníka. Vzhledem k tomu, že obě strany, tedy investor i příjemce, mají většinou smluvní vztah s platformou, je možné nahlížet na crowdfunding jako na trojstranný právní vztah. (27) (31) (47)

Modelů crowdfundingu je několik druhů s možností je rozdělit do čtyř kategorií jako modely darovací, odměnové, úvěrové a investiční. Darovací neboli donátorské spočívají na principu podpory většinou neziskového projektu a dárce neočekávají navrácení vložených finančních prostředků. Příjemce získá poptávané finanční prostředky online veřejnou sbírkou od dárců, kteří své volné prostředky darují a nečekají žádné protiplnění. Platforma v darovacím modelu většinou funguje z příspěvků sponzorů a neúčtuje příjemci ani přispěvatelům žádný poplatek. Takový druh financování je možné hledat i v historii, v případě národních sbírek. Současnou změnou je převážně forma a online prostředí sbírky. (27)

V případě odměnového modelu bývá protiplněním za finanční podporu hmotná věc či služba. Tím může být například vlastní výrobek příjemce, jehož výroba byla podpořena a financována, exkurze do výrobních prostor, nebo vstup na společenskou událost pořádanou poptávajícím. V tomto modelu přispěvatel opět neočekává návratnost poskytnutých finančních prostředků, protiplnění může mít hodnotu ve výši těchto prostředků, nebo jen symbolickou, například pokud se jedná o exkurze do prostor.

Prostředník v podobě platformy většinou funguje za podpory sponzorů. Zmíněné dva modely je možné označit jako nefinanční crowdfunding. (27)

Zbylé modely jsou oproti předchozím, které měly nefinanční charakter, povahy finanční. Investorský model nabízí jako protiplnění podíl na projektu formou vlastnického podílu nebo části z budoucího plynoucího zisku. V tomto modelu je přispěvatel zároveň investorem, který očekává za svůj příspěvek odměnu v podobě smluvené, tedy určitý podíl ze zisku. Platforma pak účtuje poplatky zadavateli finančních prostředků, investorům, nebo oběma stranám, a to procentem z poskytnutých nebo přijatých finančních prostředků, či fixní částkou. (27) (47)

Posledním modelem crowdfundingu je model úvěrový. Na tento model se práce blíže zaměřuje. Dochází v něm k poskytnutí peněžních prostředků na daný projekt více investory z řad veřejnosti, kteří očekávají vrácení zapůjčených peněžních prostředků a za toto zapůjčení vyžadují úroky v předem dohodnuté výši. Platforma v tomto modelu účtuje poplatky příjemci, poskytovateli nebo oběma stranám formou procenta z poptávané částky, z poskytnutých finančních prostředků nebo z přijatého úroku, či formou fixních poplatků. Příjemce tak musí počítat s tím, že přijaté finanční prostředky budou při vrácení navýšeny o úroky placené investorům a případné poplatky platformy. Mezi online platformy zprostředkovávající úvěrovou formu financování patří Zonky.cz. (27) (47)

3.10.1 Platforma

Online platforma je stěžejním prvkem crowdfundingového obchodu a vztahu. Má podobu webových stránek, někdy v kombinaci s mobilní aplikací a zajišťuje kontakt mezi poptávajícím a nabízejícím své volné finanční prostředky. Jinak řečeno, platforma zprostředkovává subjektům, kteří potřebují pro svůj projekt finanční prostředky, přístup k potenciálním investorům. V případě finančního crowdfundingu tak platforma učiní za poplatek, který bývá ve výši několika procent poptávané částky. V modelech nefinančního crowdfundingu platforma obvykle funguje za podpory sponzorů. Z pohledu investora jde o přístup k informacím o dostupných investicích, které platforma v určitém rozsahu prověřila. Zde jsou rozdíly v účtování poplatků mezi konkrétními platformami. Některé platformy účtují poplatky pouze dlužníkům, jiné dlužníkům i investorům. Investorské poplatky mohou být účtovány jako procento ze zisku, z poptávaného či poskytnutého

finančního kapitálu nebo fixní částkou. Další úlohou platformy je hodnocení každého projektu, přidělení ratingu, ale také hodnocení bonity žadatele, jeho schopnosti dostát závazkům. (27)

Rozsah poskytovaných služeb se liší mimo jiné dle státu, na jehož území působí, dle aktuální právní úpravy daného státu. V České republice a dalších členských státech je na crowdfundingovou platformu nahlíženo jako na zprostředkovatele úvěru, který je právně upraven. V České republice se řídí Zákonem č.257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru a zákonem č.284/2009 Sb., o platebním styku. Platformy žádají Českou národní banku o oprávnění k činnosti jako nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru nebo jako poskytovatel platebních služeb malého rozsahu. To klade důraz a nároky na zveřejňování informací. (30)

3.10.2 Výhody crowdfundingu

Z pohledu zadavatele poptávky finančních prostředků neboli příjemce je hlavní výhodou získání finančních prostředků. V případě nefinančního crowdfundingu nemusí poskytnout žádné finanční protiplnění, a tak jsou finanční prostředky přímou podporou v realizaci jeho projektu či podnikání. V případě zveřejnění projektu zadavatel může získat zpětnou vazbu od širší veřejnosti, vybudovat vztahy s investory a potenciálními zákazníky a na trhu se tak zviditelnit. Zájem veřejnosti o zveřejněný projekt se projeví především rychlostí získání požadovaných finančních prostředků. Zveřejněním ale zadavatel může získat vědomostní poznatky od subjektů s obsáhlejšími vědomostmi v dané oblasti, se kterými ho crowdfundingová platforma může propojit. Pokud zadavatel jako protiplnění v darovacím modelu nabízí svůj budoucí produkt, opět z jeho pohledu dochází ke zviditelnění a vyvolání zájmu o tento produkt. (27)

Pohnutky přispěvatele, které vedou k podpoření konkrétního projektu se různí dle druhu modelu, který crowdfundingová platforma využívá. V případech finančního crowdfundingu se jedná především o možný výnos z investice, možnost vyšších výnosů než u jiných finančních produktů, obvykle ale za cenu vyššího rizika. U nefinančních modelů nejsou důvody tak jednoznačné, zde se může jednat o snahu investora z dobré vůle podpořit konkrétní projekt či podnikání, podporovat místní iniciativy a konkrétní osoby. (27)

3.10.3 Právní úprava crowdfundingu na úrovni Evropské unie

Evropská unie vydala řadu předpisů, které je možné uplatnit k regulaci crowdfundingových platforem, vztahujících se na samotnou platformu, zadavatele projektu i investora. Předpisy jsou uplatňovány dle konkrétního obchodního modelu platformy. Hlavní směrnicí je Směrnice o platebních službách, která určuje pravidla pro tyto subjekty a vyžaduje, pokud platformy poskytují platební služby, aby jejich činnost byla prováděna na základě povolení pro platební instituce. Poskytováním platebních služeb se dle směrnice rozumí služby takové, které umožňují vložení, výběr hotovosti z platebního účtu, operace spojené s jeho vedením, provádění platebních transakcí, či poukazování peněz. (27)

Směrnice o platebních službách od roku 2018 také upravuje bezpečnost elektronických plateb, při kterých klade povinnost klienta ověřit silným ověřením dvěma a více prvky. Dále klade podmínky pro platební iniciaci neboli platbu klienta z jeho účtu bez platební karty. (27)

3.10.4 Právní úprava crowdfundingu v České republice

V České republice neexistuje zákon, který by přímo právně upravoval crowdfundingové financování, legislativně ho ale pokrývají již stávající zákony, mezi které se řadí zákon o spotřebitelském úvěru, občanský zákoník a zákon o ochraně spotřebitele a jiné právní předpisy. Ty se problematiky dotýkají především v oblasti shromažďování prostředků od veřejnosti a jejich využití, ochrany spotřebitele a praní špinavých peněz. (27)

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu stanovuje podmínky obchodování s cennými papíry. Pokud s cennými papíry crowdfundingová platforma obchoduje, musí žádat o povolení od České národní banky k činnosti obchodníka s cennými papíry, která bude vystavena na základě zákonných podkladů a předpokladů. Mezi ty patří mimo jiné návrh pravidel obezřetného poskytování služeb či plán obchodní činnosti včetně ekonomických propočtů. Po vystavení povolení zákon stanovuje pravidla provozování, z tohoto důvodu musí platforma udržovat kapitálové rezervy v dané výši, má informační povinnost vůči České národní bance, veřejnosti i klientům a její pracovníci musí být odborní a kvalifikovaní. Tento zákon ale právně upravuje pouze platformy, jejichž služby vykazují znaky obchodníka s cennými definované tímto zákonem. (27)

Zákon o platebním styku v české právní úpravě fungování a činnost crowdfundingových platforem nejlépe vystihuje. Pokud provoz crowdfundingové platformy zahrnuje poskytování platebních služeb, pak v souladu s tímto zákonem. Poskytovat platební služby smí platební instituce na základě povolení České národní banky. Tento zákon dále upravuje povinnosti, které s sebou povolení k činnosti nese. (27)

Zákon o spotřebitelském úvěru upravuje náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru, definuje právní požadavky na poskytovatele, který je dle tohoto zákona oprávněn poskytovat spotřebitelské úvěry po získání povolení od České národní banky. Nároky na poskytovatele i smlouvu o spotřebitelském úvěru již byly uvedeny výše. (12)

Provozu crowdfundingové platformy se dotýkají také další zákony, například zákon o bankách zakazuje přijímat vklady od veřejnosti bez licence, zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu definuje oblast podezřelých transakcí. (27)

Z pohledu investora příjem získaný prostřednictvím platformy vykazuje znaky ostatních příjmů § 10 Zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů a pokud úhrn příjmů převyšuje částku 30 000 Kč, do které je příjem osvobozen od daně, vztahuje se na něj povinnost odvést daň z příjmu. Její sazba je stanovena ve výši 15 % na základ daně do výše 48násobku průměrné mzdy, a 23 % pro část základu, která tento násobek přesahuje. (48)

3.11 Peer to peer půjčka

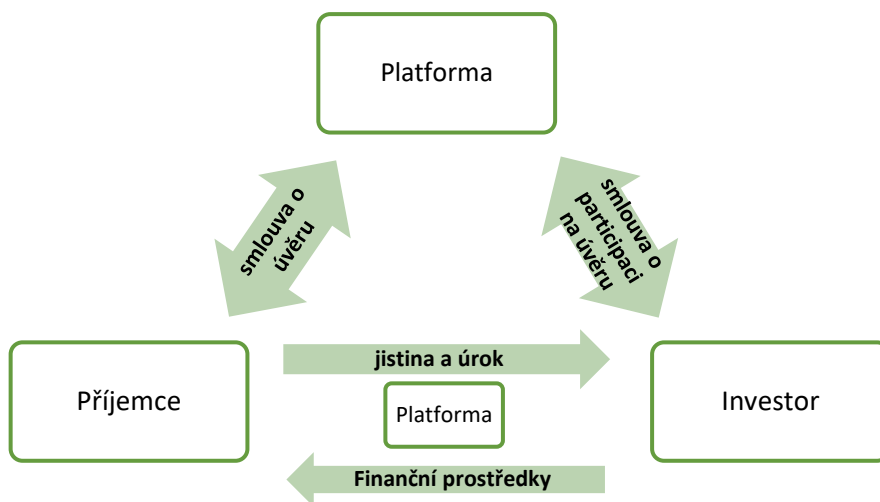
Peer to peer půjčka, zkráceně P2P půjčka, je druhem finančního crowdfundingu, „představuje systém financování, kdy neregulovaní, neprofesionální jednotlivci poskytují dočasně zpravidla malé částky přímo, tj. bez jakéhokoli prostředníka, jiným neregulovaným neprofesionálním jednotlivcům.“ (27, s. 5) K tomuto propojení subjektů a toku financí mezi nimi je využita online platforma. Princip vychází z konceptu sdílené ekonomiky, která je také označována jako ekonomika platform. Peer to peer půjčka vzniká ve chvíli, kdy spotřebitel zažádá a prostřednictvím online platformy vytvoří poptávku po finančních prostředcích, které mu investor s využitím této platformy za předem stanovených podmínek poskytne. Za poskytnutí finančních prostředků investor očekává zisk v podobě úroku. (49) (27) (30)

3.11.1 Modely peer to peer půjček

Je možné rozlišovat tři modely fungování peer to peer půjček. Nejjednodušším modelem je model decentralizovaný. Zprostředkovatel neboli platforma umožňuje komunikaci mezi poskytovatelem a příjemcem a zprostředkuje přesun financí mezi subjekty. Smluvní vztah stran ale zůstává přímý, tedy mezi spotřebitelem a věřitelem. Ani jedna ze stran nemá smlouvu s platformou. V České republice v oblasti zprostředkovatelů půjček využívá decentralizovaného modelu společnost Bankerat a.s. či Benefi a.s. (31) (30)

Oproti decentralizovanému modelu stojí model centralizovaný, ve kterém spotřebitel a věřitel nemají mezi sebou žádný smluvní vztah. Ten mají obě strany uzavřeny se zprostředkovatelskou platformou, která má smlouvu o úvěru s příjemcem a zároveň smluvní vztah s poskytovatelem finančních prostředků. Tok financí zprostředkovává platforma. Centralizovaný model ve své zjednodušené formě zobrazuje níže uvedené Schéma 3. V něm nejsou zobrazeny poplatky, které platí platformě za službu příjemce, případně také investor. Centralizovaný druh modelu využívá společnost Zonky. (31) (30)

Schéma 3: Centralizovaný model

Zdroj: vlastní zpracování dle (30)

Posledním a také nejnovějším modelem je metaplatformní model kombinující prvky obou předchozích modelů. V tomto modelu stojí na úrovni zprostředkovatele vedle sebe investiční platforma a zprostředkovatel půjčky. Zprostředkovatel půjčky uzavírá

přímou smlouvu se spotřebitelem, tedy příjemcem půjčky. Informace o půjčkách od zprostředkovatelů jsou zobrazovány prostřednictvím investiční platformy poskytovatelům půjček, kteří si z nich vybírají. S využitím platformy odkoupí pohledávku od zprostředkovatele na základě smlouvy o postoupení a správě pohledávky. Zvolená pohledávka je nadále spravována investiční platformou. (31)

3.12 Rizika

Každá investice s sebou přináší v určité míře i riziko neboli nebezpečí vzniku škody a ztráty, kterému je možné přiřadit pravděpodobnost vzniku. Každé riziko je úzce spojené s výnosem, při posuzování rizik musí investor zároveň vyhodnocovat strukturu výnosů. Pokud jsou vyžadovány vysoké výnosy, je nutné podstoupit vysoké riziko. Ale je-li podstoupeno vysoké riziko, nemusí to znamenat dosažení vysokých výnosů. (28)

Riziku je možné částečně předcházet důkladnou analýzou a vyhodnocením dostupných podkladů, či výběrem vhodné platformy. Možnou ztrátu může snížit peer to peer platforma co nejširším posouzením bonity žadatele. Využití crowdfundingových platforem přináší riziko pro dlužníka, věřitele neboli investora i pro samotnou platformu. Na níže uvedená rizika je nahlíženo z investorského pohledu. Věřitelům nejen hrozí, že nezískají zpět investované prostředky nebo smlouvený úrok, ale i riziko v oblasti práva, likvidity, z nedostatku transparentnosti, či podvodu. (11) (27)

3.12.1 Riziko likvidity

Riziko likvidity spočívá v zavázání finančních prostředků na předem danou dobu, v případě dřívější potřeby těchto prostředků jsou finance těžko získatelné. Platforma Zonky toto riziko snižuje možností přeprodat investice na sekundárním trhu s participacemi, který zvyšuje likviditu investovaných finančních prostředků, dle již zmíněných pravidel. Z všeobecného pohledu je riziko likvidity významným rizikem crowdfundingových platforem, neboť ne každá platforma toto umožňuje a finanční prostředky investora jsou pak vázány po celou smluvní dobu. (27)

3.12.2 Úvěrové riziko

Úvěrové riziko vyplývá z úvěrového vztahu subjektů a vyčísluje ztrátu věřitele v případě nesplnění závazků dlužníkem. Je naplněno ve chvíli, kdy dlužník přestane splácet své závazky z úvěru a daných úroků vůči věřiteli z důvodu neschopnosti nebo nevěle splácet. Toto riziko je v oblasti peer to peer půjček nejvýznamnějším rizikem pro investora, proto je důležité provedení úvěrové analýzy, která má za cíl posoudit bonitu a budoucí schopnost žadatele úvěr splácet. V případě úvěrového rizika platí pravidlo přímé úměrnosti, s rostoucím rizikem roste také úrok, tedy předpokládaný výnos z investice. Z pohledu banky je na příčiny rizika nahlíženo jako na interní, které závisí na rozhodnutích banky, a externí, vyvíjející se dle politické či ekonomické situace. (11) (5) (2)

3.12.3 Kreditní riziko

„Věřitelé mohou být často lákáni slibem nereálně vysoké míry návratnosti investice, přičemž jim platforma není schopna zpřístupnit srozumitelné a spolehlivé informace o projektu, finančních mechanismech či jiných skutečnostech.“ (27, s. 19) Analýza a vyhodnocení míry návratnosti investiční příležitosti vyžaduje od investora dostatečnou míru finanční gramotnosti. Kreditní riziko ztráty kapitálu hrozí, pokud dlužník přestane splácet své závazky. Toto riziko hrozí i ze strany platformy, pokud nemá opatření pro ochranu financí věřitelů. Nedostatečně zabezpečený je i případ porušení povinností platformy. V takovém případě investor nemá přímý přístup k záznamům o transakcích, které jsou v prostředí platformy a jeho možnosti řešení problému jsou omezené. Kreditní riziko je též nazýváno jako riziko plynoucí z protistrany. (27)

3.12.4 Operační riziko

Investice prostřednictvím platformy s sebou nesou riziko tzv. provozní neboli operační. To vzniká, pokud platforma zajišťující roli prostředníka dočasně nebo dlouhodobě nebude schopna tuto činnost vykonávat z důvodů technických nebo ukončení činnosti. V takovém případě může dojít k výpadku zprostředkování splátek věřiteli nebo ztrátě držených finančních prostředků na investorském účtu. Riziko ztráty pro investora trvá po celou dobu jeho investic prostřednictvím platformy. (27)

3.12.5 Riziko podvodu

Riziko podvodu má různé formy projevu. Ve finanční i nefinanční oblasti crowdfundingu hrozí, že finanční prostředky nebudou využity k uvedeným účelům. Dále vzhledem k anonymizaci v online prostředí mohou být předkládány nepravdivé podklady, nebo některé skutečnosti zatajovány. Je důležité ověřování předložených podkladů a samotné identity žadatele platformou, aby tak co nejvíce snížila riziko podvodu investora.

K podvodu investora může dojít také ze strany platformy přímo, nebo nedostatkem dostupných nezávislých informací. (27)

3.12.6 Nedostatek transparentnosti

Riziko zavádějících informací a nedostatku transparentnosti hrozí investorovi v případě, kdy je cenová struktura investic prostřednictvím crowdfundingové platformy neprůhledná nejsou zveřejněny smluvní podmínky ve srozumitelném jazyce nebo jsou podmínky transakcí zavádějící. S nedostatkem transparentnosti hrozí riziko střetu zájmů mezi platformou a jejími zaměstnanci nebo akcionáři, investorovy možnosti odhalení jsou v omezené míře. Pro adekvátní vyhodnocení výhodnosti investice potřebuje věřitel dostatečné informace nejen o platformě a její činnosti, ale také o podpořeném projektu a jeho vlastníkovi. Pokud jsou informace zavádějící, rizika jsou bagatelizována a nejsou uváděna v plně míře, hrozí investorovi špatné vyhodnocení. Na základě nedostatečných nebo chybných informací může investor utrpět ztrátu vložených prostředků. (27)

3.12.7 Právní riziko

Pokud investor nezíská od platformy dostatek srozumitelných informací o službách, které sama poskytuje a smluvních právech a povinnostech věřitele, vzniká investorovi právní riziko. Hrozí, že investor z neznalosti nedodrží některou ze svých právních povinností v domnění, že tak učinila platforma, nebo naopak plně nevyužije svá práva. Riziko zvyšuje fakt, že crowdfundingová platforma nemusí v některých státech dle platné legislativy žádat o licenci či povolení k poskytování platební služby. (27)

4. Vlastní práce

Vlastní práce bude zaměřena na analýzu konkrétního investorského portfolia v prostředí platformy Zonky složeného z podílů na spotřebitelských úvěrech neboli participací. V První části bude uvedena charakteristika této platformy, historie společnosti, která zahrnuje nejvíce úspěšné roky 2019 a 2020. Dále bude následovat vlastnická struktura.

Na charakteristiku společnosti bude navazovat pohled investora, postup při založení investorského účtu a podmínky investic v prostředí platformy Zonky včetně možných způsobů investování metodou manuálního investování, s využitím rezervačního systému, či službou Zonky Rentiér. Zde bude také uvedena statistika platformy Zonky. Vlastní práce dále bude obsahovat postup v případě nesplácení dlužné částky spotřebitelem.

Hlavní část bude zaměřena na analýzu konkrétního portfolia a participací v jednotlivých letech. Následně bude uveden splátkový kalendář podílu dosahujícího průměrných hodnot a vyhodnocení reálné roční úrokové míry výnosu z tohoto portfolia. Roční úroková míra výnosu bude zjištěna zvlášť pro participace investované manuálně a automatizovanou službou Zonky Rentiér. V obou kategoriích bude analýza provedena zvlášť pro participace ukončené a stále aktivní. Výstupem analýzy bude několik různých úrokových měř.

4.1 Charakteristika činnosti společnosti Zonky

„Zonky.cz je unikátní česká peer-to-peer (P2P) služba, která spojuje lidi, kteří chtějí nejvýhodnější půjčku na trhu, s lidmi, kteří chtějí chytře zhodnotit své úspory.“ (18) Společnost prostřednictvím online platformy umožňuje investorům podílet se na poskytnutých úvěrech. Celý proces od poskytnutí úvěru spotřebiteli, sjednání smluv, po založení investorského účtu a participací investora na poskytnutém úvěru probíhá v online prostředí webových stránek www.zonky.cz, nebo prostřednictvím mobilní aplikace, která je dostupná pro operační systémy iOS a Android. Zonky nemá žádné kamenné provozovny, ve kterých by komunikovala se zákazníky. Jako podpora zákazníka funguje vlastní telefonní centrum. (50)

Celý proces investování začíná na straně spotřebitele, který poptává nový spotřebitelský úvěr nebo refinancování svých stávajících závazků. Úvěry poskytované společností Zonky jsou bezúčelové, v maximální výši 900 000 Kč a délce splácení v rozmezí 12 až 120 měsíců. Po vytvoření poptávky společnost hodnotí žadatele na základě dostupných podkladů a dle vypočteného rizika určí výši úroku. Mezi hodnocené podklady patří údaje z obchodního či insolvenčního rejstříku nebo výpis z Bankovního a Nebankovního rejstříku klientských informací. Toto hodnocení probíhá v rozmezí několika minut až hodin, nepřesáhne však dobu dvou dnů. Délka závisí množství zápisů a složitosti posuzování získaných informací. Pokud má žadatel aktuálně exekuci, či je v insolvenci, úvěr mu nebude poskytnut. (18)

Po vytvoření nabídky a v případě její akceptace poptávajícím dochází k elektronickému podpisu smlouvy o úvěru s využitím sms kódu. Po podpisu smlouvy jsou peníze ihned připsány na účet spotřebitele společností Zonky. Spotřebitel má také prostor pro sepsání osobního příběhu, ve kterém dochází k deskripci toho, k čemu poptávané finanční prostředky využije, a který bude zveřejněn na platformě. Na základě zveřejněného příběhu si investoři vybírají, zda daný příběh podpoří. Z pohledu investora dochází k přihlížení i k dalším faktorům, jako je doba trvání úvěru, zda je spotřebitel pojištěn proti neschopnosti splácet, počet půjček a v neposlední řadě přidělený rating. (18)

Po uzavření smlouvy mezi spotřebitelem a platformou Zonky dochází ze strany platformy k okamžitému připsání finančních prostředků na účet žadatele, aby nedošlo ke

zbytečnému prodlení. Poté je zafinancovaný úvěr poskytnut v plné výši půjčky investorům. Role platformy je pouze zprostředkovatelská, platforma nesmí investovat do jednotlivých participací. (18)

Významným investorem je institucionální investor, kterým je právnická osoba. V prostředí platformy Zonky vystupuje pouze jeden institucionální investor tzv. Tvůrce trhu, kterým je Home Credit International, ostatní investoři jsou privátní. Institucionální investor investuje do každé půjčky v prostředí platformy a tím vytváří vyvážené portfolio, dále financuje půjčky, které pro soukromé investory nejsou zajímavé nebo jsou příliš vysoké a investoři do nich neinvestují dostatek volných prostředků. Institucionální investor udržuje pozitivní reputaci Zonky mezi poptávajícími po spotřebitelském úvěru tím, že je každý spotřebitelský úvěr zveřejněný v prostředí platformy Zonky plně zainvestován, a tím optimální nabídku dalších půjček pro privátní investory. (18) (51)

4.2 Založení a historie Zonky

Společnost Home Credit Lab N.V. zapsala u Městského soudu v Praze dne 14. listopadu 2014 první obchodní firmu Different Money s.r.o. se základním kapitálem 1 000 000 Kč, ta figurovala jako předchůdce Zonky s.r.o. Obchodní firma Zonky s.r.o. byla zapsána ke dni 10. března 2016 a pod tímto názvem fungovala až do 28. listopadu 2019. V průběhu let 2017 a 2018 se několikrát zvyšoval základní kapitál, který k poslednímu zápisu dne 27. října 2020 činil 428 000 000 Kč. Od 28. listopadu 2019 firma nese název Benxy s.r.o., pod kterým bude působit na zahraničních trzích, se sídlem v Praze 6 a její stoprocentní podíl vlastní Air Bank a.s. Zonky je členem finanční skupiny PPF a funkci generálního ředitele vykonává Pavel Novák.

Předmětem podnikání společnosti je výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona a poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru. Služba Zonky funguje pod dohledem České národní banky a je čistě anonymní. (52)

4.2.1 Rok 2019 – nejúspěšnější rok

Dle tiskové zprávy ze dne 14. ledna 2020 byl rok 2019 nejúspěšnější za celou historii fungování společnosti Zonky. V tomto roce bylo uzavřeno 46 % z celkového objemu 10 miliard Kč všech úvěrů. Z pohledu investorů překročilo množství zapůjčených

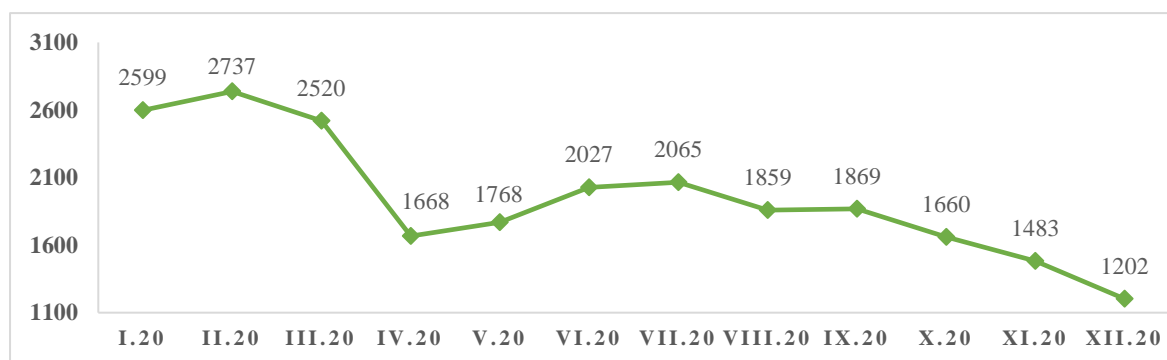
peněz v tomto roce 3,5 mld Kč. I jejich množství vrostlo, a to oproti roku 2018 o 40 % na 34 105 investorů.

Společnost Zonky dosáhla v roce 2019 podílu na trhu nezajištěných spotřebitelských úvěrů 5 %. Cílem společnosti je obsadit trh těchto úvěrů z deseti procent do konce roku 2021. V následujících letech má společnost v plánu expandovat pod vedením generálního ředitele do dalších zemí Evropské unie, či založit fond kvalifikovaných investorů pro investory, kteří chtějí prostřednictvím platformy investovat více jak milion Kč. (53)

4.2.2 Rok 2020

V roce 2020 ovlivnila chod a podnikání společnosti Benxy s.r.o. provozující platformu Zonky celosvětová pandemie onemocnění Covid-19, která měla významný dopad na českou ekonomiku. Z preventivních důvodů neschopnosti žadatele splácet své budoucí závazky společnost zpřísnila schvalovací kritéria nově poskytnutých úvěrů. To, společně s nižší poptávkou, snížilo jejich objem. Vývoj počtu úvěrů v roce 2020 zobrazuje Schéma 4. (54) (55) (50)

Schéma 4: Množství úvěrů na tržišti Zonky

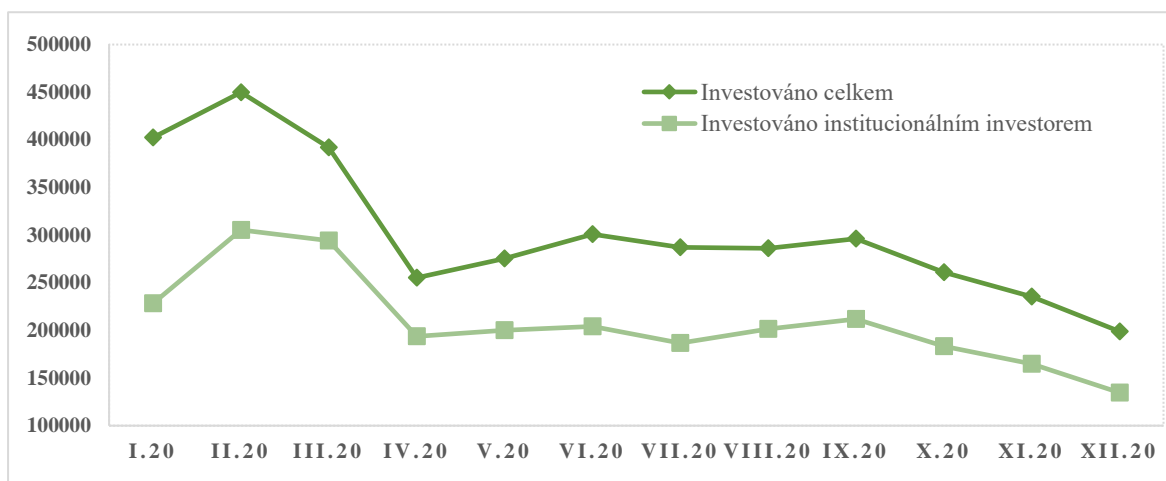

Zdroj: vlastní zpracování dle (56)

I přes klesající objem poskytnutých úvěrů se podařilo snížit ztrátu společnosti oproti předchozímu roku o 91 % na 34 milionů Kč a objem nově poskytnutých úvěrů dosahoval částky 3,6 mld. Kč. Z celkem úspěšně zapůjčených 3 641 065 000 Kč připadlo 68.91 % Zonky institucionálnímu investorovi, tedy částka 2 509 233 900 Kč byla investována právnickou osobou, zbylých 1 131 831 100 Kč zainvestovali privátní

investoři. Vývoj investic, které byly financovány institucionálním investorem a investic v prostředí platformy Zonky celkem v roce 2020, zobrazuje Schéma 5. Počet investorů vykazoval rostoucí trend, jejich počet vzrostl na 42 805 a mírně tak převyšoval počet žadatelů, kterých společnost k 31.12.2020 evidovala 42 654. (54) (55) (50) (56)

Schéma 5: Suma úspěšně zainvestovaných úvěrů v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle (56)

4.3 Vlastnická struktura

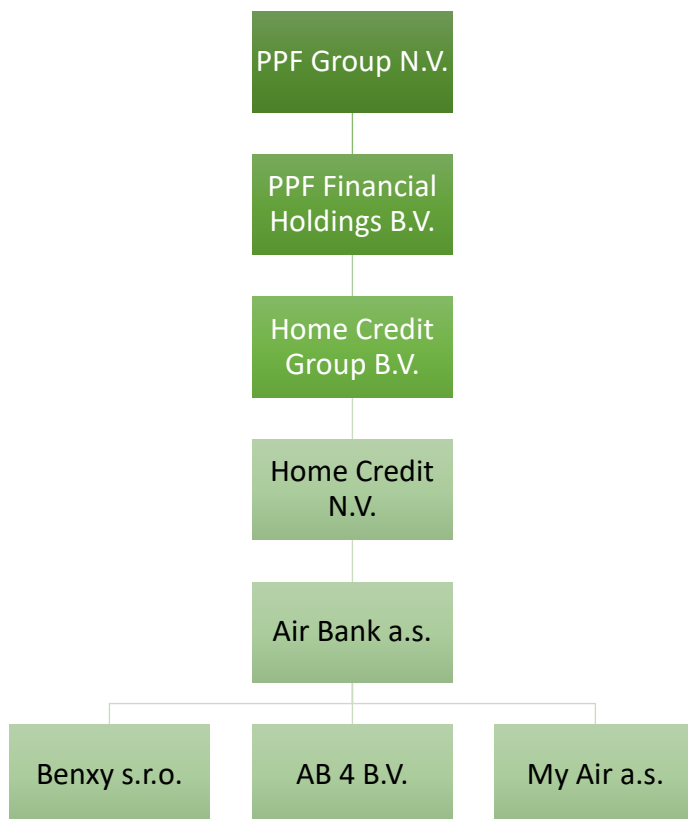
Od prvního zápisu v obchodním rejstříku došlo třikrát ke změně společníků, kteří vždy vlastnili stoprocentní podíl. Prvním zapsaným společníkem byla společnost Home Credit Lab N.V., k poslední změně došlo 20. října 2020, kdy společnost Air Bank a.s. získala akvizicí v pořizovací ceně 867 mil. Kč stoprocentní majetkovou účast a Benxy s.r.o. se stala její dceřinou společností. (52) (50)

Mezi dceřiné společnosti Air bank a.s. dále patří My Air a.s. a AB 4 B.V. Akcionářem banky Air Bank a.s. je společnost Home Credit N.V., která je také mateřskou společností s podíly ve společnostech, které poskytují spotřebitelské financování. Společnost Home Credit N.V. je součástí skupiny PPF Group N.V. prostřednictvím Home Credit Group B.V., která spadá pod PPF Financial Holding B.V. (50) (57) „PPF Financial Holdings a.s. zastřešuje investice skupiny PPF do finančního sektoru: PPF banku, Home Credit včetně Air Bank a Benxy. (..) PPF Financial Holdings a.s. je klasifikovaná jako finanční holdingová osoba a je předmětem konsolidovaných oběžnostních požadavků

podle nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 a je zároveň také předmětem konsolidovaného dohledu České národní banky.“ (58)

Vlastnická struktura společnosti Benxy s.r.o., její mateřské společnosti a skupin, do kterých spadá, je názorně zobrazena ve Schéma 6.

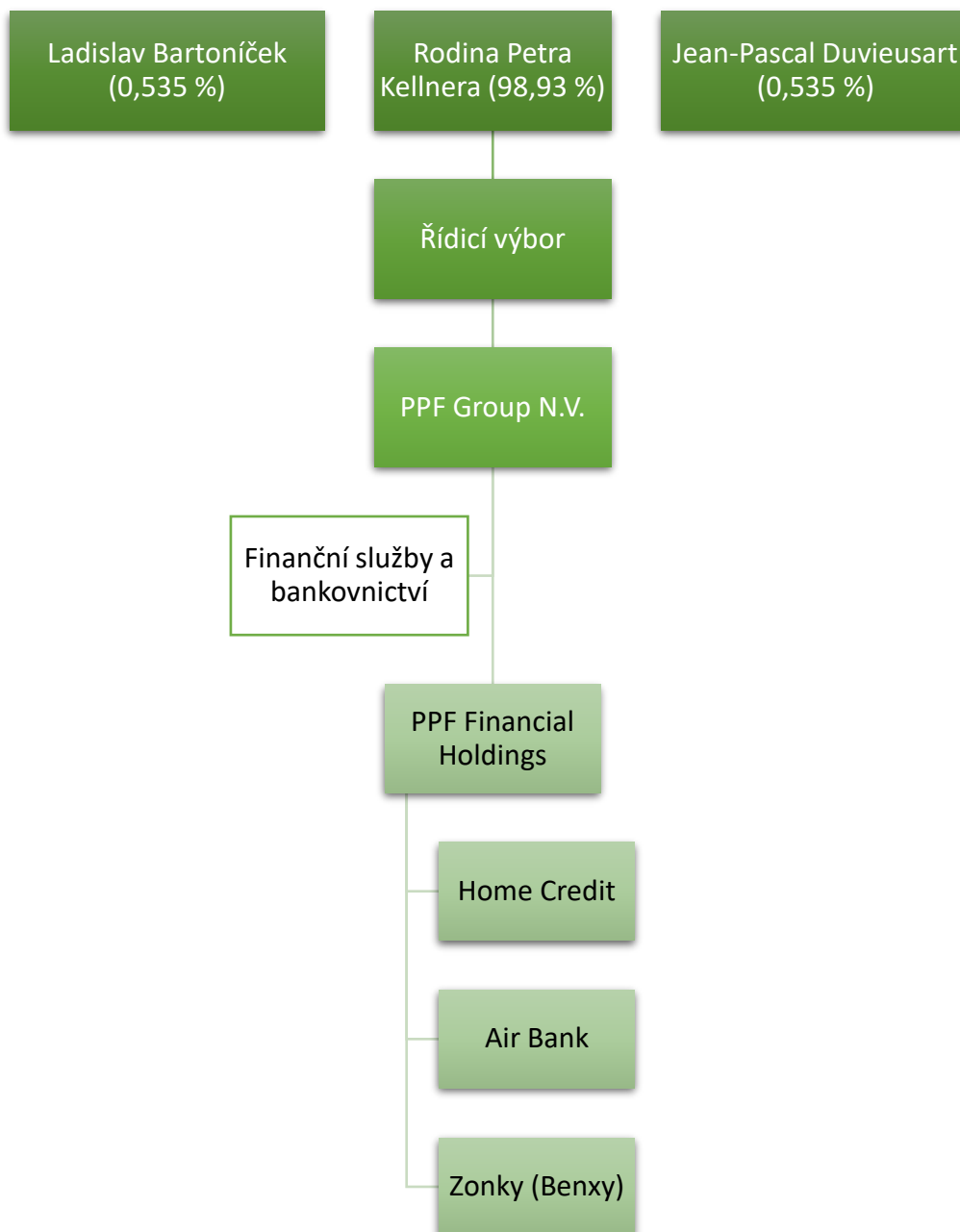
Schéma 6: Vlastnická struktura

Zdroj: Vlastní zpracování dle (50)

Výše zobrazená vlastnická struktura uvádí vztahy jednotlivých společností ve Skupině PPF Group N.V., kterou založil Petr Kellner. Petr Kellner vlastnil podíl na skupině PPF ve výši 98,93 % a tento podíl se stal po jeho smrti předmětem dědického řízení. Dalšími akcionáři jsou Ladislav Bartoníček a Jean-Pascal Duvieusart, každý s podílem na hlasovacích právech ve výši 0,535 %. Ladislav Bartoníček je také CEO společnosti PPF Group N.V. a součástí Řídicího výboru, Jean-Pascal Duvieusart vykonává funkci generálního ředitele společnosti Home Credit N.V. a také je členem Řídicího výboru. Níže zobrazené Schéma 7 uvádí zjednodušenou strukturu, zobrazující akcionáře, Řídicí výbor a odvětví finančních služeb a bankovníctví skupiny PPF Group N.V. (57)

Schéma 7: Vlastnická struktura PPF Group N.V.

Zdroj: Vlastní zpracování dle (57)

4.4 Pohled investora

Zatímco z pohledu spotřebitele začíná proces poptávkou spotřebitelského úvěru, z pohledu investora je prvním krokem založení investorského účtu na vybrané crowdfundingové platformě. Na základě registrace účtu na Platformě Zonky dochází k následným investicím do vybraných participací spotřebitelských úvěrů. Ty si investor může vybírat sám, s využitím rezervačního systému nebo prostřednictvím služby Zonky Rentiér. Na základě výběrů investičních příležitostí dochází k postupnému sestavení investorského portfolia. Podíly na projektech podpořených prostřednictvím spotřebitelského úvěru investor může následně přeprodat jiným investorům v prostředí sekundárního trhu. (18)

4.5 Založení investorského účtu

Pro zahájení investování prostřednictvím platformy Zonky je nutné založit investorský účet. Jeho založení probíhá online, trvá v rozmezí 8 až 15 minut. Jsou k němu potřeba dva doklady totožnosti pro ověření identity žadatele, číslo bankovního účtu, ze kterého budou zasílány finanční prostředky a telefonní číslo registrované v České republice. Nutností je dosažení věkové hranice 18 let. Investor nemusí vlastnit občanství České republiky.

Druhým krokem je podpis smlouvy, k tomu dochází prostřednictvím SMS kódu zasláného platformou žadateli o investorský účet na základě jeho žádosti a doložení všech potřebných údajů. Jeho ověřením je registrace dokončena. První investice je možná nejdříve v rozmezí 2 až 4 dnů od založení investorského účtu. Takovou dobu trvá přijetí prvního vkladu pro investování z běžného účtu investora a připsání finančních prostředků na investorský účet. (18)

4.6 Investorské portfolio

Portfolio investora na platformě Zonky je složeno z jednotlivých participací neboli podílů na úvěrech. Velikost každé participace je na samotném investorovi, který se může na každém úvěru podílet minimální částkou 200 Kč. Horní hranice investované sumy se

odvíjí od počtu aktivních investic v investorském portfoliu. Při nižším počtu může být investovaná částka do dané participace platformou omezena na maximální výši 5000 Kč.

Dostatečně diversifikované portfolio na platformě Zonky by mělo dle doporučení samotné platformy obsahovat alespoň sto participací napříč všemi ratingy. Takové rozložení finančních prostředků dostatečně minimalizuje rizika ztráty z důvodů nesplácení úvěru spotřebitelem. Dalším důvod k tomuto doporučení je fakt, že statistiky a odhady výnosů a ztrát zpracovávané platformou jsou dobře funkční a nabývají vypovídací hodnoty až při portfoliu o sto participací. (18) (59)

4.6.1 Diverzifikace

Diversifikace portfolia znamená jeho rozprostření mezi různé druhy investic tak, aby všechny finanční prostředky nebyly zainvestovány do jedné investice a minimalizovalo se tak riziko ztráty. A to nejenom v rámci jednotlivých participací, ale také v rámci investičního nástroje neboli platformy, druhu investiční třídy a odvětví. *„Pokud pro jednoduchost definujeme riziko jako odchylku výnosu, závisí riziko portfolia nejen na riziku jednotlivých investic, ale také na míře, v jaké korelují jejich výnosy. Čím méně pozitivní je stupeň korelace, tím větší jsou výhody diverzifikace a nižší celková úroveň podstupovaného rizika.“* (60, s. 10)

V případě investorů investujících prostřednictvím platformy Zonky to znamená rozložit investovaný kapitál mezi více participací, ale také investovat i s využitím jiné platformy či do jiného druhu investic než jen do úvěrových podílů. Doporučení ohledně odvětví se týká i úvěrových participací, neboť pokud by investor všechn svůj volný kapitál vložil do podílů z úvěrů, ze kterých jsou financovány projekty jen v jednom odvětví, zvyšuje tím riziko ztráty vložených finančních prostředků. (28)

4.7 Manuální investování

Manuální investování je hlavní metodou zhodnocení peněz prostřednictvím portálu Zonky.cz a do roku 2019 byla jedinou možností. Tento způsob investování je vhodný pro malé investory, kteří zhodnocují méně než 50 000 Kč, či pro investory, kteří chtějí podporovat konkrétní vybrané projekty na základě příběhu žadatele. Ti si vybírají ze schválených půjček na tzv. Tržišti ty, do kterých chtějí investovat. K výběru dochází na

základě přiděleného ratingu, délky splácení úvěru a dalších vlastností. Minimální částka každé jednotlivé investice činí 200 Kč, její maximální hodnota je ovlivněna velikostí investorského portfolia. Každá schválená půjčka se na tržišti nachází po dobu dvou dnů, během kterých mohou investoři do půjčky investovat. Tato doba je maximální lhůta, nejvýhodnější půjčky z pohledu investorů jsou ale zainvestovány mnohem dříve a z tržiště tak mizí. Průměrný výnos z manuálního investování činí 6,03 % p. a. (18)

4.8 Rezervace investic

Rezervační systém investic na platformě Zonky slouží k rezervaci požadovaných výhodných participací na daný časový úsek na základě zvolených kritérií. Tento systém umožňuje vybudování kvalitního a silného portfolia investorům, kteří vybírají své participace manuálně. Z každé zveřejněné investice připadá poměrná část rezervačnímu systému, zbytek je k dispozici investorům k okamžitému investování.

Investoři si prostřednictvím mobilní aplikace volí požadované podíly na půjčkách dle ratingu, délky splácení a zda je, či není spotřebitel pojištěn proti neschopnosti splácet danou půjčku. Na základě zvolených požadavků je vytvořen pořadník investorů se stejnými požadavky, kteří čekají na vhodnou investici, ta je následně rozdělena mezi investory v daném pořadí. Každý investor může prostřednictvím rezervačního systému získat pouze podíly v minimální výši, tedy 200 Kč. Rezervovaná investice pro konkrétního investora zůstává po dobu 8 hodin, během této doby může investor participaci přijmout či odmítnout, v obou případech je poté rezervačním systémem automaticky zařazen na konec fronty rezervací. Maximální doba každé půjčky v rezervačním systému je 33 hodin, poté je uvolněna z rezervačního systému k dispozici všem investorům. (18)

4.9 Zonky Rentiér

Služba Rentiér funguje jako automatická investiční platforma. Investor vloží do této platformy požadovanou výši finančního obnosu, která je prostřednictvím platformy Zonky automaticky zainvestována. Byla spuštěna v roce 2019 a za první dva měsíce svého fungování bylo jejím prostřednictvím zainvestováno přibližně 90 milionů Kč. (53) Služba Rentiér šetří investorům především čas spojený s výběrem jednotlivých půjček, které chce

investor podpořit. Investor svěří své finanční prostředky platformě a výběrem konkrétních projektů se již nemusí zabývat. Tato služba automaticky rozloží vložené prostředky do participací tak, aby investorské portfolio bylo vyvážené a diverzifikované. Každé portfolio se skládá alespoň z 490 investic. (53)

Minimální výše prvního vkladu v minulosti činila 50 000 Kč, v současnosti je částka snížena na 10 000 Kč, maximální výše činí 10 000 000 Kč. Další vklady mohou být v libovolné výši. Doba investice nabývá rozmezí jednoho roku až dvaceti let. Investor následně volí z možností reinvestování nebo pravidelného vyplácení renty z výnosů. V případě výběru vyplácení renty ve výši celých splátek dochází k postupnému ukončení investování službou Rentiér. Další možností ukončení investičního portfolio je jeho prodej. Tato možnost je dostupná nejdříve po šesti měsících. Průměrný očekávaný výnos z portfolio, po odečtení poplatku 2,9 % p. a. za správu portfolio a očekávaných rizikových nákladů, dosahuje 3,05 % p. a. Poplatek za správu portfolio je účtován měsíčně a vypočítáván na denní bázi z aktuálně investovaných finančních prostředků. (61) (18)

Výši minimálního prvního vkladu, jednorázového poplatku z vložených finančních prostředků, poplatku za správu pohledávek, rizikových nákladů a očekávaný výnos uvádí Tabulka 2.

Tabulka 2: Parametry portfolio

	Od 1. 12. 2020	Od 4. 5. 2021
Minimální výše 1. vkladu	50 000 Kč	10 000 Kč
Jednorázový poplatek za vklad fin. prostředků	1,90 %	x
Poplatek za správu portfolio	2,40 % p.a.	2,90 % p.a.
Rizikové náklady	1,41 % p.a.	1,41 % p.a.
Očekávaný výnos	4,44 % p.a.	3,05 % p.a.

Zdroj: vlastní zpracování dle (18)

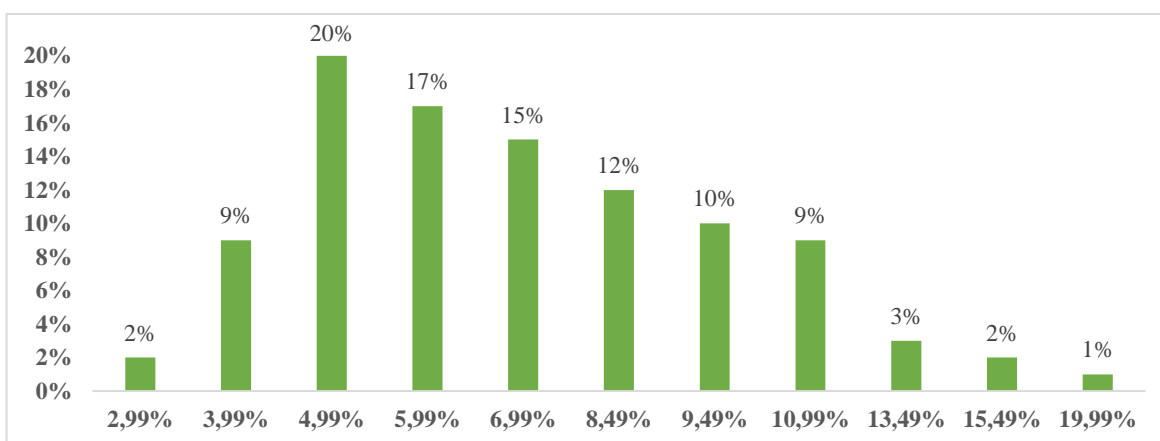
Od 1. listopadu 2021 je ukončena možnost investovat na platformě Zonky metodou manuálního investování a investorům jsou nabízeny investice pouze s využitím služby Rentiér. Participace, které byly zainvestovány s využitím manuálního investování zůstávají v portfolio aktivní a dochází k jejich postupnému splacení dlužníky včetně předem daných

výnosů za nezměněných podmínek. Investorské portfolio již ale nelze rozšiřovat o nové participace z primárního i sekundárního trhu s půjčkami. (62)

4.9.1 Cílované portfolio

„Cílované portfolio Zonky Rentiera představuje určenou skladbu portfolio co do relativního zastoupení jednotlivých ratingů. Automatizovaný alokační mechanismus Zonky Rentier vybírá do portfolio jednotlivé pohledávky tak, aby výsledná distribuce ratingů odpovídala co nejvíce distribuci cílovaného portfolio.“ (63) Cílované portfolio tedy představuje ideální zastoupení participací v portfolio dle přidělených ratingů, kterého se služba Zonky Rentier snaží dosáhnout pro každého investora. Procentuální podíl jednotlivých ratingů v cíleném portfolio představuje Schéma 8. (63)

Schéma 8: Rozložení cílovaného portfolio

Zdroj: (63)

Ze schéma je patrné, že nejčetnější zastoupení mají v ideálním portfolio participace s ratingem v rozmezí 3,99 % až 10,99 %. Nejrizikovější participace s úrokovou mírou 19,99 % jsou zastoupeny pouze v jednom procentu ze všech podílů. Tím dochází k zajištění optimálního výnosu s minimalizací rizika nesplácení dlužníky.

4.10 Sekundární trh s půjčkami

Sekundární trh vytváří v rámci platformy prostor investorům k prodeji svých participací dalším investorům a umožňuje tak prodávajícímu získat investované finanční prostředky dříve. Dochází zde k prodeji participace mezi investory, ten se úvěrovaného nijak nedotkne a nemusí o něm být informován. Cena, za kterou bude nabídka zveřejněna, je předem stanovena platformou a prodávající ani kupující jí nemohou nijak ovlivnit. Prodávající cenu akceptuje nabídnutím participace k prodeji a kupující svou koupí. (18)

V rámci sekundárního tržiště bylo možné nabízet pouze participace, u kterých dorazila alespoň jedna splátka včas a v plné výši a zároveň žádná ze splátek nebyla opožděna déle než o den. Následně došlo k několika úpravám podmínek, které umožnily nabízet na sekundárním tržišti i podíly na půjčkách, u kterých nedošlo k většímu opoždění splátek než 89 dní. Úvěry, jejichž podíly jsou nabízené, nesmí být zesplatněny, tento stav nastává, pokud úvěrovaný nedodrží dané podmínky smlouvy o úvěru a společnost využije své právo po dlužníkovi požadovat jednorázové vrácení celé dlužné částky. Půjčka, ke které se vztahuje nabízený podíl, nesmí mít odloženou splatnost z důvodu využití pojištění neschopnosti splácet, na základě žádosti kvůli pandemii Covid-19 či na základě dohody se společností. Tím je zajištěna ochrana kupujícího a snižuje se pro něj rizikovitost koupě. Problémové podíly prodat nelze. Sekundární trh vykazuje srovnatelné znaky jako trh primární, dochází zde ale ke kontaktu dvou investorů, na rozdíl od trhu primárního, na kterém platforma zprostředkovává kontakt mezi investorem a spotřebitelem. (18)

Tato zpřísněná pravidla přestávají platit ke dni 27. 6. 2021 a v platnosti zůstávají jen dvě z podmínek, a to že úvěr, jehož podíl je nabízen na sekundárním trhu nesmí být zesplatněn a zároveň nesmí být aktuálně odložena splatnost splátky s využitím pojištění proti neschopnosti splácet. (18)

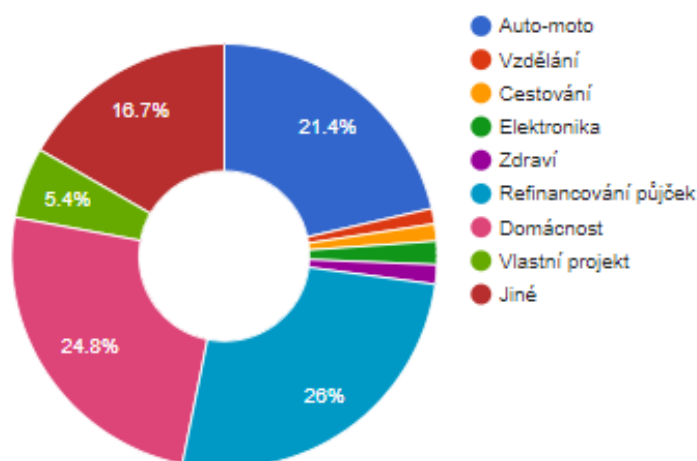
4.11 Statistika platformy Zonky

Statistika platformy Zonky uvádí strukturu poskytnutých spotřebitelských úvěrů v období od 29. 4. 2015 do 31. října roku 2021 z hlediska různých parametrů.

4.11.1 Statistika spotřebitelských úvěrů dle účelu

Dle účelu poskytnutého spotřebitelského úvěru prostřednictvím platformy Zonky bylo v daném období nejčastěji z pohledu žadatele poptáváno refinancování stávajících půjček (26 %). Druhou nejčetnější kategorií jsou finance využitě v domácnosti, k nákupu vybavení, či rekonstrukci (24,8 %). Třetí kategorií, která za celé období přesáhla hranici dvaceti procent, je kategorie auto-moto. Úvěry, u kterých nebyl účel zveřejněn, nebo se nehodí do žádné uvedené kategorie, za dané období dosáhly 16,7 %. 5,4 % poptávek měly za cíl financovat vlastní podnikatelský, či jiný projekt. Mezi nejméně četné účely poskytnutých spotřebitelských úvěrů patří kategorie elektronika (1,8 %), zdraví (1,5 %), cestování (1,3 %) a vzdělání (1,2 %). Uvedené kategorie zobrazuje Schéma 1 Schéma 9. (56)

Schéma 9: Účelová struktura spotřebitelských úvěrů

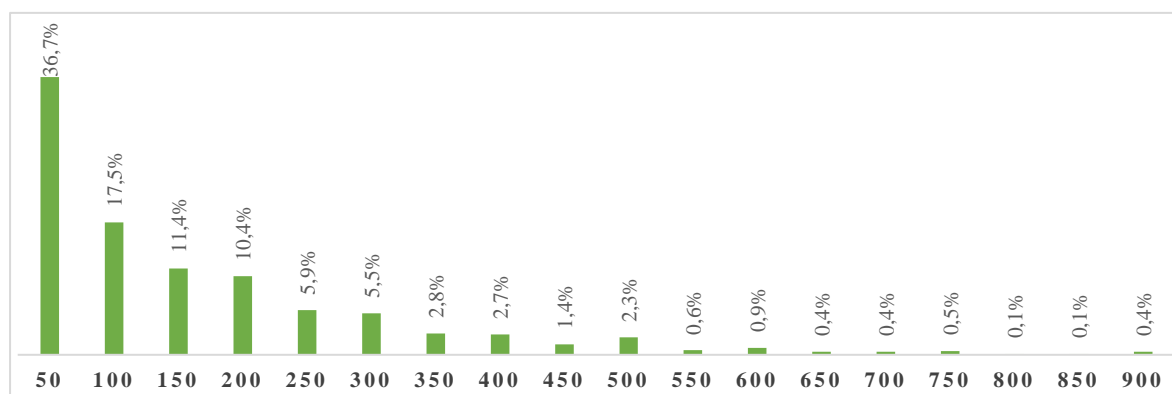

Zdroj: (56)

4.11.2 Statistika spotřebitelských úvěrů dle výše v tis. Kč

Ve stejném období byly poptávané a poskytnuté spotřebitelské úvěry rozděleny také dle délky splácení v měsících, výše poskytnutého úvěru a přidělených ratingů. Výše úvěrů je uvedena v tisících Kč, dosahuje hodnot v rozmezí 50 tisíc Kč až 900 tisíc Kč. Do března roku 2021 byla dosahovala limitní hodnota 750 tisíc Kč. (18) Četnosti jednotlivých kategorií podrobně zobrazuje Schéma 10. Schéma 10: Výše úvěrů v tis. Kč

Schéma 10: Výše úvěrů v tis. Kč

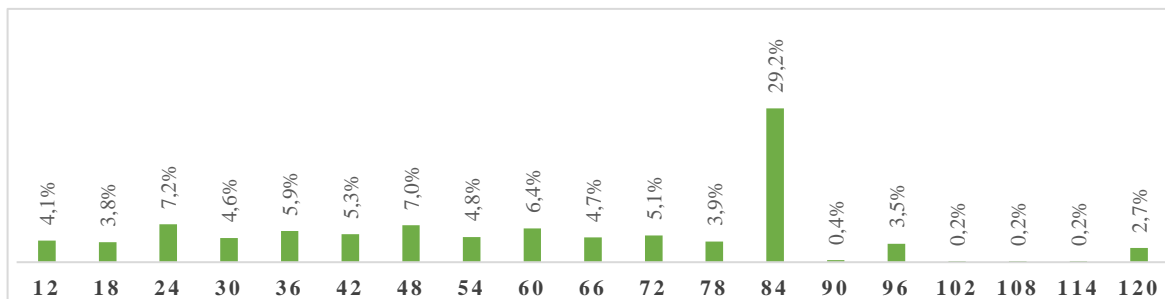
Zdroj: vlastní zpracování dle (56)

V celém období od 29. 4. 2015 do 31. října roku 2021 jsou dle schéma nejčetnější poskytnuté spotřebitelské úvěry ve výši 50 000 Kč, v dané výši požadovalo úvěr prostřednictvím platformy Zonky 36,7 % spotřebitelů. Spotřebitelské úvěry ve výši v rozmezí 50 tisíc až 200 tisíc Kč dosáhly četnosti 76 % ze všech úvěrů financovaných prostřednictvím této platformy.

4.11.3 Statistika spotřebitelských úvěrů dle délky splácení

Prostřednictvím platformy Zonky jsou poskytované spotřebitelské úvěry s délkou splácení v rozmezí od šesti do sto dvaceti měsíců. K prodloužení maximální doby splácení z 84 měsíců na 120 měsíců došlo od března 2021. (18) Přesto, že doba splatnosti delší než 84 měsíců nebyla žadatelům k dispozici po celé hodnocené období, některé z těchto kategorií dosahují srovnatelné četnosti pozorování, a proto jsou taktéž ve Schéma 11 znázorněny.

Schéma 11: Délka úvěrů v měsících

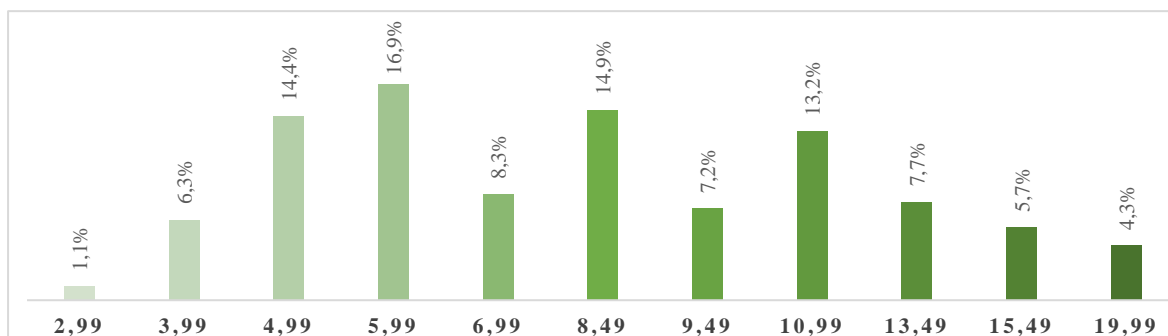
Zdroj: vlastní zpracování dle (56)

Nejčtenější kategorií délky splácení v hodnoceném období je délka 84 měsíců neboli sedm let, na kterou bylo poskytnuto 29,2 % ze všech spotřebitelských úvěrů. Doba splácení sedm let byla až do března 2021 nejdelší možnou dobou, na kterou byl spotřebitelský úvěr prostřednictvím platformy poskytnut. Kategorie délky splácení 120 měsíců je z celého hodnoceného období pozorována pouze osm měsíců, přesto byla spotřebiteli využita v 2,7 % všech případů. Nejméně častou délkou splácení poskytnutých spotřebitelských údajů je období 102 až 114 měsíců, zde ale může docházet ke zkreslení kratší dobou pozorování. Délky splácení v době od 12 do 78 měsíců dosahují hodnot v rozmezí 3,8 % až 7,2 %. Vzhledem k vysokému procentuálnímu podílu v délce splácení 7 let a hodnoty 2,7 % ze všech poskytnutých úvěrů, které dosáhla kategorie délky splácení 10 let během osmi měsíců je patrná tendence spotřebitelů žádat o spotřebitelský úvěr s maximální možnou délkou splácení.

4.11.4 Statistika spotřebitelských úvěrů dle ratingu

Rating, přidělený každému spotřebitelskému úvěru poskytnutému prostřednictvím platformy Zonky, usnadňuje investorovi orientaci ve výhodnosti participací. Rating z pohledu investora uvádí možný procentní výnos, z pohledu dlužníka se jedná o úrok, který musí uhradit nad rámec poskytnutých finančních prostředků. Četnosti úvěrů financovaných prostřednictvím platformy Zonky s konkrétním ratingem uvádí Schéma 12.

Schéma 12: Podíl ratingů [%]

Zdroj: vlastní zpracování dle (56)

Dle uvedeného schéma je patrné, že četností v rozmezí 13,2 % až 16,9 % dosáhly ratingy s hodnotou 4,99 %, 5,99 %, 8,49 % a 10,99 %. Nejméně častá výše úroku dosahovala 2,99 % a byla přidělena pouze 1,1 % ze všech spotřebitelských úvěrů financovaných prostřednictvím platformy Zonky.

4.12 Ceník investic

Založení investorského účtu na platformě Zonky je pro investora bezplatnou službou, stejně tak jeho vedení. Samotné investování je už ale zpoplatněno, dle ratingu, který má vybraný spotřebitelský úvěr přiřazený. Z každé zainvestované participace je odváděn poplatek ze zůstatku jistiny platformě Zonky. Poplatek je předem určen dle výše ratingu dané investice, výše ratingu a poplatku investora je přímo úměrná. Poplatek je uváděn v roční hodnotě, účtován je ale měsíčně a vypočítáván na denní bázi dle výše zůstatkové jistiny konkrétní investice. Pokud je konkrétní investice déle jak 36 dní po splatnosti, poplatek přestává být do doby opětovného hrazení dlužníkem účtován. Roční úroková sazba poskytnutého spotřebitelského úvěru se pohybuje v rozmezí 2,99 % až 19,99 %, výši poplatků za investice dle ratingů zobrazuje Tabulka 3. (18)

Tabulka 3: Ceník investic dle ratingu

Rating (roční úroková sazba)	Poplatek (p. a., účtován měsíčně)
2,99 %	0,2 %
3,99 %	0,2 %
4,99 %	0,5 %
5,99 %	1,0 %
6,99 %	1,5 %
8,49 %	2,2 %
9,49 %	2,5 %
10,99 %	3,0 %
13,49 %	3,5 %
15,49 %	4,0 %
19,99 %	5,0 %

Zdroj: vlastní zpracování dle (18)

4.13 Postup v případě nesplácení

V případě opoždění pravidelné splátky dochází ke kontaktování dlužníka sms zprávou a emailem. Následně je dlužník kontaktován telefonicky a poštovním dopisem. Za každou opožděnou platbu je platforma Zonky dle smluvních podmínek oprávněna účtovat pokutu ve výši 500 Kč, pokud je dlužná částka nižší než 500 Kč, pokuta bude účtována ve výši dlužné částky. Dále mohou být dlužníkovi účtovány náklady spojené s vymáháním dlužné částky a smluvená zápůjční úroková sazba. Platforma Zonky má právo účtovat poplatky a pokuty v nižší výši, případně neúčtovat vůbec. K neúčtování sankcí dochází v případech uhrazení alespoň části dlužné platby. (18) (64)

Po devadesáti dnech prodlení přechází platforma z účtování smluvené zápůjční úrokové sazby k účtování úrokové sazby ve výši repo sazby České národní banky k prvnímu dni kalendářního pololetí, ve kterém měla splátka řádný termín platby, která je navýšena o osm procentních bodů. Ke změně sazby nedochází v případě, že je smluvní úroková sazba nižší. Za prodlení delší než devadesát dní je také účtován úrok z prodlení počítaný jako aktuální repo sazba stanovená Českou národní bankou navýšená o osm procentních bodů. (18) (64)

Když platba není uhrazena řádně, ani dva kalendářní měsíce po termínu, platforma zasílá dlužníkovi výzvu před zesplatněním. V případě neuhrazení dvou po sobě jdoucích splátek nebo jedné platby do devadesáti dnů od řádného termínu je dlužná částka zesplatněna, neboli je požadováno vrácení celé dlužné částky včetně všech úroků, smluvních pokut a dalších poplatků. Po zesplatnění má platforma Zonky právo dlužníkovi účtovat „jednorázovou smluvní pokutu ve výši 3 % z nesplacené jistiny, poplatku za poskytnutí úvěru (není-li již zcela uhrazen), úroků a úhrady za pojištění, maximálně však ve výši 0,1 % denně z částky, ohledně níž jste v prodlení, a do výše 200 000,- Kč.“ (64) Po zesplatnění je platforma Zonky oprávněna dlužnou částku vymáhat v plné výši soudní cestou. (18) (64)

Investor dle smluvních obchodních podmínek participace na spotřebitelských úvěrech bere na vědomí a souhlasí s tím, že platforma může, ale není povinna vymáhat po dlužníkovi neuhrazenou dlužnou částku. Způsob, kterým bude dlužná částka vymáhána, volí společnost Zonky dle svých profesních zkušeností a odbornosti tak, aby maximalizovala vymoženou finanční částku. Z financí získaných vymáháním jsou uhrazeny náklady společnosti Zonky spojené s ním v maximální výši 30 % z vymožené částky. Část platby převyšující náklady na vymáhání je následně rozdělena mezi investory, kteří vlastní nesplacenou participaci na konkrétním spotřebitelském úvěru. Platforma je také oprávněna změnit podmínky úvěru, upravit výši splátek, či úrokové míry. Taková změna je pohledu investora rizikem z investice a nevzniká mu právo na náhradu. (18) (64)

4.14 Hodnocené portfolio investované manuálně

K dosažení primárního cíle této diplomové práce identifikovat reálnou míru zhodnocení poskytovaných půjček formou peer to peer prostřednictvím crowdfundingové platformy Zonky bylo zvoleno investiční portfolio konkrétního investora, který v období od srpna 2017 do září 2021 v prostředí Zonky investoval do 909 participací. Investor investoval manuálně, podpořené investice si vybíral v prostředí primárního i sekundárního trhu, převažují ale investice do participací na primárním trhu. Některé participace byly v prostředí sekundárního trhu z investorova portfolia prodány. K výběru participací využíval také rezervační systém, který rezervoval participace vyhovující zvoleným požadavkům. Mezi požadavky investora patřila vyšší úroková sazba, začínající na hodnotě

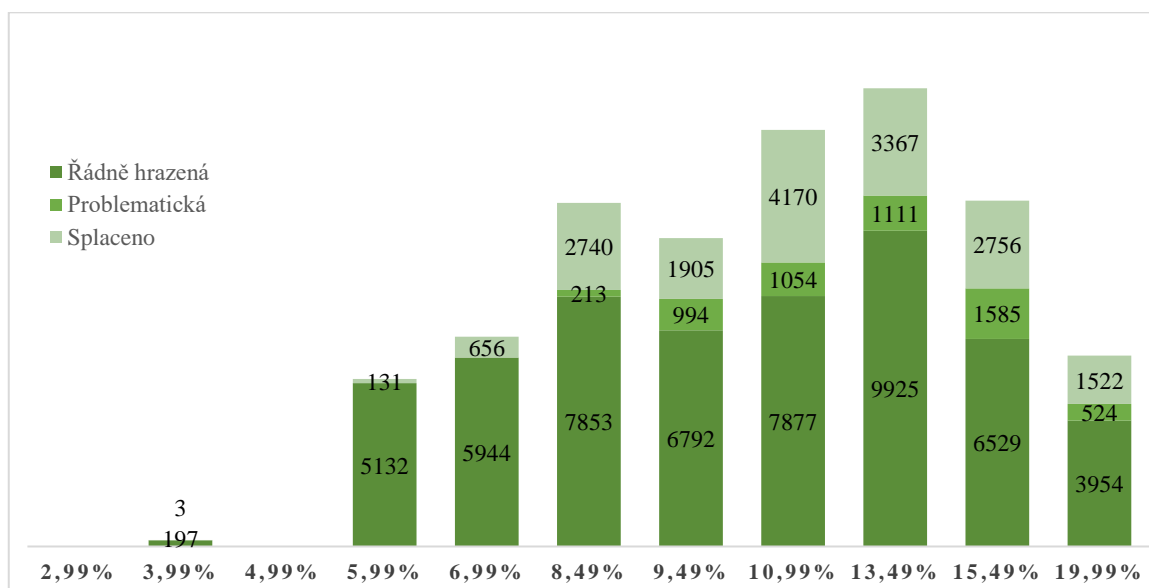
8,49 % a střednědobá délka splácení. Některé participace byly zvoleny na základě osobního příběhu spotřebitele, v takovém případě byl investor ovlivněn také emocemi. Hodnocené portfolio obsahovalo participace v hodnotě jistiny 191 668 Kč, investor do investorského účtu na platformě Zonky vložil v průběhu daného období 61 000 Kč, přijaté splátky a úroky opakovaně reinvestoval a z investorského účtu přijaté finanční prostředky nevybíral.

V čase identifikace je 494 z 909 participací již plně uhrazeno, 385 participací je stále aktivních, tedy jejich splácení nebylo ukončeno. Zbylých 30 participací bylo prodáno na sekundárním trhu. Z 385 aktivních participací dochází k pravidelnému řádnému splácení u 330 z nich, devadesát participací bylo v minulosti po splatnosti, v současnosti jsou ale splátky těchto participací hrazeny řádně. Dalších padesát pět participací je v čase analýzy portfolia hodnoceno jako problematické.

4.14.1 Aktivní participace

V době analýzy obsahuje portfolio investora 385 aktivních participací v celkové hodnotě jistiny 77 512 Kč, ze kterých je již 17 220 Kč uhrazeno. Těmto participacím připadá úrok ve výši 15 784 Kč a 9 031 Kč z uvedené sumy bylo investorovi uhrazeno společně s dlužnou jistinou. Ze Schéma 13 je patrné, že investor v současnosti nevlastní žádnou z participací z kategorií ratingu ve výši 2,99 % a 4,99 %. V kategorii výše ratingu 3,99 % portfolio investora obsahuje jednu aktivní participaci ve výši 200 Kč, ze které byly 3 Kč řádně uhrazeny. V kategoriích ratingu vyššího než 4,99 % je podíl participací vyšší, objevují se ale také problematické participace neboli participace se splátkou po termínu splatnosti.

Schéma 13: Aktivní participace dle ratingů v Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (18)

Participace po splatnosti se objevují v portfoliu s ratingem 8,49 % a vyšším. Rostoucí hodnota ratingu také znamená vyšší míru rizikovosti. Portfolio je zaměřeno na vyšší výnos s vyšším rizikem, obsahuje pouze jednu participaci s úrokem do 4,99 %, většina momentálně investovaných finančních prostředků je vložena do participací s ratingem rovným nebo vyšším 8,49 %.

Někteří spotřebitelé využili nabídky platformy a zřídili si společně se spotřebitelským úvěrem také pojištění proti neschopnosti splácet. Informaci o tom, zda je spotřebitelský úvěr proti případné neschopnosti splácet pojištěn investor v prostředí platformy vidí, tato skutečnost snižuje rizikovost participace. Z investorova portfolia obsahujícího 909 participací bylo za celé období pojištěno 356 podílů. Z právě aktivních participací je aktuálně pojištěno 159.

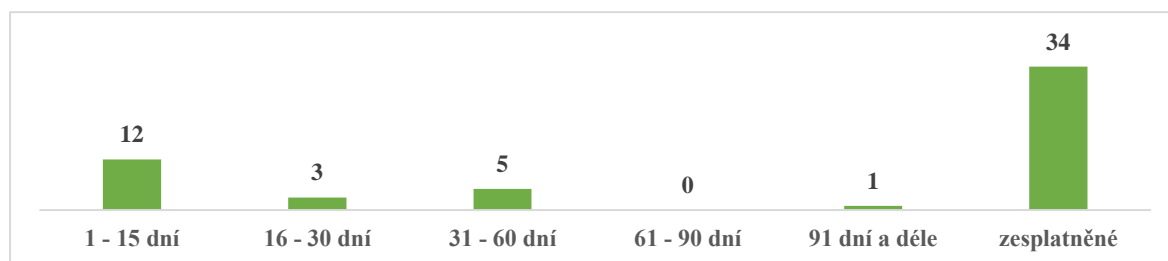
4.14.2 Problematické participace

Jako problematická je participace vyhodnocena, pokud je pravidelná splátka opožděna od řádného termínu úhrady, či není uhrazena v plné výši. V případě urovnání dlužné částky a opětovného řádného placení přestává být na participaci nahlíženo jako na

problematickou. Pokud je uhrazená celá dlužná jistina i všechny úroky a další platby, participace se stává splacenou, v opačném případě je považována za aktivní.

Hodnocené portfolio obsahuje 55 problematických investic, které jsou alespoň den a déle po splatnosti v celkové jistině 10 881 Kč, ze kterých již bylo uhrazeno 2 719 Kč. Neuhrazená dlužná jistina 55 problematických participací dosahuje 8 762 Kč s dlužným úrokem 1679 Kč. Množství participací dle období po splatnosti uvádí Schéma 14.

Schéma 14: Participace po splatnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Méně než patnáct dní je opožděno dvanáct participací, v rozmezí šestnáct až třicet dní jsou zpožděny další tři splátky z podílů, tito dlužníci obdrželi informaci o neuhrazené dlužné splátce a následně dochází k telefonickému kontaktování platformou za účelem identifikování problému a domluvení řešení.

U pěti opožděných plateb v rozmezí 31–60 dní došlo ze strany platformy ke kontaktování dlužníků. V některých případech neúspěšně, spotřebitel telefonický hovor nepřijal. V žádném z případů nedošlo k úpravám podmínek spotřebitelského úvěru. Dlužníci, se kterými byl telefonický kontakt úspěšný, slíbili brzké uhrazení, nebo tak alespoň z části učinili, v takovém případě platforma Zonky přistupuje k dlužníkům individuálně, spotřebitelé dostávají prostor k nápravě a úhradě, platforma situaci eviduje a informuje investory o postupu, ale nepodniká právní kroky ve formě zaslání výzvy před zesplatněním, či udělení smluvních pokut.

V rozmezí 61 až 91 dní není žádná z aktivních participací po splatnosti.

Spotřebitelský úvěr dlužníka, jehož platby jsou v prodlení déle jak 91 dní a spotřebitelský úvěr není zesplatněn, dosahuje celkové výše úvěru 195 000 Kč s měsíční splátkou 5 505 Kč na dobu 48 měsíců a úrokem 15,49 %. Ze smluvených 48 splátek je 13 splátek v prodlení. V minulosti byla nejdéle pravidelná splátka po splatnosti 199 dní,

v současnosti je dlužník ve splácení opožděn o 162 dní. Detail této participace zobrazuje Příloha III. Spotřebitel ale dále posílá v nepravidelných intervalech měsíční úhrady, z tohoto důvodu nebyl poskytnutý spotřebitelský úvěr zesplatněn a následně vymáhán. Náhled komunikace platformy se spotřebitelem uvádí Příloha IV. V průběhu splácení spotřebitelského úvěru byla za opožděné platby udělena pokuta, ze které investor obdržel poměrnou část ve 0,51 Kč. Participace investora do tohoto spotřebitelského úvěru dosahuje výše 200 Kč, ze kterých nebylo uhrazeno 66,7 Kč jistiny a 6,18 Kč úroku.

Z uvedených 55 participací je 34 participací po splatnosti déle než tři měsíce, či nebylo uhrazeno více plateb, na základě toho došlo k jejich zesplatnění. Participace na poskytnutých spotřebitelských úvěrech, které byly zesplatněné, dosahovaly v celkové výši 6 719 Kč, ze kterých dlužníci v řádných a mimořádných splátkách uhradili jistinu ve výši 1543 Kč a úrok 780 Kč. K uhrazení jistiny zbývá 5 595 Kč a úrok 264 Kč.

4.14.3 Participace v roce 2017

Investor provedl první investice do analyzovaného portfolia s využitím platformy Zonky v srpnu roku 2017, podílel se na osmi participacích v celkové výši deset tisíc Kč. Do konce roku 2017 investoval celkem do třiceti podílů v celkové výši 15 600 Kč. V rozmezí srpna až prosince investor investoval i vyšší částky než minimálních 200 Kč do jednotlivých participací. V prosinci již žádný z podílů nepřesáhl 200 Kč. Tabulka 4 zobrazuje četnosti investic v jednotlivých měsících, jejich celkovou výši. Dále očekávaný celkový úrok za celé období splácení participací v Kč, uveden v součtu pro participace daného měsíce a všech participací daného roku. Z tohoto úroku bude dále uhrazen investorský poplatek platformě za zprostředkování, který je dán procentem dle výše ratingu spotřebitelského úvěru. O tento poplatek je v tabulce úrok očištěn a následně převeden do procentuální hodnoty daného investičního měsíce zaokrouhlené na jedno desetinné místo. Tabulka také obsahuje průměr procentuálních hodnot úroků z participací v jednotlivých měsících roku 2017 neboli předpokládaný výnos z investic zainvestovaných daném roce, který dosahoval 8,0 %.

Tabulka 4: Participace 2017

2017						
Měsíc	Četnost investic	Hodnota investic v Kč	Očekávaný úrok v Kč za celé období investic	Investorský poplatek za celé období investic	Čistý úrok v Kč	Čistý úrok/hodnota v %
Srpen	8	10 000	980	164	816	8,2
Září	3	1 000	64	12	52	5,2
Říjen	2	600	89	25	64	10,7
Listopad	9	2 400	278	73	205	8,5
Prosinec	8	1 600	164	44	120	7,5
Celkem:	30	15 600	1 575	318	1 257	Průměr: 8,0

Zdroj: vlastní zpracování

4.14.4 Participace v roce 2018

V roce 2018 investor vložil své finanční prostředky do 136 podílů na spotřebitelských úvěrech v celkové hodnotě 29 000 Kč, bylo investováno rovnoměrně do každé participace 200 Kč neboli minimální možná hodnota podílu, v několika výjimečných případech byla hodnota investice vyšší, v žádném z případů nepřesáhla hranici 600 Kč. Rozložením finančních prostředků po menších částkách mezi více podílů dochází ze strany investora k minimalizaci rizika a vhodné diverzifikaci investičního portfolia. Od března 2018 četnost investic ze strany investora nabývá na pravidelnosti. Konkrétní četnosti participací v jednotlivých měsících roku 2018, jejich celkovou hodnotu a očekávaný celkový výnos z daných investic za celé období roku uvádí Tabulka 5.

Tabulka 5: Participace 2018

2018						
Měsíc	Četnost investic	Hodnota investic v Kč	Očekávaný úrok v Kč za celé období investic	Investorský poplatek za celé období investic	Čistý úrok v Kč	Čistý úrok/hodnota v %
Leden	2	400	61	16	45	11,3
Únor	7	2 000	144	26	118	5,9
Březen	13	3 200	409	97	312	9,8
Duben	13	2 800	452	105	347	12,4
Květen	14	2 800	405	86	319	11,4
Červen	12	2 800	276	52	224	8,0
Červenec	10	2 000	343	74	269	13,5
Srpen	11	2 200	378	86	292	13,3
Září	13	2 600	352	67	285	11,0
Říjen	12	2 400	359	53	306	12,8
Listopad	13	2 600	259	56	203	7,8
Prosinec	16	3 200	417	89	328	10,3
Celkem:	136	29 000	3 855	807	3 048	Průměr: 10,6

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2018 je oproti předchozímu období hodnoceno všech dvanáct investičních měsíců. V lednu a únoru investor podpořil méně participací a vložil do nich vyšší částku, následující měsíce financoval počet podílů v rozmezí 10 až 16 v celkové výši investice za měsíc mezi 2 000 Kč až 3 200 Kč. V součtu bylo v daném roce investováno do 136 participací. Celkový předpokládaný výnos z investic v roce 2018 očištěný o poplatky platformě činí 3 048 Kč. V daném roce dosahuje průměrné zhodnocení investice vyšší hodnoty než v roce předchozím, 10,6 %.

4.14.5 Participace v roce 2019

V roce 2019 došlo k zainvestování 232 participací v hodnotě každé z nich 200 Kč, pouze do jedné participace bylo vloženo méně finančních prostředků, ta byla pořízena prostřednictvím sekundárního trhu participací. Jistina podpořených participací činila 46 344 Kč s očekávaným celkovým úrokem po odečtení investorských poplatků ve výši 7 819 Kč viz Tabulka 6.

Tabulka 6: Participace 2019

2019						
Měsíc	Četnost investic	Hodnota investic v Kč	Očekávaný úrok v Kč za celé období investic	Investorský poplatek za celé období investic	Čistý úrok v Kč	Čistý úrok/hodnota v %
Leden	13	2 600	275	64	211	8,1
Únor	22	4 400	405	89	316	7,2
Březen	16	3 200	622	128	494	15,4
Duben	14	2 800	461	104	357	12,8
Květen	26	5 144	786	173	613	11,9
Červen	25	5 000	1 057	184	873	17,5
Červenec	19	3 800	924	186	738	19,4
Srpen	21	4 200	852	167	685	16,3
Září	20	4 000	1 024	181	843	21,1
Říjen	19	3 800	1 587	222	1 365	35,9
Listopad	20	4 000	852	129	723	18,1
Prosinec	17	3 400	716	115	601	17,7
Celkem:	232	46 344	9 561	1 742	7 819	Průměr: 16,7

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2019 do investorova portfolia platformy Zonky přibylo 232 nových participací, o 96 více než v roce 2018, u kterých v porovnání s předchozím rokem výrazně vzrostl očekávaný úrok za celé období o 5 706 Kč, očekávaný úrok z investic provedených v roce 2019 za celé jejich splátkové období je 9 561 Kč, ze kterého investor, v případě že obdrží všechny platby řádně, odvede poplatky ve výši 1 742 Kč.

4.14.6 Participace v roce 2020

Rok 2020 byl ovlivněn pandemií onemocnění Covid-19 a platforma Zonky v tomto roce umožňovala spotřebitelům odložit termín úhrady splátky u již aktivních spotřebitelských úvěrů, této možnosti využilo 52 spotřebitelů, 17 z těchto participací je stále aktivních. Řádně je spláceno v čase analýzy pět z nich, zbylých dvanáct je momentálně po splatnosti. Pandemie neovlivnila ekonomickou situaci investora a neměla tak vliv na jeho způsob a výši investování, jak znázorňuje Tabulka 7. Riziko nesplacení smluvených závazků dlužníky v roce 2020 vrostlo.

Tabulka 7: Participace 2020

2020						
Měsíc	Četnost investic	Hodnota investic v Kč	Očekávaný úrok v Kč za celé období investic	Investorský poplatek za celé období investic	Čistý úrok v Kč	Čistý úrok/hodnota v %
Leden	18	3 600	602	92	510	14,2
Únor	18	3 555	436	60	377	10,6
Březen	27	5 311	806	101	705	13,3
Duben	34	6 095	612	157	455	7,5
Květen	20	4 000	378	84	294	7,4
Červen	23	4 600	827	118	709	15,4
Červenec	21	4 200	629	101	528	12,6
Srpen	23	4 513	744	91	653	14,5
Září	39	7 245	677	90	587	8,1
Říjen	28	5 470	1 036	115	921	16,8
Listopad	25	5 000	3 256	238	3 018	60,4
Prosinec	25	4 988	2 322	295	2 027	40,6
Celkem:	301	58 577	12 325	1 542	10 784	Průměr: 18,4

Zdroj: vlastní zpracování

Četnost investic vykazuje v hodnocených letech stále rostoucí trend a tím i celková výše investice do participací. V roce 2020 investor podpořil 301 participací v celkové hodnotě jistiny 58 577 Kč, ze kterých očekává úrok za celé období ve výši 12 542 Kč. Platformě Zonky za zprostředkování a správu odvede poplatek 1542 Kč. Průměrné procentuální zhodnocení všech jednotlivých participací vzrostlo na 18,4 %.

4.14.7 Participace v roce 2021

V druhé polovině roku 2021 došlo k informování investorů o plánovaném ukončení manuálního investování a jeho postupného omezení, 1. listopadu 2021 byla možnost manuálního investování definitivně zastavena a platforma Zonky přešla k investicím do participací pouze s využitím služby Rentiér. Hodnocené portfolio zahrnuje poslední tři investice v měsíci září, část z nich byla pořízena v prostředí sekundárního trhu. I přes kratší pozorovací období bylo v roce 2021 podpořeno 226 participací v celkové finanční hodnotě 44 882 Kč. Hodnotu investic v konkrétních měsících roku a další hodnoty zobrazuje níže uvedená Tabulka 8.

Tabulka 8: Participace 2021

2021						
Měsíc	Četnost investic	Hodnota investic v Kč	Očekávaný úrok v Kč za celé období investic	Investorský poplatek za celé období investic	Čistý úrok v Kč	Čistý úrok/hodnota v %
Leden	27	5 400	1 188	101	1 087	20,1
Únor	31	6 200	1 827	122	1 705	27,5
Březen	25	5 000	1 133	91	1 042	20,8
Duben	28	5 600	1 249	82	1 167	20,8
Květen	24	4 800	1 081	60	1 021	21,3
Červen	32	6 400	1 383	60	1 323	20,7
Červenec	31	6 182	1 334	37	1 297	21,0
Srpen	25	5 000	1 320	25	1 295	25,9
Září	3	300	85	3	82	27,4
Celkem:	226	44 882	10 600	581	10 020	Průměr: 22,8

Zdroj: vlastní zpracování

V porovnání s předchozími investičními roky je z tabulky dat je mimo jiné patrný rostoucí očekávaný průměrný úrok získaný z hodnoty investic očištěné o poplatky uhrazené platformě, který dosáhl hodnoty 22,8 %. Celkem bylo v roce 2021 investováno 44 882 Kč, které spotřebitelé splatí společně s očekávaným úrokem ve výši 10 600 Kč, z tohoto úroku uhradí investor celkový investorský poplatek za zprostředkování participace platformě ve výši 581 Kč.

4.15 Průměrná participace – splátkový kalendář

Ze všech dostupných dat a informací o jednotlivých participacích byla z celkových 909 participací vytvořena modelová participace, která dosahuje průměrné hodnoty jistiny, doby splácení, úroku a investorského poplatku. Pro průměrnou participaci je níže uveden splátkový kalendář zároveň zahrnující výši jednotlivých plateb investorského poplatku, který odvádí investor platformě Zonky v průběhu držení dané participace.

Hodnoty průměrné participace:

Průměrná doba splácení [n]	33,24 měsíce
Průměrná hodnota participace [SHA]	211 Kč
Průměrná úroková míra	11,1 % p. a.
Průměrná úroková míra/100 [i]	0,111
Průměrný investorský poplatek	2,8 % p. a.
Průměrný investorský poplatek/100	0,028

K vytvoření splátkového kalendáře je nutné znát hodnotu anuity neboli pravidelné platby zahrnující splátku jistiny a úroku. Hodnotu anuity je možné získat na základě daného finančního vzorce. Vzorec pro výpočet anuity je složen z poskytnuté hodnoty participace, doby splácení a úrokové míry, je uveden v Rovnice 7.

Rovnice 7: Výpočet anuity

$$A = 211 * \frac{\frac{0,111}{12}}{1 - \left(1 + \frac{0,111}{12}\right)^{-33,24}} = 7,4027 \text{ Kč}$$

Zdroj: Vlastní zpracování dle vzorce (1)

Dosazením hodnot do daného vzorce je získána výše anuity 7,4027 Kč, která bude následně splácena spotřebitelem po dobu 33,24 měsíce, tedy 34 období. Platba anuity je pravidelná, ve stejné výši, mění se pouze poměr mezi úrokem a splátkou jistiny neboli úmorem nepřímo úměrně, tedy s každou další splátkou roste podíl hrazené jistiny a zároveň klesá podíl úroku. Tabulka 9 kromě poměru mezi úmorem a úrokem zobrazuje také investorský poplatek platformě Zonky v průměrné výši 2,8 % p. a., který hradí investor ze zůstatkové jistiny.

Tabulka 9: Splátkový kalendář průměrné participace

Období splácení	PS jistiny	Anuita	Úrok	Úmor	Zůstatek jistiny	Poplatek investora
1	211,0000	7,4027	1,9518	5,4509	205,5491	0,4796
2	205,5491	7,4027	1,9013	5,5013	200,0478	0,4668
3	200,0478	7,4027	1,8504	5,5522	194,4955	0,4538
4	194,4955	7,4027	1,7991	5,6036	188,8920	0,4407
5	188,8920	7,4027	1,7473	5,6554	183,2365	0,4276
6	183,2365	7,4027	1,6949	5,7077	177,5288	0,4142
7	177,5288	7,4027	1,6421	5,7605	171,7683	0,4008
8	171,7683	7,4027	1,5889	5,8138	165,9545	0,3872
9	165,9545	7,4027	1,5351	5,8676	160,0869	0,3735
10	160,0869	7,4027	1,4808	5,9219	154,1650	0,3597
11	154,1650	7,4027	1,4260	5,9766	148,1884	0,3458
12	148,1884	7,4027	1,3707	6,0319	142,1565	0,3317
13	142,1565	7,4027	1,3149	6,0877	136,0688	0,3175
14	136,0688	7,4027	1,2586	6,1440	129,9247	0,3032
15	129,9247	7,4027	1,2018	6,2009	123,7239	0,2887
16	123,7239	7,4027	1,1444	6,2582	117,4657	0,2741
17	117,4657	7,4027	1,0866	6,3161	111,1496	0,2593
18	111,1496	7,4027	1,0281	6,3745	104,7750	0,2445
19	104,7750	7,4027	0,9692	6,4335	98,3415	0,2295
20	98,3415	7,4027	0,9097	6,4930	91,8485	0,2143
21	91,8485	7,4027	0,8496	6,5531	85,2955	0,1990
22	85,2955	7,4027	0,7890	6,6137	78,6818	0,1836
23	78,6818	7,4027	0,7278	6,6749	72,0069	0,1680
24	72,0069	7,4027	0,6661	6,7366	65,2703	0,1523
25	65,2703	7,4027	0,6038	6,7989	58,4714	0,1364
26	58,4714	7,4027	0,5409	6,8618	51,6096	0,1204
27	51,6096	7,4027	0,4774	6,9253	44,6843	0,1043
28	44,6843	7,4027	0,4133	6,9893	37,6950	0,0880
29	37,6950	7,4027	0,3487	7,0540	30,6410	0,0715
30	30,6410	7,4027	0,2834	7,1192	23,5218	0,0549
31	23,5218	7,4027	0,2176	7,1851	16,3367	0,0381
32	16,3367	7,4027	0,1511	7,2515	9,0851	0,0212
33	9,0851	7,4027	0,0840	7,3186	1,7665	0,0041
34	1,7665	1,7829	0,0163	1,7665	0,0000	0,0000
Celkem	x	246,0708	35,0708	211,0000	x	8,3543

Zdroj: vlastní zpracování

Ve 34. období je výše anuity snížena dle zbývající nesplacené jistiny a úroku na 1,7829 Kč. V tomto období již také není účtován investorský poplatek, jeho výše se získává procentem ze zůstatkové jistiny. Dle výše uvedeného splátkového kalendáře investor z participace za 34 měsíců získá úrok ve výši 35,0708 Kč, o který spotřebitel podíl z poskytnutých finančních prostředků přeplatí. Investor zároveň z dané participace v průběhu splácení odvede poplatek platformě za zprostředkování a správu participace ve výši 8,3543 Kč. Úrok z průměrné participace očištěný o poplatky platformě činí 26,7163 Kč.

4.16 Analýza výnosu portfolia manuálních investic

Analyzované portfolio participací investovaných metodou manuálního investování splňuje podmínku diverzifikace, kterou udává platforma Zonky, a obsahuje více jak sto participací, tím se minimalizuje riziko a zvyšuje se přesnost analýzy. V případě, že by tato podmínka dodržena nebyla, portfolio by nebylo dostatečně diversifikované a každá problematická, či nesplacená participace by měla výrazný vliv na výsledek analýzy a výsledné procento míry zhodnocení portfolia, které by bylo citlivé na změny.

Analýza reálné úrokové míry výnosu z investorova portfolia na peer to peer platformě Zonky bude vztažena zvláště k ukončeným participacím a aktivním podílům. Ukončené participace jsou takové, u kterých došlo k plnému splacení poskytnuté jistiny včetně všech úroků a případných sankčních pokut, nebo u kterých byla dostupnými prostředky vymožena dlužná částka, její část, či se jí platforma rozhodla nevymáhat. V hodnoceném portfoliu je z 909 participací ukončených 494. Dalších 30 participací investor prodal na sekundárním trhu, tyto podíly jsou započítány mezi ukončené participace.

Pro výpočet reálné úrokové míry pro hodnocení investorova výnosu je využit vzorec budoucí hodnoty metodou složeného úročení, s pomocí kterého je zjištěna úroková míra zhodnocení investorova portfolia. Upravený vzorec uvádí Rovnice 8.

Rovnice 8: Výpočet úrokové míry

$$i = \frac{\sqrt[n]{BH}}{\sqrt[n]{SH}} - 1$$

SH.....současná hodnota

BH.....budoucí hodnota

i.....roční úroková sazba v procentech/100

p.....roční úroková míra v procentech

n.....počet let mezi současnou a budoucí hodnotou

Zdroj: (1)

Současná hodnota je suma finančních prostředků, které investor vložil na investorský účet vedený na platformě Zonky a následně s jejím využitím zhodnocoval investováním do jednotlivých podílů na spotřebitelských úvěrech.

Počet let mezi současnou a budoucí hodnotou představuje období zhodnocování investorových prostředků převedené z měsíců na roky. Tato doba uplynula od vložení finančních prostředků na investorský účet do času analýzy.

Budoucí hodnota představuje finanční prostředky, které investor za dané období z investorského účtu vybere. Může dosahovat výnosu, to v případě, že vybrané finanční prostředky budou vyšší než ty, které investor na počátku do jednotlivých podílů vložil. V opačném případě dochází z pohledu investora ke ztrátě. Budoucí hodnota je složena z navrácené jistiny, přijatého úroku a přijatých pokut za opoždění splátek. Budoucí hodnota je dále očištěna o investorovy poplatky.

4.16.1 Analýza ukončených participací

Pro analýzu úrokové míry výnosu z participací investovaných metodou manuálního investování bude portfolio rozděleno na dvě části. První část je vztažena pouze na ukončené a prodané participace. Hodnocení výnosnosti aktivních podílů je věnována další kapitola.

Analýza ukončených participací se zabývá 524 podíly. Poplatek investora udává sumu poplatků ze všech 494 ukončených a 30 prodaných participací, které odvedl investor platformě za zprostředkování podílů na spotřebitelských úvěrech a jejich správu. Složky budoucí hodnoty zobrazuje Tabulka 10.

Tabulka 10: Složky budoucí hodnoty ukončených participací manuálních

Budoucí hodnota			
Splacená jistina	Úrok za celé období	Poplatek investora	Přijaté pokuty
61 000 Kč	17 524 Kč	- 3 462 Kč	85,6 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Z 524 poskytnutých ukončených participací v hodnoceném období byla investorovi navrácena veškerá poskytnutá jistina ve výši 61 000 Kč. K jistině byl za celé období připsán úrok v hodnotě 17 524 Kč. V průběhu splácení došlo v některých případech

k opoždění úhrady splátky, které byly ale následně uhrazeny. Za tato opoždění bylo investorovi připsáno 85,6 Kč jako podíl z pokut. Investor za hodnocené participace odvedl za celé období celkové poplatky za zprostředkování a správu participací 3 462 Kč. Budoucí hodnota činí 75 147,6 Kč.

4.16.1.1 Reálná úroková míra zhodnocení portfolia ukončených podílů

Pro získání reálné úrokové míry, kterou bylo zhodnoceno investorovo portfolio je využit výše uvedený vzorec z Rovnice 8, který je dosažením reálných hodnot aplikován na zvolené participace.

Hodnocené období je dlouhé 50 měsíců. Tato hodnota je pro účely vzorce převedena na roky neboli na 4,17 let. Období, ke kterému je analýza vztažena, představuje časový úsek mezi vložením finančních prostředků a jejich výběrem.

Hodnota úrokové sazby zhodnocení daného portfolia je neznámá, tato hodnota bude výstupem analýzy. Výsledné číslo je uváděno v procentuální hodnotě a roční výši.

Pro vzorec úrokové míry jsou využity následující hodnoty:

iroční úroková sazba v procentech/100
SH61 000 Kč
BH.....74 499,6 Kč
n4,17 let
pi * 100

Investor na počátku investičního období vložil na investiční účet vedený u společnosti Zonky 61 000 Kč, tento vklad je zároveň současnou hodnotou. Mezi současnou a budoucí hodnotou je časové rozmezí 50 měsíců. Po převedení na roky a zaokrouhlení na dvě desetinná místa je celkové období zhodnocování finančních prostředků dlouhé 4,17 let.

Budoucí hodnota je složena z jistiny participací, úroku z jistiny a pokut v celkové hodnotě 74 499,6 Kč, tato suma je již snížena o veškeré poplatky platformě. Výslednou úrokovou míru, kterou je v hodnoceném období zhodnoceno investorovo portfolio uvádí Rovnice 9.

Rovnice 9: Reálná úroková míra výnosu z portfolia

$$i = \frac{\sqrt[4,17]{74\,499,6}}{\sqrt[4,17]{61\,000}} - 1 = 0,0491$$

$$p = 0,0491 * 100 = 4,91 \%$$

Zdroj: vlastní zpracování

Investor za období padesáti měsíců od srpna 2017 do září 2021 zhodnotil vložené finanční prostředky investováním do 494 participací reálnou roční úrokovou mírou ve výši 4,91 % p. a.

4.16.2 Prognóza aktivních participací

Pro prognózu budoucího výnosu z 385 aktivních podílů investorova portfolia na peer to peer platformě Zonky jsou uvedeny tři scénáře – optimistický, pesimistický a neutrální. Vzhledem ke skutečnosti, že všechny participace nejsou v čase analýzy portfolia plně uhrazeny a třicet čtyři z nich je zesplatněných, jsou uvedeny tři možnosti přístupu k zesplatněným podílům a participacím dlouhodobě po splatnosti. Výsledná míra zhodnocení bude záležet na skutečnosti, zda a v jakém rozsahu se platformě Zonky podaří vymoci dlužné pohledávky. Pro výpočet je využit vzorec budoucí hodnoty metodou složeného úročení, s pomocí kterého je zjištěna úroková míra zhodnocení investorova portfolia.

Níže je uveden optimistický, pesimistický a neutrální scénář, ty se od sebe liší v očekávání budoucího splácení nesplacených aktivních podílů. Scénáře mají stejný základ v délce splácení. Všechny scénáře se zároveň shodují ve výši současné hodnoty, která je investorovým vkladem do participací. Každý z nich ale přistupuje jinak k participacím, které jsou dlouhou dobu po splatnosti, či jsou již zesplatněny.

4.16.2.1 Optimistický scénář

Optimistický scénář vychází z předpokladu, že všechny participace budou investorovi uhrazeny v plné výši, tudíž i zesplatněné participace budou plně splaceny. Investor tedy dostane zpět veškerou poskytnutou jistinu, smluvní úroky vyplývající z této jistiny, včetně již udělených smluvních pokut. Celková výše přijatých finančních prostředků je očištěna o investorský poplatek platformě za zprostředkování a správu participace. V tomto scénáři není žádná z participací soudně vymáhána, a tudíž není odveden smluvní podíl z vymáhaných participací platformě Zonky. Tento scénář uvádí nejvyšší možné procento úrokové míry z poskytnuté investice, neboť zahrnuje nejmenší možné ztráty.

Složky budoucí hodnoty, která je potřebná pro výpočet úrokové míry zhodnocení aktivních podílů uvádí Tabulka 11.

Tabulka 11: Složky budoucí hodnoty aktivních participací manuálních

Budoucí hodnota			
Splacená jistina	Úrok za celé období	Poplatek investora	Přijaté pokuty
46 000 Kč	15 769 Kč	- 3 411 Kč	11 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Očekávaná budoucí hodnota je složena z jistiny participací a úroku v celkové hodnotě 58 369 Kč, tato suma je již snížena o veškeré poplatky platformě.

V optimistickém scénáři jsou využity následující hodnoty:

i roční úroková sazba v procentech/100

SH46 000 Kč

BH.....58 369 Kč

n 3,83 let

p $i * 100$

Počáteční vklad investora do stále aktivních participací činí 46 000 Kč. Mezi současnou a budoucí hodnotou je časové rozmezí tři roky a deset měsíců. Analyzované období zhodnocování finančních prostředků činí 3,83 let.

Úrokovou míru, kterou je v optimistickém scénáři zhodnoceno investorovo portfolio s využitím hodnoty současné a budoucí uvádí Rovnice 10.

Rovnice 10: Optimistická úroková míra

$$i = \frac{\sqrt[3,83]{58\,369}}{\sqrt[3,83]{46\,000}} - 1 = 0,0642$$

$$p = 0,0642 * 100 = 6,42 \%$$

Zdroj: vlastní zpracování

V optimistickém scénáři je roční úroková míra, kterou je zhodnoceno investorovo portfolio 6,42 %. Tato hodnota je zároveň nejvyšším možným zhodnocením daného portfolio v délce splácení 3 roky a 10 měsíců, neboť vychází ze skutečnosti, že budou veškeré problematické participace uhrazeny v plné výši.

4.16.2.2 Pesimistický scénář

Vzhledem ke skutečnosti, že je již 34 participací zesplatněných a jedna po splatnosti déle jak 61 dní, je zde riziko nesplacení některého z problematických podílů spotřebitelem. Pesimistický scénář je investorovou nejhorší možností výnosu z aktivních investic v prostředí platformy Zonky ve vztahu k dlouhodobě problematickým a zesplatněným podílům. Tato možnost předpokládá, že všechny neuhrazené podíly, které jsou po splatnosti déle jak 61 dní nebo jsou již zesplatněné, nebudou investorovi uhrazeny. Investor tak přijde nejen o zbývající dlužnou jistinu, ale i o neuhrazené úroky.

V pesimistickém scénáři jsou využity následující hodnoty:

- i roční úroková sazba v procentech/100
- SH 46 000 Kč
- BH 52 437,12 Kč
- n 3,83 let
- p $i * 100$

V pesimistickém scénáři je stejná výše současné hodnoty jako ve scénáři optimistickém, stejně tak období mezi současnou a budoucí hodnotou 3,83 let. Budoucí

hodnota 52 437,12 Kč je oproti přechozímu výpočtu snížena o 5 859 Kč, které představují jistinu a úrok z již zesplatněných participací a 72,88 Kč jistiny včetně úroku z podílů po splatnosti déle jak 61 dní. Tento scénář vychází z předpokladu, že se platforma rozhodne dané pohledávky nevymáhat, nebo se jejich soudní vymožení nezdaří. Výpočet pesimistické úrokové míry vyjádřené v procentech uvádí Rovnice 11.

Rovnice 11: Pesimistická úroková míra

$$= \frac{\sqrt[3,83]{52\,437,12}}{\sqrt[3,83]{46\,000}} - 1 = 0,0348$$

$$p = 0,0348 * 100 = 3,48 \%$$

Zdroj: vlastní zpracování

Pesimistický scénář po snížení budoucí hodnoty o zesplatněné a nejmíce problematické participace nabývá úrokové míry zhodnocení 3,48 % p. a.

4.16.2.3 Neutrální scénář

Neutrální scénář je středním scénářem v ohledu ke zesplatněným participacím. Tato možnost vychází z předpokladu, že zesplatněné dlužné částky budou platformou od dlužníků plně vymoženy mimosoudní či soudní cestou. V takovém případě si platforma z vymožené finanční částky ponechá 30 % k uhrazení nákladů spojených s vymáháním. V některých případech dlužník upadá do insolvenčního řízení, pro zdárné oddlužení pak musí v průběhu tří let splatit 60 % pohledávek, či v době pěti let splatit jejich 30 %. Neutrální varianta s touto možností nepočítá, a dlužná jistina není snižována. K jistině zároveň není přičítána smluvní pokuta a úroky z prodlení. Jistina tak zůstává ve své původní výši, snižena o 30 % poplatek, který si strhává platforma.

Participace, která je po splatnosti déle jak 91 dní, ale není zesplatněna, je v tomto scénáři zařazena mezi participace, které budou plně uhrazeny, jelikož dochází k nepravidelným splátkám a je zde ze strany dlužníka dlouhodobá snaha o plné uhrazení.

V neutrálním scénáři jsou využity nadcházející hodnoty:

i roční úroková sazba v procentech/100
SH 46 000 Kč
BH 56 611,3 Kč
 n 3,83 let
 p $i * 100$

Vklad investora do participací je v tomto scénáři stejný jako v předchozích, stejně tak délka období mezi současnou a budoucí hodnotou 3 roky a 10 měsíců. Část budoucí hodnoty připadající na zesplatněné pohledávky činí společně s úrokem 5 859 Kč, tato část je snížena o 1 757,7 Kč, které si po vymožení pohledávek strhne platforma jako úhradu nákladů spojených s vymáháním pohledávky. Upravená budoucí hodnota dosahuje 56 611,3 Kč. Výpočet roční úrokové míry v neutrálním scénáři uvádí Rovnice 12.

Rovnice 12: Neutrální úroková míra

$$i = \frac{\sqrt[3,83]{56611,3}}{\sqrt[3,83]{46\ 000}} - 1 = 0,0557$$
$$p = 0,0557 * 100 = 5,57 \%$$

Zdroj: vlastní zpracování

V neutrálním scénáři, který počítá s variantou neuhrazení celé výše nejvíce problematických participací dosahuje roční úroková míra zhodnocení daného investorova portfolia 5,57 % p. a.

Tabulka 12 obsahuje pro srovnání úrokové míry všech scénářů. Slovní komentář k tabulce bude uveden v kapitole 5: Výsledky a diskuse.

Tabulka 12: Roční úrokové míry scénářů aktivních (manuálních) participací

Optimistický scénář	Neutrální scénář	Pesimistický scénář
6,42 % p. a.	5,57 % p. a.	3,48 % p. a.

Zdroj: vlastní zpracování

4.17 Portfolio Zonky Rentiér

V prosinci roku 2020 začal investor využívat službu automatizovaného investování do participací Zonky Rentiér. V době prvního vkladu byla jeho minimální výše nastavena na 50 000 Kč ze kterých byl uhrazen jednorázový poplatek za vklad 1,9 %. Po odečtení poplatku bylo platformou automaticky zainvestováno 49 050 Kč. Ze kterých si platforma měsíčně strhává poplatek za správu portfolia ze zůstatkové investované jistiny ve výši 2,4 % p. a., od 4.5. 2021 poplatek vzrostl na 2,9 %. Investor navrácenou jistinu i s úroky z investorského účtu nevybírání, ale opakovaně reinvestuje. První vklad 50 000 Kč byl také jediným zhodnocovaným vkladem.

4.17.1 Ukončené participace portfolia Rentiér

V listopadu 2021, v čase analýzy, je po dvanácti měsících plně splaceno 101 participací v hodnotě jistiny 10 100 Kč. Do výše současné hodnoty je započítána poměrná část poplatku 1,9 % za vklad, současná hodnota tak činí 10 292 Kč.

Budoucí hodnotu, obsahující splacenou jistinu připadající k ukončeným podílům, úroky a přijaté pokuty za opožděné platby, očištěnou o poplatky investora, uvádí Tabulka 13.

Tabulka 13: Složky budoucí hodnoty ukončených participací Rentiér

Budoucí hodnota			
Splacená jistina	Úrok za celé období	Poplatek investora	Přijaté pokuty
10 100 Kč	1 453,3 Kč	- 365,20 Kč	1,40 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Budoucí hodnota ukončených participací po odečtení poplatku za správu, přičtení uhrazených úroků ve výši 1 453,3 Kč a přijatých pokut za pozdní úhradu činí 11 189,5 Kč. Uvedená současná a budoucí hodnota bude dále využita k výpočtu reálné míry zhodnocení ukončených participací z portfolia Rentiér. Pro výpočet reálné míry zhodnocení ukončených participací ze služby Zonky Rentiér je, stejně jako v předchozích případech, využít vzorec pro výpočet úrokové míry metodou složeného úročení, který využívá nadcházející hodnoty.

Vzorec zhodnocení ukončených participací Rentiér využívá hodnoty:

i..... roční úroková sazba v procentech/100

SH..... 10 292 Kč

BH..... 11 189,5 Kč

n..... 1 rok

p..... $i * 100$

Současná hodnota je investorovým vkladem, připadajícím k ukončeným participacím ve výši 10 292 Kč. Současná hodnota po odečtení poplatků činí 11 189,5 Kč. Délka období mezi hodnotami je dvanáct měsíců, pro účely vzorce jeden rok. Reálnou úrokovou míru z ukončených podílů portfolia Rentiér uvádí Rovnice 13.

Rovnice 13: Reálná úroková míra Rentiér

$$i = \frac{\sqrt{11\,189,5}}{\sqrt{10\,292}} - 1 = 0,0427$$

$$p = 0,0427 * 100 = 4,27 \% \text{ p. a.}$$

Zdroj: vlastní zpracování

Výsledná roční úroková míra, kterou jsou zhodnocené ukončené participace z portfolia Zonky Rentiér, je ve výši 4,27 % p. a.

4.17.2 Aktivní participace portfolia Rentiér

Investor do svého portfolia aktivních participací pořízených s využitím automatizovaného investičního nástroje Zonky Rentiér neinvestuje další finanční prostředky ani nevybírá splacenou jistinu a úroky ve formě renty. Současná hodnota, která představuje vklad investora, je stále ve výši prvního vkladu 50 000 Kč, ze které bylo do podílů po odvedení poplatku za vklad investováno 49 050 Kč. Délka mezi současnou a budoucí hodnotou závisí na rozhodnutí investora o ukončení investic, či výběru renty. Do té doby bude docházet ke stálému reinvestování splacených prostředků.

Vzhledem ke skutečnosti, že je služba plně automatizovaná je portfolio investora, za aktuálních smluvních podmínek po odečtení poplatků za správu portfolia a rizikových nákladů, udržované na stabilní očekávané míře zhodnocení ve výši 3,05 % p. a.

5. Výsledky a diskuse

Kapitola výsledky a diskuse zahrnuje zhodnocení výsledků vlastní práce na základě provedené analýzy.

5.1 Výsledky

Ve vlastní práci je uveden splátkový kalendář pro modelovou participaci, která byla vytvořena průměrem participací z portfolia investovaného metodou manuálního investování. Portfolio investora zahrnuje 909 participací na spotřebitelských úvěrech získaných v prostředí platformy Zonky metodou manuálního investování v období od srpna 2017 do září 2021. Celkový vklad finančních prostředků investora do těchto podílů činil 61 000 Kč. Z 909 participací je v čase analýzy 524 podílů ukončených neboli plně uhrazených či prodaných na sekundárním trhu a 385 participací stále aktivních, jejich splácení stále probíhá. V případě zesplatněných podílů, které spadají do kategorie aktivních, dochází ze strany platformy k vymáhání dlužné částky od dlužníka. Portfolio investora zahrnuje také participace investované automatizovanou službou Zonky Rentiér, které obsahuje 101 ukončených participací v hodnotě 10 100 Kč a dále je službou udržováno ve výši investice 49 050 Kč.

Modelová participace, která je následně využita k vytvoření splátkového kalendáře a kalkulaci investorova poplatku, který je odváděn ze zůstatkové jistiny každé participace, dosahuje hodnoty 211 Kč a je splácena 33,24 měsíce neboli po 34 období. Průměrný podíl je zhodnocován v průměru úrokovou mírou 11,1 % p. a., poplatek investora dosahuje průměrně 2,8 % p. a. Pro vytvoření splátkového kalendáře byla získána hodnota anuity neboli pravidelné splátky, která zahrnuje úrok a úmor a je hrazena každé období v konstantní výši. V případě modelové participace dosahuje výše 7,4027 Kč. S využitím hodnoty anuity a splátkového kalendáře byla zjištěna výše úroku z průměrné participace, který je investorovým ziskem, ve výši 35,0708 Kč a výše poplatku investora platformě Zonky 8,3543 Kč. Úrok z průměrné participace po očištění o poplatky platformě činí 26,7163 Kč.

Tabulka 14: Výsledné roční úrokové míry výnosu z portfolia

Manuální investování				Zonky Rentiér	
Ukončené podíly	Aktivní podíly – scénář:			Ukončené podíly	Aktivní podíly
	Optimistický	Neutrální	Pesimistický		
4,91 %	6,42 %	5,57 %	3,48 %	4,27 %	3,05 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14 uvádí všechny výsledné úrokové míry z jednotlivých částí analýzy investorova portfolia investovaného metodou manuálního investování a s využitím služby Zonky Rentiér, tedy reálné úrokové míry výnosu z ukončených podílů i očekávané úrokové míry výnosu z aktivních participací.

Pro porovnání banka Creditas od srpna roku 2018 nabízela u dvouletých termínovaných vkladů v minimální výši 5 000 Kč roční úrokovou sazbu 1,6 %, u termínovaných vkladů na dobu tří let pevnou sazbu 1,85 % p. a. V první polovině roku 2018 byla úroková sazba termínovaných vkladů u banky Creditas v průměru o půl procentního bodu nižší. (65) Trinity bank finance ve výši do 99 999 Kč na vkladovém účtu Bonus+ s platností od 15. 5. 2019 při vázanosti na 24 měsíců úročila sazbou 0,9 % p. a. Od 1. 9. 2020 byly vklady za nezměněných podmínek úročeny sazbou 2,2 % p. a. (66) (67)

Roční úrokové míry výnosu z participací ukončených, které byly investované manuálně na základě výběru investora dle jeho preferencí dosahují 4,91 % p. a. Očekávaný výnos ze stále aktivních podílů daného portfolia investovaných manuálně se pohybuje v intervalu mezi 3,48 % a 6,42 % ročně. Rozdíl mezi optimistickým a pesimistickým scénářem, které přistupují rozdílně ke zesplatněným a problematickým participacím, představuje 2,94 procentních bodů. Neutrální scénář, který je vzhledem ke stavu participací, které jsou již zesplatněné, také nejpravděpodobnější predikcí, dosahuje očekávaného ročního zhodnocení 5,57 % p. a.

V případě, že by došlo k naplnění optimistického scénáře, dosáhl by investor nejvyššího možného zhodnocení daných participací ve výši 6,42 % p. a. a rozdíl mezi reálnou úrokovou mírou z již ukončených participací a očekávaným úrokem výnosu z aktivních podílů by činil 1,51 procentních bodů. Tento rozdíl je dán především měnícími se preferencemi investora v čase. Jak je z portfolia manuálních investic patrné, investor

v průběhu investičního období zvyšoval rizikovost investovaných participací a očekávaný výnos z nich.

Zvolené portfolio bylo z hlediska ukončených participací, které byly zainvestovány s využitím služby Zonky Rentiér zhodnoceno úrokovou mírou ve výši 4,27 % p. a. Tato hodnota je v porovnání s úrokovou mírou výnosu z ukončených podílů investovaných manuálně nižší o 0,64 procentních bodů ročně. Po změně obchodních podmínek investičního nástroje a navýšení procentuálního poplatku za správu participací, který je počítán ze zůstatkové jistiny každého podílu bude službou výsledné portfolio cílováno tak, aby se co nejpřesněji přiblížilo finální úrokové míře výnosu z portfolia 3,05 % p. a.

Z výsledků je patrné, že pesimistický scénář úrokové míry budoucího výnosu z participací investovaných manuálně investorem, která je z hlediska této analýzy nejnižší budoucí úrokovou mírou daných podílů, převyšuje očekávaný výnos z cílovaného portfolia službou Zonky Rentiér o 0,43 procentních bodů. Úroková míra očekávaná v neutrálním scénáři je ve stejném porovnání vyšší o 2,52 procentních bodů a rozdíl mezi nejvyšší možnou očekávanou úrokovou mírou z manuálního portfolia a úrokovou mírou cílovanou službou Rentiér je 3,37 procentních bodů.

5.2 Diskuse

Spotřebitelé v České republice nabývají stále se zvyšující povědomí o principech a možnosti využití sdílené ekonomiky a k tomu určených platform. Dle studie *Traditional and Developing Segments of the Sharing Economy from the Point of View of Customers* z 614 dotázaných ve věku 15 až 80 let v roce 2021 znalo 81 % respondentů možnost sdílení v oblasti financí. Z dotazovaných ve věku 15 až 29 let zná platformu Zonky 83 %, dvě procenta z nich danou platformu již využili. Z věkové kategorie 30 až 80 let tuto platformu zná 80 % respondentů, využili ji 4 % z nich. V oblasti financí je platforma Zonky mezi dotázanými respondenty z hlediska známosti na prvním místě. (68)

Dle dat Českého statistického úřadu měla v roce 2020 Česká republika 8 534 510 obyvatel ve věkovém rozmezí 15 až 79,9 let. (69) Platforma Zonky ve stejném roce evidovala 42 805 investorů. (56) Z těchto dat vyplývá, že z uvedené populace bylo investorem na platformě Zonky 0,502 % obyvatel.

Crowdfundingovým platformám napomohla ve vývoji kombinace technologického pokroku v online prostředí a nedostatku finančních prostředků po roce 2008. Investoři na crowdfundingových peer to peer platformách očekávají především vyšší návratnost. Investice provádí spíše přes platformu registrovanou ve svém státě, pro diversifikaci investováním do zahraničních projektů investoři chtějí využít domácí platformu. Je zde ochota investorů investovat přes zahraniční platformu v případě zajímavého investičního projektu. V případě zahraničních investic investoři metodou peer to peer zaostávají 7x za akciovými crowdfundingovými investory. (70)

Pro výpočet investorova poplatku platformě za zprostředkování a správu participací, která je udávána procentem ze zůstatkové jistiny daného podílu byl vytvořen splátkový kalendář, který bývá uváděn pro každou participaci zvlášť. Výše poplatku v absolutním vyjádření se odvíjí od množství platebních období a výše úmoru. Splátkový kalendář je důležitý nejen pro investora, ale také pro dlužníka, neboť zobrazuje výši splátek dále rozdělenou na úrok a úmor. Dlužník tak může lépe porozumět problematice spotřebitelského úvěru a orientovat se ve výši zůstatkové jistiny. Pomocí splátkového kalendáře lze také snadno vyčíslit, o kolik Kč je poskytnutý finanční obnos přeplacen.

V případě poptávky po peer to peer půjčkách jsou statisticky významné proměnné, které poptávku zvyšují, vyšší úrokové sazby v bankách a lepší ekonomické podmínky. Negativní vliv na výši poptávky má faktor nezaměstnanosti. (71)

Investorovo portfolio bylo pro provedení analýzy rozděleno zvlášť na soubory plně uhrazených participací a podílů, které jsou stále aktivní, tedy jejich splácení stále probíhá, a to jak v případě manuálně investovaných podílů, tak s využitím služby Zonky Rentiér. Díky tomuto rozdělení dosáhla analýza co nejpřesnějších výsledků.

Analýza portfolio manuálních investic není přínosem pouze pro konkrétního investora, neboť investoři, kteří využívali možnost investovat do podílů manuálně mohou mít aktivní participace ve svém portfolio po dobu 120 měsíců od ukončení metody manuálního investování, která byla k 1. 11. 2021 zastavena. Analýza portfolio zvoleného investora může dalším investorům sloužit jako předloha pro vyhodnocení úrokové míry výnosu vlastního portfolio, za předpokladu dosazení vlastních hodnot. Pro reálnou úrokovou míru zhodnocení celého manuálně investovaného portfolio doporučuji investorovi po ukončení všech podílů plným uhrazením, prodejem, či odpuštěním

nesplacených participací ze strany platformy provést finální analýzu dosažením skutečných výsledných hodnot. Tak investor získá jednu procentuální hodnotu reálného výnosu z portfolia vedeného u platformy Zonky. Tato výsledná analýza ovšem může být provedena až po ukončení veškerých podílů.

Po ukončení metody manuálního investování do participací v prostředí platformy Zonky nabízí společnost investorům automatizovanou investiční službu Zonky Rentiér. Nespornou výhodou daného investičního nástroje je uživatelská jednoduchost a optimální rozložení portfolia s úsporou času investora v porovnání s manuální metodou investování. Investor po vložení finančních prostředků na investiční účet sám nevybírá jednotlivé participace do svého portfolia, ty za něj obstarává platforma. Dalším benefitem investičního nástroje je dostupnost žádaných participací s vyšším ratingem a kratší dobou splatnosti, které byly v případě manuálního investování velmi často nedostupné z důvodu vysoké poptávky po daných participacích mezi investory. Ale vzhledem ke skutečnosti, že služba Zonky Rentiér investuje do podílů tak, aby portfolio každého investora udržela co nejbližší finální podobě cílovaného portfolia, je benefit dostupnosti požadovaných podílů sporný. Investor ze své pozice nemá možnost ovlivnit rizikovost finálního portfolia a počet krátkodobých podílů s vyšším ratingem ve svém portfoliu. Nástroj Zonky Rentiér však udržuje portfolio dostatečně diverzifikované a tím minimalizuje riziko ztráty spojené s nespácením podílů ze strany dlužníků.

Z pohledu konkrétního investora a jeho investiční strategie při budování portfolia metodou manuálního investování se přechod k využívání automatizované investiční služby Zonky Rentiér nejeví jako výhodný. Neboť i v případě ztráty celé dlužné jistiny a očekávaných úroků z nejproblematictějších a již zesplatněných participací investovaných manuálně bude výsledná roční úroková míra výnosu ze stále aktivních podílů vyšší než cílovaný očekávaný budoucí výnos ze služby Zonky Rentiér.

Ani benefit v podobě úspory času, kterou služba Rentiér nepochybně představuje, není pro zvoleného investora dostatečným přínosem. V roce 2021 dosáhla průměrná inflace 3,8 % (6) a pro období roku 2022 je predikována její rostoucí tendence. Z výsledků vyplývá, že cílovaná budoucí úroková míra výnosu z portfolia služby Zonky Rentiér je nižší než míra inflace. Očekávaný budoucí výnos z aktivních participací investovaných manuální metodou převyšuje inflaci v neutrálním a optimistickém scénáři. Pro investora,

který nemá příliš zkušeností, přináší služba Zonky Rentiér možnost udržovat hodnotu financí a zmírnit ztráty způsobené inflací. I nižší úroková míra zhodnocení finančních prostředků je pro méně zkušeného investora větším přínosem, než pokud by nechal své finanční prostředky ztrácet svou hodnotu uložením v hotovostní formě nebo bezhotovostně na běžném účtu.

Platforma Zonky v průběhu času prošla a stále prochází změnami. Působením institucionálního investora, který podpořil i spotřebitelské úvěry, o které nejevili privátní investoři dostatečný zájem, došlo k zafinancování každého poptávaného spotřebitelského úvěru. Platforma navíc začala poskytovat žadatelům o spotřebitelský úvěr finance ihned, nikoliv až po plném zainvestování ze strany investorů. Tím žadatelé ztrácejí víru v peer to peer princip platformy a mohli nabývat dojem, že finanční prostředky neposkytnou investoři, ale platforma. Motto platformy „Lidé půjčují lidem“ (18) tak přestalo nabývat na důležitosti. Tato skutečnost se navíc mohla projevit v platební morálce některých dlužníků. Přechodem z manuálního investování pouze na automatizovanou službu Zonky Rentiér platforma Zonky Rentiér definitivně ztratila pro některé investory, kteří si podíly do svého portfolia vybírali na základě uvedeného osobního příběhu žadatele, osobní rovinu.

Bylo zjištěno, že altruistický investor je ochotný podpořit i takové projekty, u kterých očekává ztrátu. Tito investoři zároveň nabízejí dlužníkům lepší podmínky poskytnutého závazku než investoři preferující vlastní zájmy. Nabídky altruistických investorů nemají podíl na finančním začleňování, neboť by v případě jejich nepřítomnosti projekty byly zainvestovány sobeckými investory. (72)

Studie založená na peer to peer platformu v Číně odhalila, že tamní věřitelé častěji půjčují finance dlužníkům s vysokoškolským titulem získaným na univerzitách s prestižní pověstí. Pověst vystudované univerzity pozitivně působí na pravděpodobnost financování věřiteli. Ze strany dlužníků s vysokoškolským titulem z hodnocených univerzit dochází méně často k nesplacení úvěru. Zveřejněné vysokoškolské vzdělání při požadování peer to peer půjčky může pozitivně ovlivnit financování projektu věřiteli. (73)

Na chování dlužníků v prostředí peer to peer mají také vliv kulturní rozmanitosti místa, ve kterém žadatel žije. V Číně má na výši poptávané finanční částky prostřednictvím platformy peer to peer vliv rostoucí diverzita dialektů města, které je dlužnickým bydlíštěm. Tato uvedená diverzita má pozitivní vliv na míru nesplacení. Peer

to peer platforma zjednodušuje v Číně přístup k finančním prostředkům obyvatelům, kteří kvůli jazykové bariéře mají problém oslovit banku. (74)

Automatizovaná služba Zonky Rentiér se tak nejeví jako příliš zajímavá alternativa pro investory, kteří investovali s využitím platformy Zonky manuální metodou na základě osobní roviny, ovšem dle mého názoru může být zajímavá pro nové, konzervativnější uživatele, kteří jsou ochotni po delší období odkládat své přebytečné prostředky do prostředí Zonky Retiéra. Průběžně navrácenou jistinu společně s uhrazenými úroky pak s využitím služby opakovaně reinvestují. Odložené finanční prostředky se investorovi budou opakovaně zhodnocovat a po investorem požadované době dojde k pravidelnému vyplácení renty. Renta může být dle požadavků investora ve výši přijatých úroků, nebo zahrnovat uhrazenou jistinu. V takovém případě bude výplata renty trvat po dobu splácení veškerých participací z portfolia. Takto se investor může například připravit na stáří nebo jiné očekávané životní období.

Výhodou platform pro zprostředkování peer to peer půjček jsou jejich flexibilní podmínky, rychlé zhodnocení investorových prostředků a rychlé vyhodnocování. S investicí prostřednictvím peer to peer platform jsou spojená určitá rizika, mezi které patří riziko zkrachování platformy, informační asymetrie, úvěrové riziko. Těmto rizikům je možné částečně předcházet podpořením dlužníků bez delikventních účtů, investicí do podílů s přidělenou mírou rizika, kterou je investor ochoten přijmout a diversifikací vkladů. V případě hodnocení rizikovosti dlužníka platformou vyhodnocuje platforma riziko nezávisle, neboť riziko ztráty nese investor nikoliv platforma. Platformě je ovšem vyplácen podíl z participací formou poplatků a adekvátní vyhodnocování dlužníků vytváří pozitivní reklamu. (75)

Z výše uvedených závěrů je patrné, že investice formou peer to peer jsou pro investora přínosem a nenesou s sebou přílišná rizika, za předpokladu že je portfolio dobře diverzifikované, neboť je investice rozložena mezi velké množství dlužníků. V současné době je v České republice dostupných více peer to peer platform. Některé mají investiční podmínky od platformy Zonky více odlišné, převážně v přístupu k riziku neschopnosti dlužníka splácet, jiné se v obchodních podmínkách více shodují. Investor tak může na trhu vybírat z více konkurenčních možností.

Dle očekávání bude sdílená ekonomika do roku 2025 generovat celosvětové příjmy ve výši 335 miliard USD a rozšířená bude ve škále odvětví zahrnující dopravu, finance, či výrobu zboží a služeb. V důsledku svého rozšíření ovlivní také politiku, která má snahu tuto ekonomiku regulovat. Sdílená ekonomika s sebou nese pouze ideály sdílení ale také rostoucí problémy, tím klade důraz na porozumění ekonomickým vztahům mezi účastníky se subjekty a konkurenčním vztahům mezi provozovateli jednotlivých platforem. (76)

6. Závěr

Hlavním cílem diplomové práce byla kalkulace reálné míry zhodnocení finančních prostředků investovaných s využitím peer to peer platformy Zonky neboli reálné míry zhodnocení portfolia zvoleného investora. Pro přesnost kalkulace bylo portfolio rozděleno na několik dílčích částí podle metody investování a dále dle stavu splacení participací. Participace představují podíly investora na spotřebitelských úvěrech poskytnutých spotřebitelům prostřednictvím platformy Zonky, ze kterých je dané portfolio složeno. Vzhledem k rozčlenění portfolia do několika skupin podílů byla výsledná úroková míra uvedena v několika hodnotách, pro každou skupinu zvlášť.

První skupinou byly participace investované metodou manuálního investování, které byly dále rozčleněny na podíly ukončené neboli plně uhrazené a participace, u kterých v čase analýzy stále probíhají úhrady či jsou zesplatněné a vymáhané. Hodnocené portfolio obsahovalo 494 ukončených participací investovaných manuálně ve výši vkladu 61 000 Kč. Výsledná úroková míra zhodnocení portfolia byla stanovena na základě upraveného vzorce výpočtu budoucí hodnoty metodou složeného úročení. Po uplynutí období 50 měsíců, připsání úroků ve výši 17 524 Kč, pokut 85,6 Kč a odvedení poplatků investora za zprostředkování a správu participací bylo **portfolio ukončených participací investovaných manuální metodou zhodnoceno reálnou roční úrokovou mírou 4,91 %**.

V případě 385 stále aktivních participací byly uvedeny tři možné scénáře výsledného stavu splácení – optimistický, pesimistický a neutrální, které počítaly s různými možnostmi budoucího splacení dlužných problematických pohledávek a pro každý scénář vyhodnocena očekávaná úroková míra výnosu. Vkladem do aktivních podílů bylo 46 000 Kč a hodnocené období 3 roky a 10 měsíců. Optimistický scénář vycházel z předpokladu, že budou investorovi uhrazeny všechny aktivní podíly včetně problematických a 34 zesplatněných v plné výši. V tomto scénáři investor za dobu 3,83 let získal úrok 15 769 Kč, přijal pokuty 11 Kč a uhradil poplatky platformě 3 411 Kč. **Optimistická očekávaná roční úroková míra výnosu z 385 aktivních participací investovaných manuálně činí 6,42 %**.

Neutrální scénář očekával plné uhrazení bezproblémových participací i podílů, které byly v čase analýzy po splatnosti ale nebyly zesplatněné. U 34 zesplatněných participací ve výši jistiny a úroku 5859 Kč bylo očekáváno plné vymožení platformou soudní či

mimosoudní cestou, za toto vymožení byla platformou odečtena poměrná část 30 % k úhradě nákladů spojených s vymáháním. **Neutrální očekávaná úroková míra zhodnocení aktivních podílů investovaných manuálně představuje 5,57 % p. a.**

Pesimistický scénář vycházel z předpokladu neuhrazení z důvodu neúspěšného vymožení nebo na základě rozhodnutí platformy pohledávky nevymáhat ve výši 72,88 Kč z participace po splatnosti déle jak 61 dní a 5 859 Kč z 34 zesplatněných participací. **Očekávaná úroková míra výnosu z aktivních participací investovaných manuálně v pesimistickém scénáři činí 3,48 % p. a.**

Druhou skupinou byly investice s využitím automatizované služby Zonky Rentiér. Při využití této služby si investor nevybírá jednotlivé podíly sám manuálně, ale výběr za něj provádí platforma. Ta se při výběru snaží dosáhnout takové skladby portfolia, aby se co nejlíže podobalo struktuře cílovaného portfolia, které je pro všechny investory totožné. Z této skupiny byly separovány ukončené participace a odděleny od participací stále probíhajících. Hodnocené období 101 ukončených participací představovalo 12 měsíců. Současná hodnota daných participací dosahovala 10 292 Kč. Po uhrazení poplatku za vklad 1,9 %, poplatků za správu participací 365,2 Kč, přičtení úroků a pokut 366,6 Kč činila **reálná míra zhodnocení ukončených participací investovaných službou Rentiér 4,27 % p. a.**

Aktivně probíhající portfolio participací je automatizovanou službou Zonky rentiér udržováno v takovém složení, aby se co nejlíže podobalo cílovanému portfoliu, ze kterého je po odečtení poplatků **očekávaná míra výnosu 3,05 % p. a.**

Od 1. 11. 2021 došlo v prostředí platformy Zonky k ukončení investování metodou manuální volby participací. **Investoři v současnosti mohou využívat pouze automatizovanou investiční službu Zonky Rentiér, se kterou je možné dosáhnout očekávané míry zhodnocení participací mezi 3 a 4 % p. a.**

Pro porovnání byly uvedeny roční úrokové sazby termínovaných vkladů bank v průběhu období, ve kterém byly participace pořizovány a ukončovány. Pro zhodnocování finančních prostředků ve výši nad 5 000 Kč prostřednictvím dvouletého termínovaného vkladu od srpna 2018 nabízela banka Creditas úrokovou sazbu 1,6 % p. a., pro vklady na dobu tří let 1,85 % ročně. Do srpna 2018 byla roční sazba u termínovaných vkladů nižší průměrně o půl procentního bodu. Trinity bank vklady do výše 99 999 Kč na vkladovém

úctu Bonus+ s platností od 15. 5. 2019 při vázanosti na 24 měsíců úročila sazbou 0,9 % p. a. Od 1. 9. 2020 byly vklady za nezměněných podmínek úročeny sazbou 2,2 % p. a. (65) (66) (67)

Dílčím cílem byla deskripce bankovního systému České republiky. Ta byla provedena na základě Zákona 6/1993 Sb. o České národní bance a Zákona 21/1992 Sb. o bankách a dalších relevantních zdrojů. Český bankovní systém využívá dvoustupňové uspořádání, centrální banka je nezávislou institucí s vlivem na chování ostatních bank. Nezávislost centrální banky, kterou představuje Česká národní banka, je garantována ústavou v pěti základních oblastech – personální, institucionální, funkční, finanční a transparentnosti. Hlavním cílem centrální banky je udržení cenové stability. Bankovníctví v České republice využívá univerzální model, každá banka může poskytovat služby komerční i investiční.

Dalším dílčím cílem byla deskripce principu fungování peer to peer půjček. Peer to peer půjčky jsou druhem sdílené ekonomiky v oblasti finančního crowdfundingu neboli financování veřejností. Umožňují neprofesionálním subjektům poskytnout své volné finanční prostředky jiným neprofesionálním osobám bez prostředníka. Tyto subjekty jsou v online prostředí propojeny prostřednictvím platformy. Existují tři modely peer to peer půjček, decentralizovaný, centralizovaný a metaplatformní. Platforma Zonky.cz využívá centralizovaný model, ve kterém mají spotřebitel i věřitel smlouvu s platformou, která plní úlohu prostředníka a zprostředkovatele. Za zprostředkování investiční příležitosti si platforma účtuje poplatek procentem ze zůstatkové jistiny.

Sdílená ekonomika má historické základy již v době po prvním vzpřímení člověka, jejím hlavním odlišným rysem v současné době je průběh sdílení převážně s využitím online platform. Peer to peer půjčky jako součást sdílené ekonomiky nabývají rostoucí oblibě mezi uživateli. To je způsobeno zvyšující se dostupností internetového připojení, rostoucí důvěrou v online prostředí, žadatel o spotřebitelský úvěr může očekávat nižší úrokovou sazbu a investor zhodnocení svých volných finančních prostředků. V roce 2020 měla platforma Zonky 42 805 investorů a objem poskytnutých finančních prostředků činil 3 641 065 000 Kč.

7. Bibliografie

- (1) ŠTURCOVÁ, Jana. *Finance: příklady*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2019. ISBN 978-80-213-2965-2.
- (2) PFEIFEROVÁ, Daniela a Milan ULRICH. *Obchodní bankovníctví*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2015, 159 s. ISBN 978-80-213-2585-2.
- (3) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Historie ČNB* [online]. [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.historie.cnb.cz/>.
- (4) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *O ČNB* [online]. [cit. 2021-06-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/.
- (5) KANTNEROVÁ, Liběna. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. Praha: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4.
- (6) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace - druhy, definice, tabulky* [online]. [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace.
- (7) KOHOUT, Pavel. *Investice: nová strategie*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-2101-4.
- (8) ČESKO. *6/1993 Sb. Zákon o České národní bance* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o. 2010-2021, 2021 [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>.
- (9) LIŠKA, Petr, Štefan ELEK a Karel MAREK. *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 216 s. ISBN 978-80-7478-510-8.
- (10) ČESKO. *21/1992 Sb. Zákon o bankách* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o. 2010-2021, 2021 [cit. 2021-05-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21>.
- (11) POLOUČEK, Stanislav. *Bankovníctví*. V Praze: C.H. Beck, 2006, 716 s. ISBN 80-717-9462-7.
- (12) ČESKO. *257/2016 Sb. Zákon o spotřebitelském úvěru* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o. 2010-2021, 2021 [cit. 2021-08-05]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-257>.

- (13) DOHNAL, Jakub. *Spotřebitelský úvěr: praktická příručka s příklady a judikaturou*. Praha: Leges, 2011, 128 s. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87212-76-9.
- (14) ČESKO. *89/2012 Sb. Zákon občanský zákoník* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.
- (15) SLANINA, Jan. *Zákon o spotřebitelském úvěru: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2017, 882 s. ISBN 978-80-7400-645-6.
- (16) BERGMANNOVÁ, Lenka, Daniel HŮLE a David ŠMEJKAL. *Půjčky a úvěry obezřetně a uvážlivě - s novým zákonem o spotřebitelském úvěru*. Praha: Sdružení českých spotřebitelů, z.ú., 2016, 13 s. Průvodce spotřebitele. ISBN 978-80-87719-49-7.
- (17) ŠKOLA SPOTŘEBITELE. *Kdo je spotřebitel a co je spotřebitelská smlouva, zakázané obchodní praktiky* [online]. [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://skolaspotrebitele.cz/pro-spotrebitele/kdo-je-spotrebitel-a-co-je-spotrebitelska-smlouva>.
- (18) ZONKY.CZ. *Zonky.cz* [online]. Praha 6: Benxy s.r.o., 2021 [cit. 2021-12-10]. Dostupné z: <https://zonky.cz/>.
- (19) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Česká národní banka* [online]. [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz>.
- (20) ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Referenční úroková sazba CZEONIA* [online]. [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/penezni-trh/referencni-urokova-sazba-czeonia/index.html>.
- (21) EPRAVO.CZ. *Blankosměnka* [online]. [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/blankosmenka-45592.html>.
- (22) ČESKO. *Narizení vlády č. 351/2013 Sb.* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-351>.
- (23) HAJDUK & PARTNERS, S.R.O. *Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách* [online]. [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.hajduk.cz/rozhodci-dolozky-ve-spotrebiteleskych-smlouvach>.

- (24) ČESKO. *Zákon č. 120/2001 Sb. exekuční řád* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-120>.
- (25) ČESKO. *Zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-182>.
- (26) FC INSOLVENCE. *Insolvenční návrhy* [online]. Praha: Business Group s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.insolvenzni-navrhy.cz/>.
- (27) NĚMEC, Libor a Jana ZAHRÁNKOVÁ. *Finanční crowdfunding*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 116 s. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-980-0.
- (28) KOHOUT, Pavel. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí. 5., přeprac. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2008, 288 s. ISBN 978-80-247-2559-8.
- (29) SYROVÝ, Petr a Martin NOVOTNÝ. *Osobní a rodinné finance. 2. aktualiz. vyd.* Praha: Grada, 2005. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-1098-6.
- (30) PICHRT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK. *Sdílená ekonomika - sdílený právní problém?*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 336 s. ISBN 978-80-7552-874-2.
- (31) PICHRT, Jan, Radim BOHÁČ a Jakub MORÁVEK. *Sdílená ekonomika tři roky poté - závěry a perspektivy. První.* Praha: Wolters Kluwer, 2019, 288 s. ISBN 978-80-7598-591-0.
- (32) SHAREBRARY, kolektiv autorů. *Ekonomika sdílení: nejen pro knihovny a knihovníky : jak vykročit do éry sdílení a užít si ji naplno* [online]. Brno: Flow, 2013 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/23/36/64/ekonomika-sdileni.pdf>.
- (33) BLANDFORD, Linda a Peter DAVIDSON. *Milníky civilizace*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2110-4.
- (34) OLIVA, Pavel. *Zrození evropské civilizace*. Praha: Scientia, 1995. Knihy pro veřejnost. ISBN 80-858-2797-2.
- (35) JOCH, Roman. *Socialismus a komunismus: styčné body a rozdíly*. CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY. *Revue Politika* [online]. 2006,

- (5), 1 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://www.cdk.cz/socialismus-komunismus-stycne-body-rozdily>.
- (36) KÁRNÍK, Zdeněk a Michal KOPEČEK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu: Svazek V*. Praha: Dokořán s.r.o., 2005, 383 s. ISBN 80-736-3033-8. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.
- (37) KOPEČEK, Michal a Zdeněk KÁRNÍK. *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu: Svazek II*. Praha: Dokořán, 2004. ISBN 80-865-6977-2.
- (38) ZOO CHLEBY O.P.S. *Křováci - nejstarší etnikum světa* [online]. [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://www.zoochleby.cz/krovaci-nejstarsi-etnikum-sveta-6105/>.
- (39) LINDNER, Tomáš. RESPEKT. *KŘOVÁCI SE VRACEJÍ* [online]. Praha: Economia, a.s., 2007 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2007/17/krovaci-se-vraceji>.
- (40) MACHÁČEK, Štěpán. *V jeruzalémské čtvrti Mea Šearim platí přísná pravidla. Ultraortodoxní židé si svoje tradice bedlivě střeží* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/v-jeruzalemske-ctvrti-mea-searim-plati-prisna-pravidla-ultraortodoxni-zide-si-7527563>.
- (41) ŠTĚPKOVÁ, Tereza. *Holocaust.cz* [online]. Praha: Institut Tereziánské iniciativy, 2018 [cit. 2021-08-23]. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/>.
- (42) ONDRA. TURISTICKÝ INFORMAČNÍ MAGAZÍN. *ULTRAORTODOXNÍ ŽIDÉ* [online]. Praha: Eurocard s.r.o., 2019 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://www.czech-tim.cz/chutovka/ultraortodoxni-zide/>.
- (43) JEMELKA, Petr. REUTERS. *Ultraortodoxní Židé rozloží Izrael, varují ekonomové. Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 2011 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ultraortodoxni-zide-rozlozi-izrael-varuji-ekonomove/r~i:article:697252/>.
- (44) TACHECÍ, Barbora. *Dubinová: Mezi ultraortodoxními židy sílí trendy, kdy si ženy hledají práci nebo tajně kontrolují početí* [online]. Praha: Český rozhlas, 2020 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zivotni->

styl/spolecnost/dubinova-ultraortodoxni-zide-izrael_2010052320_pj.

- (45) ČT24. *Problém Izraele - ortodoxní židé závislí na státní podpoře* [online]. Praha: Česká televize, 2011 [cit. 2021-08-24]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1269807-problem-izraele-ortodoxni-zide-zavisli-na-statni-podpore>.
- (46) MCNAMEE, Joe, Zuzana VESELÁ. *Jak funguje internet* [online]. Třetí. Praha: Iuridicum Remedium, 2014 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/06/83/42/jak_funguje_internet.pdf.
- (47) POONWASSIE, Davin a Atuksha POONWASSIE. *Simple crowdfunding: learn the secrets to crowdfunding success*. Velká Británie: Focus 2020, 2015, 70 s. ISBN 978-0-9934007-6-6.
- (48) ČESKO. *Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů* [online]. Zlín: AION CS, s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>.
- (49) BOCK, Michal a Jaromír TICHÝ. Assessment of Investor's Portfolio of P2P Loans and Structured Certificates of P2P Loans. *ACTA VŠFS* [online]. 2017, **2017**(2), 121-143 [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://www.vsfs.cz/periodika/acta-2017-2-02.pdf>.
- (50) BENXY S.R.O. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020* [online]. [cit. 2021-08-06]. Dostupné z: https://p2p.holdings/uploads/newsfeed/files/71624603554_2020_annual_report_benxy.pdf.
- (51) PORADCI-SOBĚ.CZ. *Berou úvěrové platformy skutečně business bankám?* [online]. Rudná: 4stones, s.r.o., 2018 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://poradci-sobe.cz/investice/berou-uverove-platformy-bankam-business/>.
- (52) VEŘEJNÝ REJSTŘÍK A SBÍRKA LISTIN. Úplný výpis z obchodního rejstříku: Benxy s.r.o. [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2021 [cit. 2021-08-05]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=880547&typ=UPLNY>.
- (53) BENXY S.R.O. *Zonky má za sebou nejúspěšnější rok. Letos se jako Benxy chystá na expanzi do Evropy* [online]. [cit. 2021-08-06]. Dostupné z:

<https://zonky.cz/page->

assets/documents/media/Zonky_ma_za_sebou_nejuspesnejsi_rok.pdf.

- (54) PPF. *Neauditované kombinované finanční výsledky skupiny Air Bank za rok 2020* [online]. [cit. 2021-08-06]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu/tiskova-zprava/neauditovane-kombinovane-financni-vysledky-skupiny-air-bank-za-rok-2020>.
- (55) BENXY S.R.O. *Zonky se daří. V březnu půjčilo nejvíc peněz ve své historii a očekává už 100tisící půjčku* [online]. [cit. 2021-08-06]. Dostupné z: https://zonky.cz/downloads/TZ_historicky_nejlepsi_mesic_a_financni_vysledky_2020.pdf.
- (56) KAREL, Lang. *Zotify.cz: Statistika* [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://zotify.cz/stats>.
- (57) PPF. *PPF* [online]. [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu>.
- (58) PPF. *PPF Financial Holding* [online]. [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://www.ppf.eu/nase-spolecnosti/ppf-financial-holdings>.
- (59) ZONKY.CZ. *ZonkyTimes.cz* [online]. Praha: Benxy s.r.o., 2021 [cit. 2021-08-06]. Dostupné z: <https://www.zonky.cz/zonkytimes/>.
- (60) ADAMS, Andrew. *Investment*. Druhé. London: Graham & Trotman, 1992, 440 s. ISBN 0-86010-585-7.
- (61) AIR BANK.CZ. *Staňte se rentiérem se Zonky* [online]. [cit. 2021-07-05]. Dostupné z: <https://www.airbank.cz/produkty/zonky-rentier/>.
- (62) ZONKY.CZ. *Informace k ukončení manuálního investování* [online]. Praha 6: Benxy s.r.o., 2021 [cit. 2021-11-24]. Dostupné z: <https://zonky.cz/informace-k-ukonceni-manualniho-investovani>.
- (63) ZONKY RENTIÉR. *Jaké je cílované portfolio Zonky Rentiéra?* [online]. Praha: Benxy s.r.o., 2021 [cit. 2021-12-30]. Dostupné z: <https://zonky.cz/rentier/caste-dotazy/#cilove-portfolio>.
- (64) ZONKY.CZ. *Zonky smlouva o úvěru* [online]. Praha: Benxy s.r.o., 2021 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://zonky.cz/dokumenty/#pujcovaci>.

- (65) BANKA CREDITAS. *Banka CREDITAS zvyšuje úroky na termínovaných vkladech* [online]. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.creditas.cz/aktualita/2018-08-06-banka-creditazvysujeuroky-na-terminovanych-vkladech/>.
- (66) TRINITY BANK. *Ceník pro úsek Osobní bankovníctví Fyzické osoby – občané: platný od 15. 5. 2019* [online]. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.trinitybank.cz/file/474>.
- (67) TRINITY BANK. *VKLADOVÝ ÚČET BONUS+* [online]. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.trinitybank.cz/lide-vkladove-ucty-bonus/>.
- (68) TETREVOVA, Libena, Martina JELINKOVA a Simona MUNZAROVA. *Traditional and Developing Segments of the Sharing Economy from the Point of View of Customers*. Engineering Economics. 2021, **32**(5), 469-483. ISSN 2029-5839. DOI:10.5755/j01.ee.32.5.28337.
- (69) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Obyvatelstvo - roční časové řady* [online]. [cit. 2022-02-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu.
- (70) DASKALAKIS, Nikolaos a Efstathios KARPOUZIS. *Exploring determinants in cross-border activity in equity crowdfunding and peer-to-peer lending, from a user's perspective*. Small Enterprise Research. 2021, **28**(3), 293-313. ISSN 1321-5906. DOI:10.1080/13215906.2021.1989624.
- (71) ADÁMEK, Emil a Jan JANKŮ. *Economic Policy in the European Union Member Countries: proceedings of the 16th international scientific conference : CROWDFUNDING IN SOME COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION: WHICH FACTORS DETERMINE NUMBER OF LAUNCHED PROJECTS?*. Karviná: Silesian University in Opava, School of Business Administration in Karviná, 2018. ISBN 978-80-7510-289-8.
- (72) BERENTSEN, Aleksander a Marina MARKHEIM. *Peer-to-peer lending and financial inclusion with altruistic investors*. International Review of Finance. 2021, **21**(4), 1407-1418. ISSN 1369-412X. DOI:10.1111/irfi.12333.
- (73) LI, Jianwen a Jinyan HU. *Does university reputation matter? Evidence from peer-to-peer lending*. Finance Research Letters. 2019, **31**, 66-77. ISSN 15446123. DOI:10.1016/j.frl.2019.04.004.

- (74) CHEN, Zhongfei, Ming JIN, Athanasios ANDRIKOPOULOS a Youwei LI. *Cultural diversity and borrowers' behavior: evidence from peer-to-peer lending*. The European Journal of Finance. 2021, 1-25. ISSN 1351-847X. DOI:10.1080/1351847X.2021.2007496.
- (75) POKORNÁ, Martina a Miroslav SPONER. *Social Lending and Its Risks*. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2016, **220**, 330-337. ISSN 18770428. DOI:10.1016/j.sbspro.2016.05.506.
- (76) ERICKSON, Kristofer a Inge Sørensen. *Regulating the sharing economy*. Internet Policy Review. 2016, **5**(2), 13. ISSN 2197-6775. DOI:10.14763/2016.2.414.

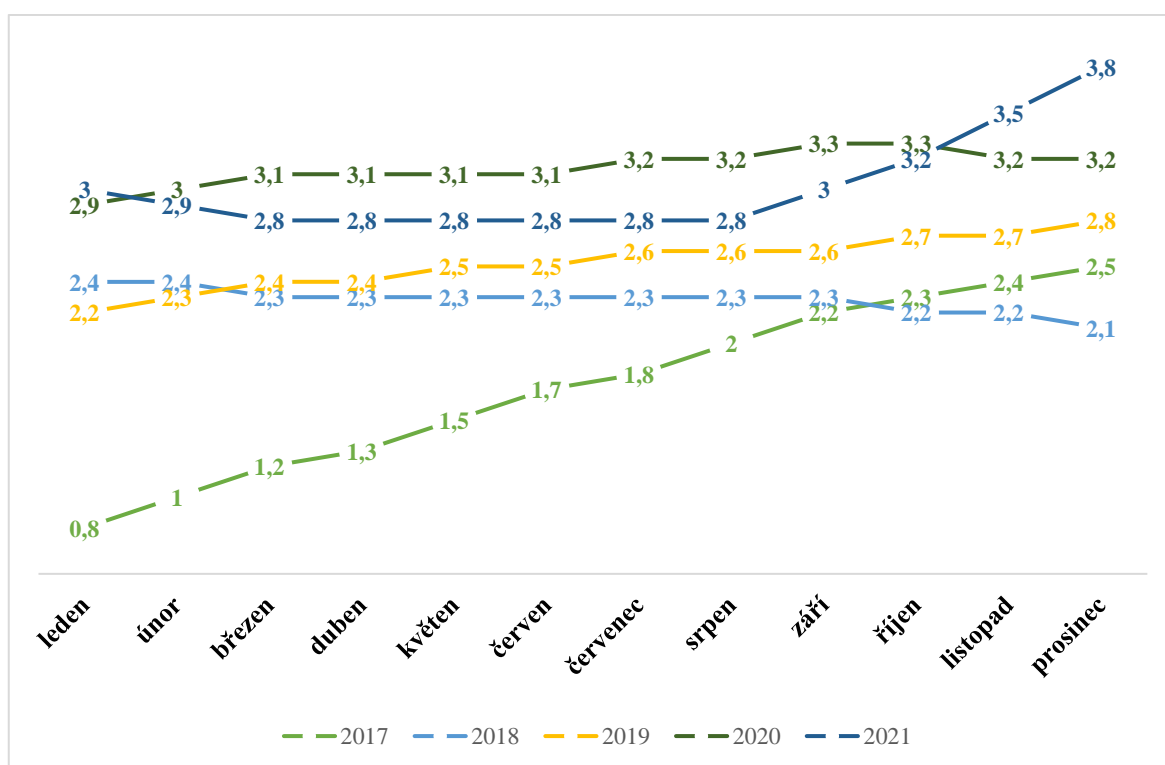
8. Přílohy

Příloha I: Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu

Rok	Měsíc											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	0,8	1,0	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5
2018	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,1
2019	2,2	2,3	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,7	2,7	2,8
2020	2,9	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,2	3,2
2021	3,0	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	3,0	3,2	3,5	3,8

Zdroj: (6)

Příloha II: Graf míry inflace vyjádřené přírůstkem průměrného ročního indexu

Zdroj: Vlastní zpracování dle (6)

Příloha III: Detail participace po splatnosti 91+ dní

Název	Zbývá splatit	Roční úrok	Zbývá splátek	Zbývající úrok	Další platba
<u>Refinancování úvěrů</u> Aktuálně po splatnosti	66,70 Kč z 200,00 Kč	15,49 %	13 z 48	6,18 Kč z 70,55 Kč	20. 6. 2021 + 162 dní

Refinancování

Zdravím Vás, peníze chci využít na refinancování a sjednocení dražších půjček. Děkuji Vám

Měsíční splátka **5 505,00 Kč** [Zobrazit informace o tom, jak půjčku zachraňujeme](#)

2. půjčka na Zonky

Ověřený v registrech

Ověřený příjem

Proč je půjčka problematická

Nejdéle po splatnosti **200 dnů**

Aktuálně zaplacen **35 splátek**

Od posledního dne v delikvenci **0 dnů**

Aktuální počet dní po splatnosti **162 dnů**

Participaci nelze nabídnout k odkupu na sekundárním tržišti.

Zdroj: (18)

Příloha IV: Záchrana participace po splatnosti 91+ dní

Jak půjčku zachraňujeme

Datum	Co se dělo	Podrobnosti
26. 11. 2021	Neúspěšný kontakt	Bohužel se nám zatím nepodařilo klienta zastihnout. Brzy se mu znovu ozveme.
23. 11. 2021	Příchozí transakce	Úhrada od klienta ve výši 5 505,00 Kč právě dorazila do Zonky a příslušná poměrná část tak dorazila přímo do vaší peněženky.
18. 11. 2021	Úspěšný kontakt	Klient nám přislíbil, že dlužnou částku brzy zaplatí. Až k tomu dojde, dáme Vám vědět.
27. 10. 2021	Neúspěšný kontakt	Bohužel se nám zatím nepodařilo klienta zastihnout. Brzy se mu znovu ozveme.
21. 10. 2021	Příchozí transakce	Úhrada od klienta ve výši 5 505,00 Kč právě dorazila do Zonky a příslušná poměrná část tak dorazila přímo do vaší peněženky.

Zdroj: (18)